

Doping en de Tour de France: Verweven tot een twee-eenheid?

“Een kwantitatieve studie naar de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France in Nederlandse en Belgische kranten, in de jaren 2007 & 2008”

Naam: Lennert Kranendonk
Studentnummer: 297977
E-mail: kranendonkl@hotmail.com
Faculteit: Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen
Universiteit: Erasmus Universiteit Rotterdam
Begeleidend docent: Drs. Pytrik Schafraad
Tweede lezer: Dr. Tonny Krijnen

Voorwoord

Voor u ligt mijn scriptie welke is geschreven ter afsluiting van de masteropleiding Media en Journalistiek aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. In het afgelopen half jaar heb ik onderzoek gedaan naar de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France. Een onderwerp dat tot stand is gekomen in samenspraak met mijn begeleider Pytrik Schafraad. Als fervent sportvolger was het voor mij een ideale gelegenheid om op deze wijze onderzoek te verrichten binnen mijn eigen interessegebied. Op het moment van dit schrijven staat de 96^e editie van 'Le Tour' voor de deur. Ik kan u echter verzekeren dat mijn zienswijze ten aanzien van deze wielersport gedurende dit onderzoek enorm is veranderd. Een ieder die nog steeds in het idyllische en onschuldige karakter van de Tour gelooft wil ik bij deze waarschuwen voor de komende resultaten en conclusies uit dit werk.

In de afgelopen jaren is mij duidelijk geworden dat het lezen van een voorwoord voor de meeste intimi slechts om één ding draait, namelijk de zoektocht naar het voorkomen van de eigen naam. Ik had mij voorgenomen om hier vanaf te stappen, door in het algemeen iedereen te bedanken die mij in de afgelopen zes maanden, op welke manier dan ook, heeft geholpen bij dit onderzoek. Toch ben ik van mening geworden dat ik hierbij mensen tekort kan doen. Een speciaal woord van dank gaat daarom in de eerste plaats uit naar mijn begeleider Pytrik Schafraad. Het snel beantwoorden van voorkomende knelpunten, het aandragen van ideeën, en de plezierige gesprekken in het afgelopen half jaar verdienen een blijk van waardering. Verder wil ik via deze weg mijn beide ouders bedanken. In de eerste plaats omdat zij voor mij deze studie hebben mogelijk gemaakt. Tevens gaat een onderzoek niet altijd over rozen. Op dergelijke momenten was een blik van verstandshouding vaak genoeg. Zwijgen betekent dan inderdaad goud.

Puttershoek, 23 juni 2009

Lennert Kranendonk

1. Inleiding	1
2. Theorie en eerder onderzoek	4
2.1. Selectieproces van nieuws	4
2.2. Framing	7
2.3. Nationale stereotypen & Ethische sentimenten	10
2.4. Eerder onderzoek naar de maatschappelijke invloed van sport	12
3. Probleemstelling en deelvragen	14
3.1. Hoofdvraag	14
3.2. Deelvragen: nieuwsagenda	14
3.3. Deelvragen: framing	16
3.4. Deelvragen: nationalisme	17
3.5. Deelvragen: ethiek	18
3.6. Hypothesen	20
4. Methodes	23
4.1. Ontwerp	23
4.2. Periode	23
4.3. Kranten	25
4.3.1. Nederlandse kranten	26
4.3.2. Belgische kranten	27
4.4. Analysemethode	28
4.4.1. Kwantitatieve inhoudsanalyse	29
4.4.2. Verantwoording keuze kwantitatieve inhoudsanalyse	30
4.4.3. Mogelijk bezwaar kwantitatieve inhoudsanalyse	30
4.5. Dataverzameling	31
4.5.1. Hoe is er gezocht?	31
4.5.2. Wat is er gezocht?	32
4.5.3. Mogelijke negatieve effecten elektronische dataverzameling	33
4.6. Operationaliseren onderzoek	33
4.6.1. Identificatievariabelen	34
4.6.2. Nieuws waarde	34
4.6.3. Framing	35
4.6.4. Nationalisme	36
4.6.5. Ethiek	37

5. Resultaten: Selectieproces van nieuws	39
5.1. Nieuwsagenda	39
5.1.1. Voorkomen van drempelwaarden	39
5.1.2. Verschillen tussen kranten	41
5.1.3. Verschillen tussen Nederland en België	43
5.1.4. Kleuring van drempelwaarden	44
5.1.5. Verschillen tussen kranten	45
5.1.6. Verschillen tussen Nederland en België	46
5.2. Aandacht wielersport	47
5.2.1. Voorkomen van artikelen rond wielersport	48
5.2.2. Verschillen tussen kranten	49
5.2.3. Verschillen tussen Nederland en België	49
5.3. Moment van berichten	50
5.3.1. Spreiding berichtgeving	51
5.3.2. Voorkomen van strategische momenten	53
5.3.3. Verschillen tussen kranten	55
5.3.4. Verschillen tussen Nederland en België	57
6. Resultaten: Framing	59
6.1. Voorkomen frames	59
6.2. Gebruik nieuws frames	61
6.2.1. Voorkomen nieuws frames	62
6.2.2. Verschillen tussen kranten	62
6.2.3. Verschillen tussen Nederland en België	63
6.3. Uiting van conflict frame	64
6.3.1. Voorkomen onderdelen van conflict frame	65
6.3.2. Verschillen tussen drempelwaarden	66
6.4. Uiting van consequentie frame	67
6.4.1. Voorkomen onderdelen van consequentie frame	68
6.4.2. Verschillen tussen kranten	69
6.4.3. Verschillen tussen Nederland en België	70
7. Resultaten: Nationalisme	72
7.1. Nationale verwijzingen	72
7.1.1. Behandelde nationaliteiten	72

7.1.2.Verschillen tussen kranten	74
7.1.3.Verschillen tussen Nederland en België	75
7.2.Benadrukken nationaliteiten	76
7.2.1.Verschillen tussen kranten	77
7.2.2.Verschillen tussen Nederland en België	79
7.3.Nationalistische stereotypen	80
7.3.1.Voorkomen nationale stereotypen	80
7.3.2.Verschillen tussen kranten	83
7.3.3.Verschillen tussen Nederland en België	84
8. Resultaten: Ethiek en Morele oordelen	87
8.1.Moreel oordeel berichtgeving	87
8.1.1.Voorkomen morele oordelen in krantenberichten	88
8.1.2.Verschillen tussen kranten	89
8.1.3.Verschillen tussen Nederland en België	90
8.2.Moreel oordeel in richting van renners	91
8.2.1.Voorkomen morele oordelen richting renners	92
8.2.2.Verschillen tussen kranten	93
8.2.3.Verschillen tussen Nederland en België	95
8.3.Moreel oordeel richting Nederlandse en Belgische renners	96
9. Conclusies	98
9.1.Selectieproces van nieuws	98
9.2.Framing	102
9.3.Nationalisme	105
9.4.Ethiek	106
9.5.Onderzoek	110
10. Discussie	112
10.1. Selectieproces van nieuws	112
10.2. Framing	113
10.3. Nationalisme	115
10.4. Ethiek	115
10.5. Verder onderzoek	116

Literatuurlijst 117

Bijlage I: Codeboek 120

1. Inleiding

Het is 13 juli 1967, de dag dat de Tour de France karavaan zich opmaakt voor de dertiende etappe van dat jaar. Vanuit Marseille worden de renners via de Mont-Ventoux naar Carpentras geleid, maar de verzengende hitte hangt in de vroege morgen al boven het peloton. Tour dokter Pierre Dumas laat in de ochtend al vallen: "Als er vandaag renners aan het spul zitten, vallen er doden".¹ Later op de middag blijken het profetische woorden te zijn geweest van Dumas. Geen spreekwoordelijke doden, wanneer renners de kopgroep moeten laten lopen, maar daadwerkelijk het verlies van een mensenleven valt deze dertiende etappe de Tour ten deel.

Middelpunt van deze tragedie is de Engelse renner Tom Simpson. Slechts een kilometer van de top van de Mont-Ventoux valt hij bewusteloos van zijn fiets. In eerste instantie wordt de doodsoorzaak van Simpson gehouden op een hartaanval, maar al snel komen hier omtrent de nodige vraagtekens te reizen. Een week na het einde van de Tour de France kopt de Engelse *Daily Mail* "Tom Simpson was killed by drugs". Naast de enorme hitte bezweek Simpson inderdaad aan een combinatie van alcohol en amfetamine, en werd zo de eerste officiële dopingdode binnen de wielersport (Earnest & Arribas, 2003: 7). Ondanks dat het jaar voor het overlijden van Simpson voor het eerst dopingcontroles werden uitgevoerd binnen de Tour de France werden deze regels nog steeds in grote mate overschreden.

Nu, ruim veertig jaar later, lijkt deze gebeurtenis in 1967 er een die het begin van een nieuw hoofdstuk in de wielersport heeft ingeluid. Puur cijfermatig bekeken zijn er naar aanleiding van doping geen wielerdoden meer te betreuren geweest in de jaren hierna, maar de zelfmoord van Marco Pantani kan in dit licht toch als een indirecte consequentie worden gezien. Verder hebben tal van grootheden de afgelopen jaren bekend uit de verboden pot te hebben gesnoept. Vele anderen zijn in de verschillende media beschuldigd van dopinggebruik, maar ontkennen tot op de dag van vandaag iedere betrokkenheid. Rasmussen, Landis, Ullrich, Vinokourov, Basso en Lotz vormen slechts een kleine greep van beklagden en zondaars in een grote vijver waaruit te putten valt.

De vraag die van hieruit rest is of de wielersport haar onschuld heeft verloren. In het verleden was er nog zoiets als de illusie dat de beste binnen een bepaalde tak van sport won. Tegenwoordig lijkt het publiek voor de gek te worden gehouden. De beste in het wielrennen wordt steeds vaker gezien als de persoon die het meest durft "te pakken", en bij iedere spijkerharde demarrage of het pareren ervan, wordt gelijk de link gelegd met verboden middelen.

Bovenstaande inzichten impliceren dat doping een bedreiging is gaan vormen voor de wielersport, en in dit onderzoek de Tour de France *an sich*. Aanzien, reputatie en geloofwaardigheid

¹ http://www.sportkroniek.nl/sporthistorie1/670713_simpson.html

van de sport lijken in grote mate te zijn aangetast door de vele opeenvolgende schandalen die de wielersport de afgelopen jaar keer op keer te voorduren heeft gehad. De vraag is op welke manier de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France wordt belicht. Binnen dit onderzoek zullen Nederlandse en Belgische kranten nader worden onderzocht op berichtgevingen die gerelateerd zijn aan dopinggebruik en de Tour de France. De vraag is of de manier van berichten rond dopingzondaars verschilt tussen beide landen, of zelfs misschien tussen kranten onderling binnen een land.

Een van de belangrijkste pijlers van dit onderzoek naar de berichtgeving rond de Tour de France en dopinggebruik is het concept nationalisme. De verwachting is aanwezig dat binnen sportberichtgeving verschillende kampen worden gesuggereerd. Allereerst kampen die benaderd kunnen worden als zijnde niet-gebruikers en wel gebruikers. Wordt een Duitse dopingzondaar in de verschillende artikelen anders benaderd dan een Nederlandse renner (Lotz) of een renner die voor een Nederlandse ploeg uitkomt (Rasmussen), ook als allen toegeven zich aan hetzelfde vergrijp schuldig te hebben gemaakt. Tevens tonen cijfers aan dat Belgische renners vaker worden betrapt op het gebruik van verboden middelen, dan hun Nederlandse collega's. De vraag is in hoeverre er in de verschillende landen een andere dopingcultuur te ontwaren is. Wordt er in België luchtiger over gepakte renners geschreven, of bestaat er helemaal geen ethische code rond een dergelijk vergrijp?

Verder dient gekeken te worden naar de momenten waarop de berichtgeving rond dopinggebruik binnen de Tour de France naar buiten komen. Het lijkt voor zich te spreken dat de uitkomsten van de testen enkele weken na het einde van de Tour naar buiten komen, maar de verschillende artikelen in de laatste jaren laten zien dat er eigenlijk het hele jaar door aandacht is voor dopinggebruik in combinatie met de Tour de France. Waarom kiezen bepaalde kranten ervoor om maanden later alsnog dopingperikelen rond bepaalde renners naar boven te halen? Welke kranten besteden sowieso veel aandacht aan de wielersport en haar problemen, en lopen zij "voorop" qua berichtgeving rond deze onderwerpen. De vraag die hier rest richt zich voornamelijk op het feit wie bepaalt wat nieuws wordt en welke omstandigheden daarmee gepaard gaan. Theorie met betrekking tot agendasetting (McCombs & Shaw, 1972) verschaft inzichten rond de momenten en aanleiding voor berichtgevingen rond dopinggebruik in de Tour de France.

De uiteindelijke relevantie van dit onderzoek komt in grote mate overeen met de redenen waarom er uiteindelijk gekozen is voor dit thema. De Tour de France valt te plaatsen tussen grote sportevenementen als het WK/EK voetbal en de Olympische Spelen. Steeds meer vormen van sport worden door middel van abonnementen verkocht, maar deze bovenstaande evenementen blijven voor iedereen toegankelijk. Volgens Rowe (1999) kan de functie van sportuitzendingen en berichten op de volgende manier worden gezien: "Obviously, then, the sport media are not only

'entertainment' but have also become part of (Dutch) cultural citizenship". Onze perceptie rond (gebeurtenissen in) evenementen wordt door de pers bepaald. De vraag binnen dit onderzoek is hoe deze informatie rond dopingperikelen binnen de Tour de France wordt "geframed" en uiteindelijk bij de lezer en het publiek terecht komt.

2. Theorie en eerder onderzoek

Het komende hoofdstuk valt in vier delen uiteen. De eerste drie secties zullen theorieën behandelen die betrekking hebben op de volgende vier onderzoeksthema's: selectieproces van nieuws, framing, nationalisme en ethische sentimenten. De laatste paragraaf staat in het teken van eerder onderzoek naar sportberichtgeving, en de manier waarop deze invloed uitoefent op de maatschappij.

2.1. Selectieproces van nieuws

In de inleiding is aangegeven dat het tijdstip waarop een berichtgeving naar buiten komt soms van groot belang kan zijn. Bepaalde kranten lijken op zorgvuldig getimedede momenten bepaalde nieuwsfeiten de wereld in te sturen. In de eerste oriënterende analyse rond dit onderwerp viel op dat nieuws rond dopinggebruik in de Tour de France over het gehele jaar verdeeld blijkt te zijn. Dit is opmerkelijk, omdat in eerste instantie verondersteld mag worden dat nieuwswaardige feiten zich tijdens, of vlak na deze wielervedstrijd afspelen. De vraag die hierbij gesteld kan worden is: "Hoe worden bepaalde gebeurtenissen voortvloeiende uit deze wielervedstrijd ineens nieuws?".

Deze vraag kan deels beantwoord worden aan de hand van theorie van Galtung en Ruge (1965). Zij onderscheiden in hun studie naar buitenlands nieuws twaalf factoren die uiteindelijk bepalen of een bepaald onderwerp nieuws wordt. Allereerst moet er een drempelwaarde worden overschreden. Een item wordt pas nieuwswaardig als het geen alledaagse gebeurtenis is. Een renner die iedere dag als tiende over de eindstreep komt in de Tour is geen opzienbarende verschijning. Als deze grijze muis uit het peloton echter op het gebruik van doping wordt betrapt, dan wordt het een ander verhaal. Van hieruit kan geconcludeerd worden dat onverwachte elementen garant staan voor een verhoogde kans om een gebeurtenis nieuws te laten worden. Verder gaat volgens Harcup & O'Neill (2001) het principe "negatieve gebeurtenis = nieuws" in veel gevallen ook automatisch op. In dit onderzoek wordt deze benadering ook gebruikt. De bovengenoemde theoretische benadering sluit nauw aan op de inzichten van Hetherington (1985). Volgens hem zoeken journalisten naar de volgende onderwerpen om een (sport)berichtgeving samen te stellen; Drama, personen, schandalen, verrassing en crimineel gedrag.

Een tweede inzicht met betrekking tot het selectieproces van nieuws is afkomstig uit het boek *Global Games* door van Bottenburg (2001) en is door hem "*The Boris Becker Effect*" genoemd. Deze theorie impliceert dat successen van sporters, in een bepaalde discipline, voor meer berichtgeving rond deze sporten zorgt. Dit proces was in Duitsland, in de jaren tachtig en negentig, zichtbaar bij de successen van de Duitse tennisspeler Boris Becker. De sporter wordt gezien als nationaal exportproduct en zet tevens deze specifieke tak van sport voor zijn of haar land op de

kaart. In Nederland is deze ontwikkeling voor het eerst echt te zien geweest bij de successen van Ard Schenk en Kees Verkerk. De vele overwinningen die beide heren in het langebaanschaatsen boekten zorgden voor een enorme impuls aan media-aandacht rond deze sport. Van Bottenburg refereert in een later stadium nog aan de successen van Raymond van Barneveld in het dartsircuit. In de jaren negentig was deze sport nog vrij onbekend in Nederland, maar na het succes van de Hagenaar was het ineens een sport die meer en meer in de belangstelling kwam te staan. Dit resulteerde in eerste instantie in meer participanten en uiteindelijk in meer berichtgevingen rond deze sport. Het theoretisch construct dat van Bottenburg hier naar heeft gezet richt zich voornamelijk op de groei in berichtgeving rond bepaalde sporten, naar aanleiding van successen en overwinningen. Enerzijds lijkt deze stelling aannemelijk, omdat in eerdere onderzoeken, zoals die van Tervo (2001), naar voren is gekomen dat nationale successen een reden tot juichen geven voor het eigen volk. Het lijkt hier niet meer dan logisch dat de kranten uit deze landen hier aandacht aan gaan besteden. Anderzijds verdient deze benadering toch enige kanttekeningen, welke in het licht van bovengenoemde Harcup & O'Neill (2001) kunnen worden benaderd. Zij stellen dat een negatieve gebeurtenis in veel gevallen aanleiding geeft tot een toename in berichtgevingen rond een bepaald onderwerp. Sportieve successen zijn in deze volgens hen geen garantie voor extra nieuwsberichten, maar excessen, overtredingen, en het schuldig maken aan bepaalde vergrijpen in een bepaalde discipline zullen binnen deze benadering wel aanleiding geven voor verdere berichten. In dit onderzoek zal de nadruk liggen op het dopinggebruik binnen de Tour de France en de berichtgeving hier omtrent. Vanuit dit startpunt verdient de theorie van Van Bottenburg enige nuancering, omdat in dit onderzoek de focus ligt op negatieve gebeurtenissen (dopinggebruik) die uiteindelijk voor sportberichten zorgen. De binnen dit onderzoek gekozen theoretische benadering kan in het licht van *Global Games* worden gezien als "het Landis, Rico, of iedere andere willekeurige betrachte renner, effect"

Een derde benadering omtrent het selectieproces van nieuws is wederom afkomstig van Galtung en Ruge (1965). Beide auteurs stellen dat er een zekere culturele verwevenheid moet bestaan tussen landen, voordat een specifieke berichtgeving rond, of uit een natie nieuws wordt in een ander land. Een dopinggeval in de ronde van Australië, of door een renner uit Zuid-Amerika zal in Nederlandse kranten relatief weinig aandacht verkrijgen, of nieuwswaardig blijven. Nieuws met betrekking tot de eigen natie, of uit landen waarmee veel contact wordt onderhouden zijn de belangrijkste actoren in het proces van "nieuwsproductie". Nieuwswaardige berichtgevingen moeten in dit licht gezien een vorm van lokaliteit bevatten. De vraag is of, bijvoorbeeld Nederlandse kranten, inderdaad daadwerkelijk meer aandacht besteden aan dopinggebruikers uit eigen land of uit landen uit de directe omgeving, dan aan betrachte of beschuldigde renners uit Zuid-Europa. Verder vertoont deze theorie veel overeenkomsten met wat Galtung & Ruge onderscheiden als "elite actoren".

Vanuit dit gegeven valt te veronderstellen dat renners uit bepaalde landen, of renners met een zekere elite status in een van de landen uit dit onderzoek, vaker in het nieuws komen dan anderen. De vraag die hier echter uit voortvloeit, is of een dopinggeval aan deze elitestatus een einde kan maken.

Als laatste zal er in dit thema aandacht worden besteed aan de (veronderstelde) macht van massamedia. Binnen het kader van de agendasetting theorie is veel onderzoek gedaan naar de mogelijke beïnvloeding van meningen, attitudes en gedragingen van de te bereiken massa door verschillende vormen van media. In het werk van De Boer en Brennecke (2003: 186) valt echter te lezen dat de macht van media, en in dit specifieke onderzoek kranten, geen gevolgen heeft voor de zienswijze binnen de samenleving, maar voornamelijk terug valt te voeren naar het selectieproces van nieuwswaardige items. Cohen (1963) formuleerde deze stelling als volgt: "The press (...) may not be successful much of the time in telling people what to think, but it is stunningly successful in telling people what to think about". Deze aanname is door Shaw & McCombs (1999) verder uitwerkt, waarbij de nadruk kwam te liggen op factoren rond de verspreiding van nieuws richting het publiek. Binnen deze benadering zijn massamedia sterke actoren die de voornamelijk passieve massa dient te bereiken. Shaw & McCombs geven aan dat niet alleen de selectie van nieuws in dit proces van belang is, maar dat ook er ook aandacht dient te worden besteed aan de randfactoren rond deze verspreiding.

In een onderzoek dat door Shanto Iyengar (1991: 60) is uitgevoerd bleek onomstotelijk dat de invalshoeken waarmee televisiezenders aandacht besteden aan bepaalde onderwerpen, in grote mate bepaalden hoe het publiek zich met dit nieuwsfeit identificeerde, en welke betekenis door het publiek hieraan werd gegeven. Deze vanuit de media geconstrueerde kadrering wordt framing genoemd. In dit voorbeeld komen de frames binnen het medium televisie naar voren, maar het spreekt voor zich dat deze ook binnen andere mediadisciplines worden gebruikt, zoals kranten. Framing van nieuws en de manier waarop dit nieuws wordt gebracht zijn factoren die de receptie van de massa volgens Iyengar, Shaw & McCombs in grote mate beïnvloeden. In het geval van dit onderzoek naar dopinggebruik in de Tour de France kan worden gekeken naar de verspreiding van nieuws rond de Tour de France in zijn algemeenheid, en het aantal berichtgevingen dat expliciet in het teken van dopinggebruik tijdens deze koers staat. Met behulp van de hierboven genoemde theorieën kan gesteld worden dat kranten de macht hebben om zelf te beslissen op welke manier zij de berichtgeving rond de Tour de France inkleuren, en aan welke aspecten van de wielersport zij meer aandacht besteden.

2.2. Framing

“News frames are conceptual tools which media and individuals rely on to convey, interpret and evaluate information”. Deze definitie is door Neuman (1992: 60) opgesteld om het begrip framing verder te operationaliseren. Binnen dit onderzoek zal framing ook van belang zijn bij de verschillende berichtgevingen, omdat vanuit de aanbodkant continu keuzes worden gemaakt betreffende de manier waarop het publiek rond bepaalde gebeurtenissen in de wielersport wordt bericht. Neuman stelt dat slechts sommige delen van de realiteit in krantenartikelen worden belicht en dat de lezer hierdoor een vertekende werkelijkheid gepresenteerd krijgt. Deze theoretische benadering wordt gedeeld door de Vreese (2001: 109), die stelt dat er in dergelijke gevallen een mentaal beeld wordt geconstrueerd bij het publiek: “The central dimensions of a frame seem to be the selection, organization, and emphasis of certain aspects of reality, to the exclusion of others”. Op bepaalde thema’s, gebeurtenissen of andere randvoorwaarden wordt binnen de krantenberichten de nadruk gelegd, terwijl andere (relevante) aspecten buiten beschouwing worden gelaten. De verschillende redacties bepalen dus welke berichten daadwerkelijk naar buiten worden gebracht, en onderdeel worden van de nieuwsagenda, maar ook met welke invalshoek deze berichten naar de lezers worden overgebracht. Het spreekt voor zich dat het kader waarin een bericht wordt aangereikt ook de publieke perceptie rond bepaalde onderwerpen beïnvloedt. Binnen deze theoretische benadering zijn verschillende frames in de verschillende berichtgevingen onderscheiden, waarvan er vier toepasbaar zijn op het onderzoek naar dopinggebruik en de Tour de France. (Semetko & Valkenburg, 2000).

Het zogenaamde “conflict frame” is de eerste manier waarop berichtgevingen kunnen worden ingevuld. Neuman stelt dat presidentiële verkiezingen vaak voor deze benadering wordt gekozen. De nadruk in deze vorm van berichten ligt op het conflict tussen individuen, groepen of instituties. De Vreese (2001: 110) deelt dit uitgangspunt en stelt dat het conflict frame refereert naar onenigheid tussen personen, instituties of landen, en hierbij de nadruk legt op de verschillen in opvattingen van de partijen die in dit conflict zijn betrokken. De link met doping en de Tour de France is in deze niet moeilijk om te maken. In verslagen kan een moralistische veroordeling worden gemaakt over de renner die heeft gebruikt, en indirect zijn team daarmee heeft benadeeld. In het geval Rasmussen (Rabobank) kan een dergelijke kadering zijn gebruikt. Zeker met in het achterhoofd dat dergelijke sentimenten ook op nationalistische gronden zijn gebouwd. Een buitenlandse renner in Nederlandse dienst die wordt betrap en daardoor het team in diskrediet brengt.

De tweede vorm van beeldvorming staat in het teken van human interest. Binnen dit frame wordt een menselijk gezicht gegeven aan het probleem dat in een bericht wordt behandeld. In dit

geval is de vraag of een "eigen" renner menselijker wordt geportretteerd dan een buitenlandse renner die betraft is. Tevens kan er bekeken worden of in artikelen eventueel verzachtende omstandigheden worden aangevoerd (medicatie, medisch paspoort etc.).

Als derde wordt door Neuman aangevoerd dat een bericht vanuit een economisch perspectief gekleurd kan zijn, de zogenoemde "Economic consequences frame". Hierbij is van belang dat in ogenschouw wordt genomen dat een bepaalde gebeurtenis economische gevolgen kan hebben. Het opheffen of uit de koers zetten van teams naar aanleiding van doping gebruik binnen de ploeg bijvoorbeeld. In *Making sense of sports* (Cashmore, 2005) wordt eveneens aandacht besteed aan de mogelijke economische consequenties van dopinggebruik in verschillende disciplines van sport.

Door middel van de stelling: "Drugs are bad for business" (Cashmore, 2005: 257) geeft de auteur aan dat veel teams, in allerlei takken van sport, kunnen bestaan bij de gratie van de verschillende sponsors. Het spreekt voor zich dat deze geldschieters niet verlegen zitten om negatieve publiciteit. Op het moment dat een van de renners uit een wielerploeg wordt betraft op het gebruik van stimulerende middelen, dan zal het hele team hier onder komen te leiden. In dergelijke gevallen zal de geldschietter/sponsor met naam worden genoemd in de berichtgeving, waardoor er uiteindelijk overgegaan kan worden tot het stoppen van deze sponsoring. Verschillende teams hebben dit lot de afgelopen jaren moeten gaan in de wielersport. TVM en Festina zijn twee voorbeelden van teams die te gronde zijn gegaan door de vele dopingperikelen binnen deze teams. Sponsors zagen zich door de aanhoudende negatieve berichtgeving rond deze wielerploegen genoodzaakt om niet langer hun naam hieraan te verbinden. In dit onderzoek is het daarom ook van belang om te bekijken of de sponsors met naam en toenaam worden genoemd, en wat de uiteindelijke (economische) consequenties hiervan zijn.

In de door Neuman en Cashmore onderscheidde frames ligt de nadruk alleen op de economische consequenties die een gebeurtenis als gevolg kan hebben. In dit onderzoek zullen, naar aanleiding van de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France, niet altijd puur economische consequenties waarneembaar zijn. Daarom is er voor gekozen om de toevoeging 'economisch' in dit verslag weg te laten, waardoor de focus komt te liggen op de algemene consequenties die een specifiek dopinggeval bij een bepaalde renner, of dopinggebruik binnen de Tour de France in zijn algemeenheid, kan hebben.

De vierde manier waarop kan worden geframed wordt het "moraliteit frame" genoemd. De gebeurtenis wordt hier afgemeten aan een morele en ethische standaard. Een benadering die grote gelijkenissen vertoont met die van Murray (1984). Verder kan er vanuit de krant aan lezers gevraagd worden om op dergelijke gebeurtenissen te reageren. De vraag is dan welke toon er onder het volk

waar te nemen is. Deze benadering wordt ook teruggevonden in het bovengenoemde werk van Cashmore. Met de stelling "By accident or Choice?" (Cashmore, 2005: 250) introduceert de auteur de vraag waarom overkoepelende organisaties als het IOC tegenwoordig zo ver gaan om drugszaken aan te pakken binnen verschillende sporten en disciplines. De eerste aanname is dat het gebruik van drugs tegen de fair play principes van sport ingaat. Verboden middelen zorgen ervoor dat andere condities dan fysieke gesteldheid gaan bepalen wie er wint. Deze aanname versterkt de verwachting dat morele en ethische veroordeling en kadrering in krantenberichten terug te vinden zijn. Verder is er volgens Cashmore de vraag of drugs met een bepaalde intentie door de sporter worden genomen. Als dit het geval is, en er zijn sporen van terug te vinden het bloed van de sporter, dan ligt een veroordeling in de media ten aanzien van deze sporter voor de hand. Anderzijds is het mogelijk dat bepaalde atleten, en in dit geval renners, door afkomst bepaalde stoffen in grotere mate aanmaken. Hierbij kan gedacht worden aan de Zuid-Amerikaanse renners die vaak op grote hoogte trainen en hierdoor meer rode bloedlichamen aanmaken. Deze waarden kunnen ook door verschillende vormen van doping worden aangemaakt, maar in deze gevallen is dit een natuurlijke consequentie. Als een sporter uit één van deze landen wordt beschuldigd van een te hoge hematocrietwaarde, dan is het makkelijk om de oorzaak hierbij te zoeken en deze morele claim te weerleggen. Ethische veroordelingen in kranten kunnen dus per geval verschillen. Als laatste wordt binnen dit onderzoek de atleet als rolmodel afgebeeld. Sporters, en in dit onderzoek wielrenners, moeten onderkennen dat zij een voorbeeld ten aanzien van de maatschappij hebben. Volgens Cashmore is het daarom niet opmerkelijk dat morele en ethische standaarden binnen krantenberichten mee worden genomen in de manier van framing.

Als laatste kan binnen dit "moraliteit frame" nog aan worden gemerkt dat deze manier van framing de afgelopen decennia duidelijk is veranderd, wat ook gelijk impliceert dat deze vorm van berichtgeving onherroepelijk terug te vinden zal zijn in dit onderzoek. Met de dood van Simpson werd in de Tour de France een hele nieuwe weg ingeslagen. Dopingtest werden ingevoerd en het IOC ging het gebruik van verboden middelen nauwlettend volgen. Wat echter opvalt, is dat in deze periode nauwelijks morele standaarden en ethische kwesties in de verschillende berichtgevingen terug zijn te vinden (Cashmore, 2005). Rond het overlijden van Simpson lag de nadruk meer op drugsgebruik en de perikelen hieromtrent, dan een veroordeling richting de gebruiker. Als dit afgezet wordt tegen de Festina affaire in 1998, dan is gelijk duidelijk dat de manier van framing, en het ethische moraal in deze berichtgeving, de afgelopen decennia duidelijk is veranderd.

De bovenstaande vier frames zijn in alle gevallen, na kleine aanpassingen en herdefinities, direct toepasbaar in dit onderzoek. Voor het onderwerp nationalisme is echter geen bruikbare frame beschikbaar dat voor een zekere theoretische houvast kan zorgen. Toch mag dit onderwerp binnen

de verschillende te onderzoeken frames niet worden vergeten, waardoor er voor gekozen is om een eigen frame op te stellen rond dit onderwerp. In doorsnee berichtgevingen in Nederlandse en Vlaamse kranten zijn verwijzingen naar nationaliteiten veelvuldig terug te vinden. Ontwikkelingen in bepaalde landen, misdaden welke gepleegd zijn door een bepaalde (etnische) bevolkingsgroep, of politieke ontwikkelingen op een bepaald continent worden altijd van een geografische houvast voorzien. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat in de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France ook de nadruk zal worden gelegd op het 'aanwijzen' van nationaliteiten. Enerzijds kan deze nationaliteit de herkomst van een (betrapte of aangeklaagde) renner betekenen, maar anderzijds zijn de diverse ploegen binnen de Tour de France ook uit verschillende landen afkomstig, waardoor de mogelijkheid bestaat dat deze ook op een geografische manier in de verschillende berichten worden geplaatst. Het spreekt voor zich dat de nationalistische manier waarop sportberichten worden geframed van belang zijn bij de vraag of nationale stereotypen in deze verslagen zijn te ontwaren.

2.3. Nationale stereotypen & Ethische sentimenten

De huidige samenleving waarin we leven wordt steeds vaker gekenmerkt door globaliseringstendensen. Om in de typologie van McLuhan te spreken lijkt de wereld steeds vaker vervlochten te zijn tot een "Global Village" (McLuhan, 1962: 21). Deze typering doet in eerste instantie vermoeden dat nationale sentimenten en kenmerken tot een minimum gereduceerd worden, en dat de nadruk steeds meer komt te liggen op het onderdeel zijn van een groter geheel. Toch lijkt deze theorie in aan sport gerelateerde berichtgeving niet op te gaan. Juist door deze 'blurring boundaries' waar staten mee te maken hebben gekregen lijkt er een steeds grotere vraag naar een zekere lokaliteit en authenticiteit te zijn ontstaan onder de bevolking. Volgens Wenner (1998) is dit voornamelijk het geval in landen die lange tijd een oppressie van andere grootmachten hebben moeten ondergaan. "Sporting spectacles, beamed across the globe to competing countries and many others, are almost impossible to decode without recognition these nationalistic signs and interpretations" (Wenner, 1998: 120). Deze theorie impliceert dat berichtgeving rond "eigen" sporters verschillend van inhoud kunnen zijn in vergelijking met berichtgevingen rond andere/ buitenlandse sporters. Wenner geeft het voorbeeld van de Olympische spelen, waarin de kijkers als "biased observers" kunnen worden aangemerkt. Deze theorie kan ook toegepast worden op de berichtgeving rond de Tour de France. Mogelijke dopingperikelen bij renners uit eigen land kunnen op een andere manier worden belicht dan die van 'zondaars' uit andere landen. Zeker als er tussen landen onderling een zekere rivaliteit wordt verondersteld. Deze aanname wordt gedeeld in het werk van Kinket & Verkuyten (1997). Sociale identificatie speelt volgens deze auteurs een belangrijke rol in het proces van betekenisgeving. Burgers, lezers, of anders gesteld: het publiek, beziet zich altijd in

een sociale context of in relatie tot, en met anderen. In het geval van dopingperikelen in de Tour de France zal deze (stereotype) positionering ervoor zorgen dat het publiek zich positioneert ten opzichte van de behandelde renner in het artikel. "Ethnic identity involves a sense of belonging and commitment, and defines the group to which ones loyalties belongs" (De Vos, 1995: 340).

Ten tweede stelt deze theorie dat er ook generaliserende tendensen in deze verslagen kunnen worden opgemerkt. Als voorbeeld wordt een berichtgeving uit een Engelse krant geciteerd, waarin de Australische keeper van een Engelse voetbalploeg als toonbeeld van rust en kalmte wordt geportretteerd. Indirect insinueert de verslaggever dat de inwoners van Australië deze kenmerken allemaal bezitten. In dit licht bezien kan deze theorie ook op het dopinggebruik binnen de Tour de France worden toegepast. Is het bijvoorbeeld zo dat bij een positieve test van een renner uit een bepaald land ook andere renners uit dat land automatisch, of makkelijker, tot verdachten worden gemaakt? Verder zal er in de kranten uit dit onderzoek moeten worden gekeken naar nationale stereotypen, en op welke manier deze worden uitgedragen. In de Finse sportverslaggeving is er door Tervo (2001) onderzoek gedaan naar nationalistische sentimenten die hierin naar voren kwamen. Hij stelt dat sport het ideale middel is om een bepaald nationalistisch beeld te construeren. Succes in sport resulteert volgens hem in het projecteren van een nationaal beeld onder een internationaal publiek. Deze aanname veronderstelt een wisselwerking die twee kanten op kan werken. Allereerst kan een dopingzondaar uit een ander land op een bepaalde (negatieve) manier worden benaderd. Anderzijds is een betrapte renner uit 'eigen' land in deze context bezien ook geen goede reclame. Het is dus de vraag of nationale sentimenten leiden tot veroordeling in eigen land, of een milde reactie waarbij geen echte stelling name door verslaggevers wordt aangenomen.

Deze laatste theorie gaat dieper in op de ethische aspecten die verder worden belicht in "Feeling Good and Doing Better" van Murray (1984). Deze auteur stelt dat er altijd een ethische claim terug te vinden zal zijn in verschillende (sport) berichtgevingen. Hij veronderstelt dat kranten altijd een claim zullen formuleren in de richting van de gebruikende sporter. In het licht van deze theorie bezien wordt door burgers het competitie-element binnen sport hoog gewaardeerd, waarbij vals spelen altijd veroordeeld zal worden. Murray (1984) stelt dat deze aanname wordt versterkt door het feit dat internationale overkoepelende sportinstanties het gebruik van stimulerende middelen ook bestraffen. Het IOC als algemene overkoepelende sportinstelling en de UCI voor de wielersport in dit geval. Anderzijds wordt hier voorbij gegaan aan het feit dat sommige sporters na enkele maanden of jaren van uitsluiting alweer in staat worden gesteld om mee te doen in wielervedstrijden. "Moral judgement" onder publiek lijkt onder de bevolking op dit punt ook niet tot in de eeuwigheid te duren, aangezien betrapte sporters na hun uitgezeten straf weer net zo hard worden aangemoedigd als ervoor. Denk aan Richard Virenque die na zijn straf door het Franse publiek nog steeds op handen

werd gedragen, hoewel hierbij aangetekend moet worden dat in andere landen deze tendens toch duidelijk verschilde. Op dit punt lijkt deze theorie dus niet honderd procent zaligmakend, maar het geeft wel aan dat er ook op dit punt genoeg aanknopingspunten tot onderzoek aanwezig zijn.

2.4. Eerder onderzoek naar de maatschappelijke invloed van sport

Sport en media zijn de afgelopen decennia onderwerpen geweest waarin veel onderzoek is gedaan. Stoddart (1994), Gruneau (1989) en MacNeill (1995) hebben bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar de productie van nieuws rond sportevenementen. In deze verschillende onderzoeken is volgens deze onderzoekers aangetoond dat de productie van nieuws rond deze evenementen geen uitkomst is van objectieve beleidsvoering. Uiteindelijk proberen deze producers van “mediated sports” om het publiek aan zich te binden. (Wenner, 1998: 27-57) In relatie met mijn onderzoek is deze uitkomst bijzonder belangrijk, omdat het binden van een doelgroep ook via nationale en ethische sentimenten bewerkstelligd kan worden.

Verder is er door Knoppers en Elling (2004) onderzoek gedaan naar de behandelde sporten in Nederlandse kranten. Zij concludeerden dat: “The selection process of the Dutch sport media is influenced by structural elements such as the availability of information from sport clubs, athletes and sport organizations, circulation and viewing figures, and allotted time and space” (Knoppers & Elling, 2004: 59). In het kader van dit onderzoek zijn dergelijke inzichten ook onontbeerlijk. De vraag blijft op welke gronden een sportjournalist de keuze maakt om een artikel rond de Tour de France op een bepaalde manier in te vullen. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat (top) performance volgens de journalisten in grote mate bepaalde in hoeverre een sporter aandacht verkrijgt. De algehele tendens is dus dat een sport interessant moet zijn om enige aandacht te krijgen. In eerder aangehaalde theorieën is echter duidelijk geworden dat negatieve gebeurtenissen in veel gevallen ook aanleiding geven tot berichtgeving. Dit zijn onderwerpen die de lezer evengoed fascineren, en waaraan deze auteurs voorbij zijn gegaan.

Als laatste zijn er ook algemene (historische) studies naar de Tour de France gedaan. Een voorbeeld is het onderzoek van Dauncey en Hare (2003), getiteld: “The Tour de France: a pre-modern contest in a post-modern context.” De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek is deels verwant aan deze studie. Dauncey en Hare geven aan dat de Tour de France een happening op zichzelf is. Geen andere jaarlijks terugkerende wedstrijd weet zoveel mensen op de been te krijgen dan de Tour de France. Ieder jaar trekt er een rondreizend circus van 4000 mensen en 1000 volgagens door Frankrijk om hun steentje bij te dragen aan de grootste wielervedstrijd ter wereld. Drie weken lang weten miljoenen toeschouwers in te schakelen op deze happening, en vele fans trekken richting Frankrijk om een glimp van hun held op te vangen. De studie van Dauncey en Hare is

slechts een overzicht rond de ontwikkeling die de Tour de afgelopen jaren heeft doorgemaakt. Het biedt echter een handvat, omdat de tendens is dat fans de laatste jaren steeds vaker voor de gek zijn gehouden door hun idolen. De wielersport lijkt haar onschuld verloren te hebben door de vele geruchtmakende dopingperikelen in de afgelopen jaren. De vraag blijft hoe deze schandalen in de verschillende Nederlandse en Belgische kranten worden afgebeeld, en op welke manier hier positie in wordt aangenomen.

3. Probleemstelling en deelvragen

Aan de hand van het in het voorgaande deel behandelde werk van Rowe (1999) is geprobeerd om aan te geven dat sport in de huidige maatschappij niet meer als een simpel vermaak kan worden bestempeld. Olympische Spelen, WK en EK voetbal, schaatskampioenschappen en de Tour de France zijn voorbeelden van evenementen die voor iedereen zichtbaar blijven op de televisie. Rowe trok de conclusie dat sportmedia niet meer gezien kunnen worden als simpele onderdelen van entertainment, maar gezien moeten worden in het licht van (nationaal) cultureel burgerschap. Burgers ontleen boodschappen aan de gebeurtenissen binnen dergelijke sportwedstrijden. Zoals Tervo (2001) al aangaf wordt er gejuicht voor de eigen helden. Een zekere nationale trots overmeestert Nederland als er een 'eigen' renner een etappe weet te winnen in deze grote wielerronde. Verder worden buitenlandse renners ook op een bepaalde manier benaderd. De zachte Belg, de stugge Russen in het peloton, of de chauvinistische Fransen binnen de verschillende wielervormaties. De uiteindelijke vraag die in dit onderzoek overblijft, is in hoeverre dopingperikelen hun stempel kunnen drukken in deze krantenberichten. Is er een zekere morele veroordeling zichtbaar richting renners? Is deze zichtbaar in de hoek van bepaalde naties en groepen, en worden perikelen rond andere naties met een zekere mantel der liefde bedekt? Verder moet gezien worden of kranten onderling onderscheid maken in de manier waarop bericht wordt gegeven van de gebeurtenissen. Is er een verschil tussen landen op te merken, of is hier totaal geen sprake van? Dergelijke vragen zullen aan bod komen in dit onderzoek naar de berichtgeving rond de Tour de France in combinatie met doping.

3.1. Hoofdvraag:

Welk beeld wordt, in de onderzochte kranten uit de beide landen, geschetst rond het gebruik van doping in de Tour de France?

3.2. Deelvragen: nieuwsagenda

De eerste deelvraag in dit thema staat in het teken van drempelwaarden. De vraag is welke drempelwaarden binnen de verschillende berichtgevingen uit dit onderzoek worden overschreden, waardoor het bericht daadwerkelijk nieuwswaardig is geworden. De algemene aanname is dat de Vlaamse en Nederlandse kranten in dit onderzoek in eerste instantie verschillende berichtgevingen in de sportkaternen zullen opnemen. Op een gegeven moment moet er echter sprake zijn van een drempelwaarde die ervoor zorgt dat de verschillende kranten, uit de beide landen van dit onderzoek, gegrepen worden door deze specifieke gebeurtenis en hier allemaal over gaan berichten. Zoals in de

theorie eerder al is aangegeven ligt het voor de hand dat deze drempelwaarde een gebeurtenis is die niet alledaags is. Deze drempelwaarde is dus de aanleiding of actor die ervoor zorgt dat een bepaalde gebeurtenis daadwerkelijk nieuws wordt. Verder gaat in veel gevallen op dat deze drempelwaarden vaak negatief gekleurd zijn. Binnen dit onderzoek is de vraag of deze theoretische benadering daadwerkelijk in alle gevallen opgaat, omdat berichtgevingen rond betrapte renners ook positief gekleurd kunnen zijn. Hierbij kan gedacht worden aan succesvol gebleken testmethoden, en UCI gerelateerde zaken die geen negatieve tendens met zich meedragen.

Uit bovenstaande gegevens kan de volgende concrete deelvraag worden onderscheiden: "Welke drempelwaarde wordt in de berichtgeving rond doping en de Tour de France overschreden, waardoor het bericht voor de verschillende kranten nieuwswaardig is geworden?"

De tweede deelvraag vertoont veel raakvlakken met de eerste deelvraag, maar heeft als doel om te ontdekken welke kranten uit zichzelf veel aandacht aan de wielersport besteden. Deze kranten hebben de hierboven genoemde (negatieve) drempelwaarden niet nodig om artikelen over de wielersport te op te stellen. Na het voorvallen van een bijzondere gebeurtenis met betrekking tot dit onderwerp, is het de vraag of de berichtgeving verandert. Het is mogelijk dat andere kranten meer gaan berichten over dezelfde onderwerpen, omdat een andere krant hier ook mee is begonnen. In de landen van dit onderzoek kunnen bepaalde kranten dus als trendsetters worden gezien die het initiatief nemen rond het onder de aandacht brengen van bepaalde doping gerelateerde onderwerpen.

De tweede deelvraag is als volgt geformuleerd: "Welke kranten besteden uit zichzelf veel aandacht aan de wielersport, en veranderen deze waarden na het voorvallen van de 'nieuwswaarde' doping?"

Als laatste zal er in dit thema gekeken worden naar de 'strategische momenten' waarop nieuwsberichten worden gepubliceerd. Het meest voor de hand liggende scenario is dat dopingperikelen in de Tour de France ten tijde van deze koers, en de periode hier net na, in het nieuws zullen komen. De vraag is of deze stelling daadwerkelijk opgaat, of dat er het hele jaar door eigenlijk berichten rond dopinggebruik en de Tour de France zijn te ontwaren. Verder spelen ideologische standpunten van kranten hier ook een grote rol. Hier wordt bedoeld dat sommige kranten de reputatie hebben om als sensatiekrant bekend te staan, terwijl anderen bekendheid genieten omdat zij louter getoetste feiten in het nieuws brengen. De mogelijkheid bestaat dat sensatiekranten als eerste mogelijke dopingperikelen in het nieuws brengen. Wanneer deze aantijgingen waar blijken te zijn kunnen de "serieuzere" kranten in de berichtgeving meegaan.

Verder is het raadzaam om de trendsetters uit de vorige deelvraag te verbinden met deze nieuwsagenda theorie.

De laatste deelvraag uit het thema “agendasetting” kan als volgt concreet worden geformuleerd: “Op welke (strategische) momenten worden berichten rond dopingperikelen in de Tour de France door kranten naar buiten gebracht, en spelen ideologische standpunten van de verschillende nieuwsagentschappen hierbij ook een rol?”

3.3. Deelvragen: framing

In het theoretische gedeelte rond het begrip framing is aangegeven dat berichtgevingen altijd een specifieke invalshoek met zich meedragen. Vanuit de aanbodkant van het nieuws worden continu keuzes gemaakt op het gebied van het te verspreiden nieuws, en op welke manier deze berichten gekleurd en ingevuld dienen te worden. Deze zienswijze impliceert dat nieuws altijd om een bepaalde reden wordt geproduceerd. Deze benadering is deels terug te vinden in de theorie en vragen rond de al eerder behandelde nieuwsagenda, maar tevens is de vraag of de vijf onderscheidde vormen van nieuws frames uit het theoretisch kader daadwerkelijk voorkomen, om zo in een later stadium te kunnen onderzoeken op welke manier hier uiting aan wordt gegeven binnen de verschillende berichten.

De eerste deelvraag is met behulp van bovenstaande inzichten als volgt geformuleerd. Welke van de vijf onderscheidde nieuws frames komen voor in de verschillende berichtgevingen rond doping en de Tour de France?

In het vorige hoofdstuk is aangegeven dat er in dit onderzoek gekeken wordt naar de verschillen in berichtgeving tussen kranten onderling, met betrekking tot het thema doping in relatie met de Tour de France. In de eerste deelvraag uit deze sectie is al aangegeven dat kranten in grote mate zelf kunnen beslissen op welke manier zij berichten rond dopingperikelen in deze wielervedstrijd. Daarom lijkt het raadzaam om de verschillende kranten onderling te vergelijken, en te bekijken welke kranten een voorkeur hebben voor het gebruik van specifieke nieuws frames.

De tweede deelvraag is als volgt geformuleerd: Maken bepaalde kranten veelvuldig gebruik van specifieke frames bij hun berichtgevingen rond de Tour de France, en is er een verschil in frame gebruik waar te nemen tussen deze dagbladen?

De volgende deelvragen binnen het thema framing vloeien voort uit de in de eerste deelvraag onderscheidde frames. Naar aanleiding van de gevonden frames in de verschillende berichten rond

dopinggebruik en de Tour de France zal er bekeken worden hoe deze frames worden toegepast in deze berichtgevingen, en hoe het gebruik hiervan naar voren komt in de verslagen. De derde deelvraag binnen het thema framing komt voort uit het eerder geïntroduceerde *conflict frame*. Bij de introductie van dit frame is aangegeven dat er in berichten vaak de nadruk ligt op conflicten tussen individuen, groepen of instituties. Deze derde deelvraag binnen dit thema moet inzicht geven hoe deze conflicten in de verschillende kranten daadwerkelijk vorm worden gegeven. Worden beschuldigde of betrapte renners bij naam genoemd, of wordt er gekozen om de gehele ploeg te benoemen bij dit conflict. Worden wielerteams tegenover instanties als het IOC & UCI geplaatst in de diverse berichtgevingen, of wordt de claim alleen in de richting van de renner geformuleerd?

De derde deelvraag luidt: Als er sprake is van een conflict frame binnen de berichtgeving in dit onderzoek, hoe wordt dan het gebruik van dit frame ingevuld en hoe uit dit zich in deze berichten?

De vierde deelvraag komt voort uit het *consequentie frame*. In dit theoretisch construct is gesteld dat in berichtgevingen vaak ontwaard kan worden dat een bepaalde gebeurtenis, in dit geval dopinggebruik binnen de Tour de France, een direct gevolg heeft voor de betrokkenen. Deze consequentie kan in dit licht gezien veel mogelijke vormen aannemen. Directe schorsing van de betrokken renner, het uit de koers zetten van het hele team, een sponsor die zich terugtrekt na al deze negatieve commotie, en nog vele andere gevolgen kunnen mogelijkwijs binnen de berichten rond dopinggebruik in de Tour de France worden teruggevonden.

De volgende deelvraag is opgesteld om deze vierde aan framing gerelateerde vraag te onderzoeken: "Welke consequenties worden verbonden aan (vermeend)dopinggebruik in de Tour de France"?

3.4. Deelvragen: nationalisme

De derde pijler in dit onderzoek staat in het teken van nationalisme en nationale sentimenten. Allereerst is in het theoretische deel aangegeven dat kijkers en lezers over het algemeen benaderd moeten worden als "biased observers". Zij zullen zich als onderdeel van een bepaalde natie zien en ook op deze manier de berichtgeving tot zich nemen. Van hieruit is de vraag ontstaan in hoeverre nationalistische sentimenten een rol spelen in de berichtgevingen van de onderzochte kranten. Wordt er bij bepaalde naties op een andere manier de nadruk gelegd op dopinggebruik, dan bij andere landen, of wordt de claim op een andere manier verpakt en geformuleerd? Verder zijn er tal van aspecten in deze artikelen die nationalistisch getint kunnen worden genoemd. Bij overwinningen van sporters uit eigen land wordt vaak gerefereerd naar "onze jongens" of "de Nederlandse sporter". Het is aannemelijk dat deze tendensen ook zichtbaar zijn bij berichten rond dopinggebruik in de Tour

de France. De mogelijkheid bestaat dat renners die zich schuldig maken aan dopinggebruik op verschillende manieren worden geportretteerd. Culturele verwevenheid en conflict zijn belangrijke elementen in dit proces. Wordt een betrapte Belgische renner expliciet als Belg neergezet in het bericht, of wordt alleen de naam van de renner weergegeven. Hetzelfde geldt voor de manier van portrettering van Nederlandse renners in de 'eigen' kranten. Belangrijk is om in de verschillende berichten na te gaan hoe nationale sentimenten hierin worden verweven.

Bovenstaande inzichten kunnen gerecapituleerd worden in de volgende deelvraag: Spelen nationale verwijzingen een rol in de krantenberichten uit dit onderzoek, en kunnen deze berichten getypeerd worden als nationalistisch getint?

In de afgelopen jaren zijn tal van renners uit Spanje, Italië, Duitsland en uit het voormalige Oostblok positief bevonden op het gebruik van stimulerende middelen. De manier waarop betrapte Nederlandse renners in België worden geportretteerd, en vice versa, kan deels worden beïnvloed door het in het theoretische deel behandelde concept van culturele verwevenheid. Toch ligt het voor de hand dat de verschillende berichten met betrekking tot dopinggebruik in de Tour de France niet alleen in het teken zullen staan van Nederlandse en Vlaamse renners. De vraag die hieruit voortkomt, is hoe 'zondaars' uit andere landen in de Nederlandse en Vlaamse kranten worden benaderd. Verschilt deze claim niet wezenlijk ten opzichte van 'eigen' renners, of worden er stereotype aantijgingen op los gelaten en bijgehaald, zoals Italianen die nooit te vertrouwen zijn, de malafide dopingcultuur in de voormalige Oostblok staten, etc.

De laatste deelvraag binnen het thema nationalisme is daarom als volgt opgesteld: "Zijn in de berichten rond dopinggebruik in de Tour de France zekere stereotype oordelen en aantijgingen te vinden?"

3.5. Deelvragen: ethiek

Aan de hand van het moraliteitsframe zullen de verschillende berichten uit de Nederlandse en Vlaamse kranten van dit onderzoek onderzocht worden. De vraag die hierbij naar voren komt richt zich in eerste instantie op een mogelijke ethische veroordeling binnen de verschillende krantenberichten. Er zijn immers verschillende manieren waarop deze berichten ingevuld kunnen worden. In veel gevallen zal een betrapte renner tot ieders verrassing naar buiten worden gebracht. Er zijn echter ook betrapte renners, zoals Landis, waarbij al enige vraagtekens gerezen waren in de pers voordat hij daadwerkelijk positief werd bevonden. Een dergelijke veroordeling veroorzaakt over het algemeen een sfeer die het best getypeerd kan worden als een schandaal. Media en publiek

voelen zich op het verkeerde been gezet door de betrapte wielrenner. Tevens moet aangetekend worden dat deze pijler in het onderzoek enige raakvlakken vertoont met de hierboven uitgelegde nationalistische benadering. Een betrapte renner uit land "X" kan zorgen voor een (nationaal) drama, terwijl een renner uit land "Y" publiekelijk aan de schandpaal wordt genageld. De ethische claim of veroordeling wordt binnen de verschillende onderzochte kranten dus naar voren gebracht.

De eerste onderzoeksvraag luidt als volgt: Is er in de verschillende krantenberichten sprake van een duidelijk waarneembaar algeheel moreel oordeel? Wordt dopinggebruik als schadelijk gezien voor de wielersport, of is men van mening dat er weinig aan deze algehele problematiek te doen is, en berust men in het feit dat doping met deze sport verweven blijft?

Zoals in veel van de bovenstaande deelvragen is de ethische pijler binnen dit onderzoek ook niet als afzonderlijk geheel benaderbaar. Bij het onderkennen van ethische claims in de krantenberichten is het de vraag waarom deze op een bepaalde manier zijn geconstrueerd. Het ethische aspect binnen veel van deze berichten kan niet zonder de theorie rond framing. In een eerder stadium van dit theoretisch kader is het "human interest frame" uiteengezet, welke veronderstelt dat via een bepaalde manier van framing een menselijk gezicht wordt gegeven aan een probleem dat in een krantenbericht wordt behandeld. In de verschillende berichten van dit onderzoek moet worden gekeken naar de mogelijke manieren waarop deze human interest benadering naar voren komt in de verschillende krantenartikelen. Wordt er gesuggereerd dat een bepaalde wielrenner niet anders kon dan naar de doping grijpen, of worden er verzachtende omstandigheden genoemd waardoor hij gebruikt kan hebben? In deze laatste deelvraag zal expliciet worden gekeken welk oordeel de renner in woorden toebedeeld krijgt. Wordt hij afgeschilderd als een valsspeler en onsportieve renner, stelt het bericht dat doping inherent aan de Tour de France is, of wordt de renner zelfs als gedurfd en slim aangemerkt. Dergelijke ethische verantwoordingen en conclusies vormen het fundament van dit laatste onderzoeksthema.

De tweede deelvraag luidt als volgt: "Valt er in de krantenberichten een moreel oordeel in de richting van de betrapte of beschuldigde renners waar te nemen, en hoe uit deze zich in de kranten?"

Als laatste is de vraag of betrapte renners in eigen land beschermd worden door de schrijvende pers. De mogelijkheid bestaat dat betrapte renners in eigen land niet worden aangepakt door de verschillende kranten. Hier kunnen verschillende factoren aan ten grondslag liggen. In het theoretische kader is al aangegeven dat er verschillende vormen van nationale stereotypen en nationale subjectiviteit aan te wijzen zijn. De algemene heersende opvatting kan zijn dat renners uit eigen land simpelweg geen stimulerende middelen gebruiken. Verzachtende omstandigheden

kunnen worden aangevoerd die de betrapte renner vrijpleiten. Een medisch dossier waarin staat dat de renner zelf bepaalde stoffen in grotere mate aanmaakt, of de mogelijkheid dat de gevonden sporen in bepaalde voedingsproducten hebben gezeten zijn enkele voorbeelden op dit gebied. De uiteindelijke vraag is of, en zo ja welke kranten, zich 'schuldig maken' aan het verzachten van de vergrijpen van wielrenners uit eigen land. Het spreekt voor zich dat er in deze context ook bekeken moet worden of betrapte renners uit andere landen deze benadering ook verkrijgen, of dat zij wel als zondaars worden geportretteerd.

De laatste deelvraag luidt als volgt: Worden op doping betrapte renners in de berichtgeving uit eigen land moreel veroordeeld voor dit vergrijp, of worden ze in vergelijking met buitenlandse renners door de 'eigen' pers beschermd?

3.6. Hypothesen

De eerste aanname in dit onderzoek komt voort uit de theorie rond het thema nieuwsagenda. De eerste verwachting is dat er bepaalde kranten uit Nederland en België meer aandacht besteden aan de wielersport *an sich*. Zonder interventie van de in het theoretisch kader onderscheiden drempelwaarden besteden zij meer aandacht aan de wielersport dan andere kranten. Verder wordt verwacht dat door het plaatsvinden van positieve en negatieve drempelwaarden, met betrekking tot de Tour de France en dopinggebruik, de berichtgeving bij de "niet- agendasetters" ook in aantal zullen toenemen.

1. De eerste hypothese luidt als volgt: Het overschrijden van een drempelwaarde (doping) zorgt automatisch voor meer berichtgeving in de verschillende kranten rond dit onderwerp. Dit geldt ook voor kranten die normaal niet voorop lopen bij berichtgevingen rond wielrennen en de Tour de France.

De tweede hypothese is opgesteld met behulp van theoretische aspecten uit het werk van Wenner (1998). In het theoretische deel over nationale stereotypen is duidelijk geworden dat kijkers in veel gevallen geconfronteerd worden met nationale representaties en verwijzingen in de verschillende krantenberichten.

2. Hypothese twee stelt dat de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France nationaal en nationalistisch geframed is.

Deze hypothese impliceert dat (betrapte) renners door middel van stereotypen, of bepaalde toevoegingen die een bepaalde afkomst of nationaliteit weergeven, worden afgebeeld. Verder

bestaat de verwachting dat kranten hun morele oordeel ophangen aan de nationaliteit van de betrapte sporters.

- 2a. Verondersteld wordt dat binnenlandse renners positiever worden benaderd door kranten uit hun eigen land bij een aan doping gerelateerd voorval rond hen persoon in de Tour de France.
- 2b. Voor buitenlandse renners geldt hier het tegenovergestelde. Zij zullen bij een veroordeling of beschuldiging rond dopinggebruik ten tijde van de Tour de France een zwaarder moreel oordeel treffen dan de renners uit eigen land.

De derde hypothese is opgesteld aan de hand van Murray (1984) zijn theorie uit "Feeling Good and Doing Better". In het theoretisch kader is aangegeven dat door deze auteur wordt gesteld dat binnen verschillende (sport) berichtgevingen altijd een ethische claim terug te vinden zal zijn. In deze artikelen zal sprake zijn van een zekere vorm van "moral judgement" die vanuit de schrijvende pers in de richting van de lezers wordt geformuleerd. Deze stelling kan verder verdedigd worden aan de hand van het "moraliteit frame", waarin uitgelegd wordt dat gebeurtenissen in de verschillende krantenberichten worden afgemeten aan morele en ethische standaarden. Het spreekt voor zich dat een renner die betraft is op het gebruik van verboden middelen door een krant op verschillende manieren veroordeeld kan worden. Dat die veroordeling waar te nemen valt in de kranten uit dit onderzoek wordt echter als een vaststaand feit verondersteld.

3. In krantenartikelen die betrekking hebben op de Tour de France zullen aan doping gerelateerde sporters worden (ver)/(be)oordeeld aan de hand van morele en ethische standaarden. Verder bestaat de verwachting dat dit morele oordeel samenhangt met de nationaliteit van de behandelde sporter in deze berichtgeving.

De laatste hypothese veronderstelt verschillen in de manier waarop Nederlandse en Vlaamse kranten berichten in de richting van betrapte en veroordeelde renners. In de inleiding is aangegeven dat in de Belgische wielersport de afgelopen jaren meerdere gevallen zijn geweest waarin renners uit eigen land positief zijn bevonden op het gebruik van verboden middelen. In vergelijking met Nederland wordt de België vaker geconfronteerd met 'eigen' renners die de dopingtests niet goed doorstaan. Van hieruit ligt het in de lijn der verwachtingen dat de Vlaamse kranten in dit onderzoek genuanceerder reageren op deze veroordelingen dan de Nederlandse kranten. Met behulp van het moraliteitsframe zal getracht worden om aan te geven dat ethische claims binnen de Vlaamse kranten van een ander niveau zijn dan die in Nederland. De verwachting is aanwezig dat in België

beschuldigde en betrapte renners ethisch anders worden benaderd. Het predicaat 'anders' veronderstelt in deze dat er verzachtende omstandigheden of verklaringen worden gezocht om deze vergrijpen te maskeren, of misschien wel goed te praten. Fouten in de manier waarop de renners zijn getest, mogelijke voedingsstoffen die debet zijn aan een positieve test, en vele andere factoren kunnen hierbij worden aangevoerd. Verder is het mogelijk dat in de Belgische kranten in dit onderzoek juist de nadruk wordt gelegd op buitenlandse renners die betrappt zijn. Door het expliciet benoemen van de nationaliteit kan de nadruk op de eigen 'dopingcultuur' enigszins genuanceerd worden. Deze laatste verwachting lijkt ook van toepassing op Nederlandse kranten. Een natie die relatief gezien weinig renners kent die betrappt zijn in de afgelopen jaren zal verontwaardigd reageren bij positieve testen. In het geval van Rasmussen, die bij de Nederlandse Rabobank ploeg onder contract stond, ligt het voor de hand dat expliciet wordt genoemd dat het hier om een Deense renner gaat. Zo kan de blaam richting de Nederlandse formatie gezuiverd worden, omdat het hier een renner van buiten de eigen natie betreft die zich schuldig heeft gemaakt aan een dopingvergrijp. Anderzijds kan een Vlaamse krant er voor kiezen om een betrapte renner uit eigen land alleen bij naam te noemen, en de nationaliteit achterwege te laten. Afrondend kan deze hypothese gezien worden als een overkoepelende stelling ten aanzien van de eerder geformuleerde hypothesen. Ethische claims, nationalisme en framing zullen in grote mate bepalen op welke wijze betrapte renners in de beide landen binnen dit onderzoek worden afgebeeld.

4. In de Vlaamse kranten zal een genuanceerder beeld rond dopinggebruik in de Tour de France terug te vinden zijn. Door het aantal betrapte renners uit België tegenover Nederlandse zondaars te zetten valt op dat in België relatief gezien meer casussen op dit gebied voorkomen. Hierdoor lijkt een grotere acceptatie van een veronderstelde dopingcultuur, ten opzichte van Nederlandse kranten, voor de hand te liggen.
- 4b. Verder wordt binnen dit onderzoek op voorhand aangenomen dat zowel in Belgische als in Nederlandse populaire kranten meer aandacht wordt besteed aan dopingperikelen in de Tour de France.
- 4c. De zogenaamde kwaliteitskranten zullen hier in navolging, en bij een daadwerkelijke overschrijding van een drempelwaarde, pas in meegaan.

4. Methoden

4.1. Ontwerp

In het theoretische hoofdstuk van deze scriptie is aangegeven welke hoofd en deelvragen in dit onderzoek centraal staan en op welke manier deze onderzocht gaan worden. Aan de hand van enkele theoretische benaderingen, op het gebied van nationalisme, ethiek, framing en agendasetting, is getracht invalshoeken te geven aan deze concrete vragen. In een eerder stadium is tevens in beperkte mate aandacht besteed aan de manier waarop het uiteindelijk onderzoek vorm is gegeven. Al deze theoretische constructen dienen immers terug te voeren op de vraag hoe doping en de Tour de France in de verschillende berichtgevingen worden geportretteerd. In het komende hoofdstuk zal dieper in worden gegaan op het uiteindelijke onderzoeksontwerp. De vraag blijft waarom bepaalde tijdsperiodes, specifieke kranten en typen van onderzoek zijn gekozen, of juist buiten beschouwing zijn gelaten. In de komende paragrafen zal worden uitgelegd waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt, en hoe het onderzoek verder is geoperationaliseerd.

4.2. Periode

“De Tour is synoniem met doping geworden” (Verbruggen, *Algemeen Dagblad* - 18 juli 2008).

Tommy Simpson, Joop Zoetemelk, Pedro Delgado, Gert-Jan Theunissen, Eric Zabel, Bjarne Riis & Floyd Landis. Zomaar zeven willekeurig gekozen renners die in de afgelopen decennia betraapt zijn op dopinggebruik in 's werelds grootste wielronde; de Tour de France. In het voorgaande theoretische deel is dieper ingegaan op de onderzoeksvraag die centraal zal staan in dit onderzoek. Wat echter nog niet werd behandeld is de tijdsperiode die gehanteerd zou worden om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. In alle redelijkheid was dit misschien ook een van de moeilijkere vragen in dit onderzoek. Het bovenstaande citaat is in dit geval ook niet zomaar gekozen, maar impliceert dat doping en de Tour de France al decennia geleden tot een eenheid zijn verweven. Dit was in de tijd van Joop Zoetemelk al, zij het met minder media-aandacht dan heden ten dage, en is nog steeds niet veranderd. Toch was het van belang om duidelijk af te kaderen binnen welke periode dit onderzoek zou plaatsvinden. In de hieronder te vinden motivatie wordt duidelijk waarom er uiteindelijk voor is gekozen om krantenberichten, rond dopinggebruik en de Tour de France, in de periode 2007 & 2008 te onderzoeken.

De eerste reden om voor een onderzoek te kiezen dat vrij recent van aard is komt voort uit praktische overwegingen. Om de vele krantenberichten rond dopinggebruik en de Tour de France te kunnen verzamelen is er voor gekozen om dit via digitale databanken te doen. De manier waarop dit

is gebeurd zal later behandeld worden, maar belangrijk om te vermelden is dat deze databanken een beperkende factor zijn om ver terug in de tijd te gaan. Krantenberichten uit de periode van Zoetemelk, Simpson en Delgado zullen niet in digitale databanken terug zijn te vinden. Slechts het moment waarop kranten hebben besloten om een digitaal archief aan te leggen, en deze te delen met instanties als Lexis Nexis Academic en Mediargus, bepaalt hoe ver er terug in de tijd kan worden gegaan. Om niet voor grote onoverkomelijkheden te komen te staan is er daarom in de eerste plaats voor gekozen om het onderzoek zo recent mogelijk te houden.

De tweede reden komt voort uit al aanwezige voorkennis, en richt zich op de gebeurtenissen die in de jaren 2007 en 2008 zijn voorgevallen in de ronde van Frankrijk. Aan het begin van de Tour de France van 2007 beheerste Floyd Landis nog steeds de nieuwsberichten rond deze wielervedstrijd. Die wedstrijd zelf leek alleen maar in het teken te staan van (vermeend) dopinggebruik onder renners. Verder werd door de UCI in dit jaar een anti dopingwet ingevoerd. Hierin moesten renners verklaren geen doping te gebruiken, op straffe van twee jaar schorsing en een boete van een jaarsalaris. Deze ontwikkeling zorgde er ook voor dat doping een geliefd item werd in berichtgevingen rond de Tour de France. Uiteindelijk werd deze ronde van Frankrijk wederom overschaduwd door dopingperikelen. Vinokourov, kanshebber voor eindoverwinning, werd ten tijde van de ronde betrap en met zijn Astana team geheel verbannen. Hetzelfde gold voor Moreni met zijn Cofidis team. Na de bekendmaking dat Sinkewitz betrap was op het gebruik van verboden middelen, besloten de Duitse tv-zenders ARD & ZDF om de uitzendingen rond de Tour te schrappen. Een nieuwe rel leek op dat moment in Duitsland geboren. Rasmussen werd door de Nederlandse Rabobank formatie naar huis gestuurd, omdat er geknoeid was met zijn verblijfplaatsen rond mogelijk onaangekondigde dopingcontroles. De Nederlandse kranten, die dagenlang Rasmussen als leider de wolven in hadden geschreven, reageerden geschokt. Als laatste werd Iban Mayo ook nog betrap en ontslagen door zijn Saunier Duval ploeg. Al met al kan gesteld worden dat 2007 een Tour de France voortbracht die genoeg dopingverhalen kon voeden en waarin dermate veel is gebeurd op het gebied van ethische codes, economische consequenties en nationale aantijgingen, dat de keuze voor dit jaar gerechtvaardigd lijkt.

Het jaar 2008 verschilde op dit punt weinig van het voorgaande jaar. Beltrán, Dueñas, Riccò, en Piepoli werden al tijdens de Tour betrap op het gebruik van verboden middelen. Het voorval rond Riccò veroorzaakte de meeste commotie, omdat deze al enkele ritten had gewonnen en meestreed om de eindoverwinning. Fofonov, Schumacher en Kohl werden in de maanden na de Tour de France betrap op een verboden plas tijdens deze koers. Schumacher en Kohl, beiden dragers geweest van belangrijke truien in Frankrijk, werden wederom in de diverse persvormen aan de schandpaal genageld. Verder waren er nog verschillende renners die beschuldigd werden van gebruik van

ontoelaatbare producten, maar waar geen concrete bewijzen tegen te vinden waren. Hierbij kan gedacht worden aan de gebroeders Schleck. Ook hier geldt dat de Tour de France van 2008 niet anders was dan andere jaren. Doping was een woord dat weer veelvuldig viel in de verschillende berichtgeving.

Als laatste dient er nog één specifiek onderwerp toegelicht te worden, en dat is de uiteindelijke keuze om de gehele jaargangen van 2007 en 2008 te onderzoeken. In de eerste voorzichtige dataverzameling werd al snel duidelijk dat berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France niet beperkt zouden blijven tot de directe periode van deze wielervedstrijd. Sommige renners werden tijdens de ronde van Frankrijk al betrap op verboden middelen, maar anderen gebruikten moeilijk opspoorbare middelen die pas vele maanden later werden teruggevonden. Berichten rond dit onderwerp zijn zowel in de Nederlandse als Vlaamse kranten het hele jaar door terug te vinden. Verder viel er nog een andere tendens waar te nemen, en dat was de 'honger' die de verschillende Nederlandse en Vlaamse kranten naar doping leken te hebben. Buiten het wielerseizoen lijkt het voor de hand te liggen dat er weinig berichten omtrent doping en de Tour de France te verwachten zijn, maar oude dopingzaken werden in deze maanden veelvuldig opgerakeld. Bekentenissen van Bjarne Riis, "nieuwe" feiten in de zaak rond Floyd Landis, of gewoon aantijgingen aan het adres van Richard Virenque bleken een gemeengoed in de verschillende kranten. Al met al kon op dit punt geconcludeerd worden dat berichten zich over het hele jaar verspreiden, en dat daarom niet volstaan kon worden met een periode in de directe nabijheid van de Tour de France.

4.3. Kranten

In dit vergelijkende kwantitatieve onderzoek, naar de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France, is er voor gekozen om verschillende kranten te onderzoeken. Allereerst bestaan er in landen veel verschillende verspreiders van gedrukt nieuws, die ieder op een andere manier ervoor kiezen om deze te belichten. Daarom zou het niet volstaan om slechts één krant per land te onderzoeken. Vertekening in de manier waarop berichten worden geconstrueerd ligt dan immers in de lijn der verwachtingen. Verder bestaat de verwachting in dit onderzoek dat er tussen België en Nederland ook verschillen waarneembaar zullen zijn in de manier waarop doping en de Tour de France in de diverse kranten worden belicht. Daarom is er voor gekozen om naast de drie Nederlandse kranten ook vijf Vlaamse equivalenten mee te nemen. In dit eerste deel zullen de Nederlandse kranten geïntroduceerd worden, en zal er tevens aangegeven worden waarom deze specifiek in dit onderzoek zijn gekozen. In de tweede subparagraaf zullen de Belgische kranten worden behandeld.

4.3.1. Nederlandse kranten

De Telegraaf bereikt ongeveer 15% van de Nederlandse populatie. Voor het *Algemeen Dagblad* ligt dit percentage iets lager, namelijk zo rond de 10%. De laatste Nederlandse krant in dit onderzoek is *de Volkskrant* die rond de 7% van de Nederlandse populatie tot zijn lezersgroep mag rekenen. Het hoge percentage lezers van *de Telegraaf* impliceert tevens dat deze krant niet specifiek door één bepaalde groep wordt gelezen. Over het algemeen kan gesteld worden dat deze krant lezers aantrekt die variëren van zakenlui tot lageropgeleiden (Semetko & Valkenburg, 2000: 97). *De Volkskrant* richt zich voornamelijk op een lezerspubliek met een hogere educatie als achtergrond. Over het algemeen kan gesteld worden dat deze krant voornamelijk wordt gelezen door publiek dat werkzaam is in sociale sector, het onderwijs en bij diverse overheden. Het *Algemeen Dagblad* kan qua doelgroep ook worden gezien als een krant die in het midden van de samenleving acteert. De krant is erop gericht om berichtgeving op een makkelijke en overzichtelijke manier over te brengen, daardoor vindt de krant onder bijna alle lagen van de bevolking ingang. Bij het *AD* kan dus niet echt een vast lezerspubliek worden onderscheiden in termen van vakgebied, sociale en opleidingsniveau.

Bij deze verschillende kranten kan tevens een onderscheid worden gemaakt naar de manier waarop berichtgevingen worden vormgegeven. Aan de ene kant van het spectrum bevinden zich kranten die het nieuws op een overwegend sensationele manier brengen. Het tegenovergestelde vindt over het algemeen plaats in de zogenaamde 'kwaliteitskranten'. Deze pretenderen nieuws zo objectief en sober mogelijk tot haar doelgroep te brengen. In dit onderzoek is ervoor gekozen om een zo breed mogelijk scala aan verschillende invalshoeken mee te nemen. *De Telegraaf* wordt in Nederland gezien als een nieuwsverstrekker die gerekend mag worden tot de groep van sensationele berichtgevers. De rol van een op sensatie beluste krant zou zich binnen dit onderzoek kunnen uiten door opvallend veel berichten rond dopingperikelen. Het spreekt voor zich dat een betrapte, of beschuldigde renner voor veel commotie kan zoeken. Waar sobere kranten dit nieuws in eerste instantie zullen proberen te verifiëren, zullen kranten in de sensationele hoek hier minder problemen mee hebben om gelijk tot publicatie over te gaan. Het tegenovergestelde van *de Telegraaf* is de sobere en tamelijk sensatieloze *Volkskrant*. Berichtgevingen in deze krant zijn over het algemeen te karakteriseren als rechtstreeks op het uiteindelijke nieuwsfeit af, en met weinig poespas qua woorden en toevoegingen hier omtrent. Tussen deze beide extremen bestaat er ook nog een groep van nieuwsverspreiders die tot 'the middle of the road' kan worden gerekend. Het *Algemeen Dagblad* kan in deze hoek worden geschaard.

4.3.2. Belgische kranten²

In de voorbereiding naar het zoeken naar berichtgevingen rond dopinggebruik in de Tour de France werd al spoedig duidelijk dat in Vlaamse kranten minder artikelen rond dit onderwerp zouden voorkomen ten opzichte van de Nederlandse varianten in dit onderzoek. Met deze informatie voorhanden is besloten om, ten opzichte van de drie Nederlandse kranten, meerdere Vlaamse kranten in dit onderzoek te betrekken. Uiteindelijk zijn er vijf Belgische kranten geselecteerd. De selectiecriteria voor deze vijf was in overeenstemming met met de in Nederland gekozen kranten. Ook hier gold dat deze kranten verschillende invalshoeken met betrekking tot de verspreiding van nieuws moesten representeren, en dat de berichtgeving in het Nederlands opgesteld was.

De eerste Vlaamse krant in dit onderzoek is *De Standaard*. Deze krant is onderdeel van de Corelio-groep en heeft een oplage van ongeveer 102.000 stuks per dag. Hiermee is de krant, op basis van lezeraantallen, de op één na kleinste Vlaamse krant in dit onderzoek. Volgens de website van deze krant is de doelstelling en missie om op een frisse, intelligente en open manier het nieuws in de richting van het publiek te presenteren. De nadruk op intellect is hier belangrijk, omdat *De Standaard* pretendeert een kwaliteitskrant te zijn die voornamelijk door hoger opgeleiden wordt gelezen. Volgens lezers kenmerkt de krant zich door sobere, heldere en overzichtelijke berichtgevingen. In vergelijking met de Nederlandse kranten in dit onderzoek valt er voor *De Standaard* een parallel te trekken met *De Volkskrant* die op eenzelfde sobere en zakelijke manier berichtgevingen presenteert, en ook een hoger opgeleid publiek als doelgroep heeft.

Als tweede is *Het Nieuwsblad* meegenomen in dit onderzoek naar berichtgeving aangaande dopinggebruik in de Tour de France. Deze Vlaamse krant behoort tot dezelfde uitgevergroep als de bovengenoemde *Standaard*. Verschil tussen beide kranten ligt voornamelijk in de manier waarop nieuws wordt gepresenteerd. In tegenstelling tot bovengenoemde krant is *Het Nieuwsblad* een krant die op een populaire manier het nieuws tot de lezers brengt. De krant staat er bekend om dat er veel gebruik van foto's en afbeeldingen worden gemaakt. Tevens wordt er in vergelijking met andere Vlaamse kranten binnen deze krant veel aandacht aan sport besteed, wat terug te vinden is in de speciale sportkatern. Met een oplage van 260.000 stuks is *Het Nieuwsblad* de op één na grootste krant in België. Qua positionering en lezerspubliek vertoont deze krant veel raakvlakken met haar Nederlandse equivalent die op dezelfde manier berichtgevingen opstelt; *De Telegraaf*.

² Informatie omtrent de Vlaamse dagbladen is afkomstig van de verschillende websites van de genoemde kranten, en tevens van de website www.dagbladpers.org waar het Vlaamse krantenlandschap uiteen wordt gezet.

De Morgen is de derde krant van Vlaamse komaf die is bekeken op berichtgevingen rond dopinggebruik in de Tour de France. Met een oplage van slechts 70.000 is het de kleinste Vlaamse krant in dit onderzoek. De krant behoort tot uitgeversgroep "de Persgroep". Belangrijkste kenmerk voor *de Morgen* is de manier waarop zij zich profileert, namelijk als tegenhanger van de bovengenoemde *Standaard*. Progressief, onafhankelijke kwaliteitskrant en alternatief voor *de Standaard* zijn de kernbegrippen van deze kleine krant. Ook voor deze krant geldt dat gelijkenissen in *De Volkskrant* kunnen worden gevonden, en dat het lezerspubliek voornamelijk hoger opgeleid is.

Tot uitgeversmaatschappij "de Persgroep" behoort tevens de grootste Vlaamse krant uit dit onderzoek; *Het Laatste Nieuws*. De oplage van deze krant ligt rond de 370.000 exemplaren, waarmee het de absolute leider van heel België is qua aantallen. De vergelijking met het al eerder genoemde *Nieuwsblad* is snel gemaakt. Net als deze krant vult *Het Laatste Nieuws* de berichtgeving in grote mate met sportgerelateerde onderwerpen. Verder worden berichtgevingen op een sensationelere manier geframed dan in de zogenaamde kwaliteitskranten. Het spreekt voor zich dat deze krant hierdoor onder de populaire varianten in Vlaanderen wordt geschaard. Ook hier geldt dat een parallel, qua denkbeelden, manier van berichten en een breed lezerspubliek, te trekken valt met *De Telegraaf*.

De laatste krant van Belgische afkomst in dit onderzoek is *Het Gazet van Antwerpen*. De naam doet vermoeden dat deze krant alleen op Antwerpen georiënteerd is, maar het tegendeel is waar. Wel ligt de nadruk voornamelijk op regionaal Vlaams nieuws. *Het Gazet van Antwerpen* behoort niet tot die hierboven twee genoemde uitgeversmaatschappijen, maar tot Concentra. Met een oplage van ongeveer 135.000 behoort deze krant tot de middelgrote groep. Net als het *Algemeen Dagblad* is deze krant moeilijk in een bepaalde hoek te scharen. De krant wordt in België niet gezien als uitgesproken populair, maar verdient ook niet het predicaat kwaliteitskrant. Als laatste is het een krant die net als het *AD* een vrij breed lezerspubliek heeft, waardoor de keuze is gemaakt om deze Vlaamse equivalent van het *Algemeen Dagblad* ook als een "middle of the road" krant te benaderen.

4.4. Analysemethode

Dit vierde deel van het methodologisch kader geeft verdere inzichten rond de gekozen analysemethode in dit onderzoek. In de eerdere paragrafen zijn de hoofd en deelvragen, hypothesen, onderzoeksperiode en gekozen kranten binnen dit onderzoek beschreven en zo nodig toegelicht. Er is echter nog niet duidelijk uiteen gezet hoe de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France geanalyseerd gaat worden, om antwoorden rond de eerder gestelde hoofd en

deelvragen te kunnen formuleren. In deze laatste paragraaf zal getracht worden om de keuze en opzet van de uiteindelijk gekozen kwantitatieve inhoudsanalyse uiteen te zetten.

4.4.1. *Kwantitatieve inhoudsanalyse*

De eerste vraag die hier gesteld moet worden is wat de daadwerkelijke invulling van de kwantitatieve inhoudsanalyse in dit onderzoek precies is. Met behulp van enkele teksten rond deze analysemethode zal getracht worden om inzichtelijk te maken wat de kenmerken, voordelen en ook kanttekeningen zijn bij het gebruik van deze wetenschappelijke manier van onderzoek doen. De klassieke inhoudsanalyse die we heden ten dage kennen typeert Wester als een "systematisch-kwantificerende werkwijze" (Wester, 2006: 124). Volgens Wester hebben de vraagstellingen bij een kwantitatieve inhoudsanalyse voornamelijk het doel om aan de hand van kenmerken uit het materiaal iets te zeggen over de zender, boodschap, of ontvanger (Wester, 2006: 124). De achterliggende gedachte in dit proces is dat statistische waarden nauwkeurig aan kunnen geven in hoeverre iets voorkomt, hoe groot of belangrijk een berichtgeving is (Wester, 1995 & Krippendorff en Bock, 2009). Door deze kenmerken zijn kwantitatieve inhoudsanalyses vaak beschrijvend van aard. Gekeken wordt hoe bepaalde thema's voorkomen in de berichtgeving, hoe deze naar voren komen, en in welke aantallen dit gebeurt. Volgens Wester zijn vraagstellingen in kwantitatieve inhoudsanalyses daarom vaak comparatief van aard. "Veel onderzoek in de vorm van kwantitatieve inhoudsanalyses houdt zich bezig met hoe bepaalde thema's in het nieuws komen" (Wester, 2006:124). Hier valt de link met de vraagstellingen in dit onderzoek te maken. Op comparatief vlak wordt er gekeken naar de verschillen tussen berichtgeving in Nederland en België. De manier waarop het thema doping in relatie met de Tour de France voorkomt, en hoe deze wordt belicht, is een andere pijler van dit onderzoek. Verder zijn er ook tal van statistisch en beschrijvende vraagstellingen terug te vinden in de eerder gestelde deelvragen. Welke kranten besteden veel aandacht aan dopinggerelateerde onderwerpen, wie lopen er voorop in deze berichten met het oog op de nieuwsagenda, et cetera.

In een ander werk stelt Krippendorff verder dat de inhoudsanalyse gezien moet worden als een instrument waarbij de symbolische betekenisgeving uit berichten kan worden gehaald. "Content analysis is a research technique for making replicable and valid inferences from data to their context" (Krippendorff, 1980: 21). Een laatste toevoeging op dit punt komt van de auteur Berelson, die stelt dat het belangrijk is om tijdens het onderzoek vast te houden aan alle relevante onderdelen in de berichtgeving die uiteindelijk wordt geanalyseerd (Berelson, 1952: 17). De auteur wijst in dit geval op de koppeling die tussen theorie, onderzoeksvragen, hypothesen en het uiteindelijke onderzoek moet bestaan.

4.4.2. *Verantwoording keuze kwantitatieve inhoudsanalyse*

In de periode tussen 1950 en 1985 is de basis gelegd voor de kwantitatieve inhoudsanalyse die we heden ten dage nog steeds kennen. In deze periode ontstond er onder een grote groep van wetenschappers het geloof dat wetenschappelijk onderzoek, dat de kenmerken objectief, nauwkeurig en betrouwbaar moest bezitten, per definitie kwantitatief van aard diende te zijn. In de jaren hierna is de discipline verder uitgegroeid tot een geaccepteerde onderzoeksmethode binnen het wetenschappelijk onderzoek. Huberts en Kleinnijenhuis (1994) hebben de voordelen van deze vorm van onderzoek ruimschoots besproken. Volgens hen ligt het grootste voordeel in de repliceerbaarheid van het onderzoek. De kans op natte vingerwerk wordt geminimaliseerd, omdat bij een dergelijke vorm van onderzoek ruim van te voren wordt vastgesteld hoe invloedverhoudingen zich met elkaar verhouden. Veel onderzoek dat op kwantitatieve wijze wordt gedaan houdt zich bezig met de mate waarin bepaalde onderwerpen in het nieuws komen, of proberen verschillen tussen bepaalde media(dragers) aan te geven (Wester, 2006). Dergelijke onderzoeksvragen zijn in het onderzoek naar dopinggebruik in de Tour de France allemaal van toepassing, waardoor de keuze voor dit onderzoekstype verdedigd kan worden.

4.4.3. *Mogelijk bezwaar kwantitatieve inhoudsanalyse*

Het spreekt voor zich dat er ook bezwaar is gerezen tegen de kwantitatieve inhoudsanalyse als wetenschappelijke vorm van onderzoek. Kracauer (1952) en George (1959) behoorden tot de eerste die kritiek uitten op deze vorm van wetenschappelijk onderzoek. Volgens hen bestond deze vorm van onderzoek alleen maar uit het objectief waarnemen en analyseren van losse elementen. Kracauer was van mening dat deze losse elementen pas een betekenis krijgen als deze bij elkaar worden gelegd en als groter geheel worden geanalyseerd. Afzonderlijke statistische waarnemingen kunnen op dit punt dus een vertekenend beeld geven. Wester is zich decennia later nog steeds bewust van deze mogelijke tekortkoming van de kwantitatieve inhoudsanalyse, getuige: "Men zou dus oog moeten hebben voor de plaats van de kenmerken binnen de structuur van een boodschap en voor de relatieve prominentie en concordantie van kenmerken, om zinnig te kunnen kwantificeren" (Wester, 2006: 122). Deze kritiek is binnen een onderzoek als dit te weerleggen door de nadruk te leggen op categorisering en afbakening. In eerder studies op het gebied van inhoudsanalyses wordt verondersteld de inhoudsanalyse pas betekenisgeving verkrijgt door de mate waarin tellingen en classificaties worden opgezet (Stone et al., 1966: 5). Krippendorff herkent deze belangrijke stap in een kwantitatieve inhoudsanalyse ook en stelt hieromtrent: "In any content analysis it must be clear which data are analyzed, how they are defined, and from which population they are drawn"

(Krippendorff, 1980: 26). Een goede operationalisering, en duidelijke classificaties van de waarden kan de negatieve kanttekeningen rond betekenisgeving van 'opzichzelfstaande statistische data' in dit proces voor een groot deel wegnemen.

4.5. Dataverzameling

In de eerste paragraaf van dit methodische hoofdstuk is uiteen gezet welke kranten in dit onderzoek zijn opgenomen. Vijf Vlaamse en drie Nederlandse kranten zijn uiteindelijk geselecteerd en onderzocht op berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France. Verder is aangegeven welke onderzoeksperiode is gekozen, en op welke gronden de keuze voor deze twee jaargangen is gestoeld. Deze eerste twee verklaringen dienen het belang van eventueel reproduceren van dit onderzoek. Er zijn echter meerdere factoren die bij het opnieuw uitvoeren van een dergelijk onderzoek van onmiskenbaar belang zijn. De verdere keuzes en gang van zaken in het uiteindelijke proces van dataverzameling zal in de komende paragraaf, met het oog op mogelijke reproductie, verder inzichtelijk worden gemaakt.

4.5.1. Hoe is er gezocht?

Het allereerste onderwerp met betrekking tot de dataverzameling in dit onderzoek houdt zich bezig met de vraag hoe deze dataverzameling heeft plaatsgevonden. Bij het verkrijgen van de uiteindelijke berichtgevingen rond dopinggebruik in de Tour de France, in de jaren 2007 en 2008, is ervoor gekozen om gebruik te maken van online databanken. In eerder werk van Schafraad, Wester en Scheepers (2006) is aangegeven wat de voordelen en mogelijke knelpunten in het proces van elektronische dataverzameling kunnen zijn. Aan de hand van deze inzichten zal er eerst kort worden gerefereerd naar de eigen bevindingen en de mogelijke voor en nadelen die deze auteurs hebben genoemd.

De drie bovengenoemde auteurs stellen in hun artikel dat in veel gevallen de dataverzameling binnen onderzoek niet voldoende inzichtelijk wordt gemaakt, ondanks dat dit een van de meeste cruciale stappen in het onderzoeksproces is. Het is een proces waarin selectie een belangrijk onderdeel vormt en daardoor grote impact heeft op de externe validiteit. Als selectiecriteria in een onderzoek niet duidelijk en nauwkeurig worden omschreven, is het vrijwel onmogelijk om via eenzelfde, in dit geval onduidelijke, weg dezelfde resultaten te verkrijgen. "In many research reports, this research phase is dealt with in half a sentence, which at the most mentions whether the material was gathered from archives, libraries, or electronic sources, whereas the size and contents of the corpus (and thus the results) actually depend on the search terms, keywords, or other collection criteria that have been used" (Schafraad, Wester en Scheepers 2006:

458). Ook Kleinnijenhuis en Van Atteveldt (2006: 229) delen deze mening. In een onderzoek waarin gebruik wordt gemaakt van elektronische dataverzameling dienen sleutelwoorden iets specifiekier te worden benadrukt dan in ieder ander 'normaal' onderzoek. In feite verschilt de elektronische manier van dataverzameling dus niet extreem van de conventionele manier van onderzoek doen. Alleen dient er in ogenschouw te worden genomen dat de operationalisering meer tijd in beslag zal nemen, en geen onduidelijkheden mag en kan bevatten. Volledige transparantie is hier dus het devies.

4.5.2. *Wat is er gezocht?*

In het door de voorgenoemde drie auteurs gepubliceerde artikel is tevens een voorbeeld gegeven van een onderzoek waarin de dataverzameling op elektronische wijze is geschied. In dit onderzoek werden zogenaamde sleutelwoorden onderscheiden, die uiteindelijk in de verschillende berichtgevingen terug dienden te komen. Het spreekt voor zich dat deze sleutelwoorden voortkomen uit het eerder gepresenteerde theoretische raamwerk. In het onderzoek naar de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France is eenzelfde benadering gebruikt in het proces van dataverzameling.

Allereerst is er gebruik gemaakt van de Lexis Nexis Academic databank. Deze elektronische verstrekker van kranten en tijdschriften heeft de berichten uit de drie Nederlandse kranten inzichtelijk gemaakt. Belgische kranten waren via deze online databank niet op te vragen, waardoor er naar een alternatief moest worden gezocht. Mediargus is de Belgische variant op Lexis Nexis Academic en alleen toegankelijk in Belgische bibliotheken. De werkwijze in de verschillende online databanken verschilt echter niet met elkaar. Bij het verzamelen van berichtgevingen uit de vijf Vlaamse kranten is ervoor gekozen om in de stadsbibliotheek van Antwerpen dit materiaal te zoeken.

Zowel binnen Lexis Nexis Academic, als Mediargus, is er in de geselecteerde kranten gezocht op berichten die de woorden doping en Tour de France bevatten, in de jaargangen 2007 en 2008. De resultaten die voortkwamen uit deze zoekcriteria waren niet allemaal bruikbaar en van toepassing op de al eerder geformuleerde onderzoeksvraag. Daarom bleek het nodig om selectie toe te passen op de uit de beide databanken verkregen krantenberichten. Criteria hieromtrent waren dat het bericht betrekking moest hebben op dopinggebruik ten tijde van de Tour de France. Resultaten die later in het wielersjaar bekend werden gemaakt werden hier dus ook onder geschaard. Berichtgevingen die over andere wielerskoersen gingen, waarin een zijstap naar of de Tour de France, of doping werd gemaakt, zijn buiten beschouwing gelaten. Dit resulteerde uiteindelijk in 138 bruikbare berichten vanuit de Vlaamse kranten en 177 berichten uit de drie Nederlandse dagbladen. De verdeling van deze berichtgeving over de verschillende dagbladen is terug te vinden in tabel 1.

Tabel 1. Titels van kranten die gebruikt zijn in dit onderzoek

Krant	Herkomst	Aantal berichten
De Morgen	België	42
Het Laatste Nieuws	België	38
Het Nieuwsblad	België	23
De Standaard	België	19
Gazet van Antwerpen	België	16
De Volkskrant	Nederland	64
Algemeen Dagblad	Nederland	63
De Telegraaf	Nederland	50

4.5.3. Mogelijke negatieve effecten elektronische dataverzameling

Zoals eerder al is aangemerkt zijn er ook negatieve aspecten bij het gebruiken van elektronische databanken ten tijde van de dataverzameling. Schafraad, Wester en Scheepers (2006) stellen dat visuele aspecten in berichtgevingen niet opgemerkt kunnen worden als deze digitaal verzameld worden. Verder is in bij deze manier van dataverzameling niet duidelijk op welke plek van een pagina het desbetreffende artikel heeft gestaan. Een prominente positie op een bepaalde pagina kan het belang van het onderwerp aanduiden. Verder betekent dataverzameling via de digitale weg niet dat alle bestanden die je verkrijgt met één druk op de knop correct zijn. Ook hier geldt dat de onderzoeker zelf deze artikelen door zal moeten nemen, en moet bezien of deze geschikt zijn om in het onderzoek mee te nemen. In feite begint hier het proces van selectie al op het moment dat de artikelen binnengehaald zijn. In dit onderzoek zijn deze mogelijke negatieve factoren buitenspel gezet. Visuele aspecten, en de plaats op de pagina van een artikel behoren niet tot de onderzoeksvragen. Verder is in een eerder stadium al aangegeven dat ook in dit onderzoek ten tijde van het data verzamelen al een eerste selectie is gemaakt in de bruikbaarheid, met betrekking tot de inhoud, van de verschillende artikelen. Door op voorhand al deze mogelijke negatieve invloeden buiten het onderzoek te houden is getracht het onderzoek zo nauwkeurig, objectief, en reproduceerbaar mogelijk te maken.

4.6. Operationaliseren onderzoek

In de eerdere hoofdstukken is uitvoerig stilgestaan bij de beschikbare relevante wetenschappelijke artikelen en bijbehorende theorieën aangaande dit onderzoek. Verder is aandacht besteed aan de kranten waaruit deze gegevens behandeld zullen worden, waarbij de keuze voor deze dagbladen tevens is verklaard. Als laatste dient in dit hoofdstuk kenbaar te worden gemaakt hoe de genoemde

theorieën uiteindelijk antwoord kunnen geven op de eerder gestelde (deel)vragen. De verschillende manieren waarop deze variabelen in dit onderzoek zijn gemeten zullen in de operationalisering verdere aandacht verkrijgen.

4.6.1. Identificatievariabelen

De eerste stap van het onderzoek stond in het teken van het herkennen van zogenaamde identificatievariabelen. In totaal zijn er vijf verschillende berichtkenmerken opgenomen in het codeboek die per artikel beantwoord diende te worden. Om verschillen in berichtgevingen tussen kranten onderling te kunnen meten diende als eerste de krant waaruit het artikel afkomstig was benoemd te worden. De acht kranten uit dit onderzoek zijn gecodeerd ondergebracht, waarvan de codeercodes in het codeboek terug zijn te vinden. De tweede stap was het noteren van het nummer van de berichtgeving. Alle 315 gevonden artikelen hebben een nummer gekregen om het onderzoek replicerbaar te maken. Toevoegingen bij deze nummers werden gebruikt als er meer dan één renner werd genoemd. De derde en vierde stap richtte zich op de datum een maand van publicatie. Bij de datum diende het getal zelf ingevuld te worden, voor de maanden gold dat deze gecodeerd weergegeven waren. De laatste stap bij de identificatievariabelen bestond uit het noteren van het jaar waaruit het artikel stamde. Codeercodes 1 stond voor een artikel uit 2007 en nummer 2 voor 2008.

4.6.2. Nieuws waarde

De eerste deelvraag binnen het thema nieuws waarde stond in het teken van het voorkomen van drempelwaarden. De uiteindelijke vraag in deze sectie was welke nieuws waarde in het bericht werd overschreden, waardoor het bericht uiteindelijk nieuwswaardig werd voor de diverse dagbladen. Theorieën van Galtung en Ruge (1965), Harcup en O'Neill (2001), en Hetherington (1985) werden gebruikt om deze vraag onderzoekbaar te maken. Volgens bovenstaande auteurs wordt een item pas nieuws als het geen alledaagse gebeurtenis is, als deze negatief gekleurd is, of als er drama, schandalen, belangrijke personages en crimineel gedrag in naar voren komt. Negen van de opgestelde drempelwaarde gingen in deze tendens mee. De tiende gecodeerde nieuws waarde werd echter opgesteld om een keuzemogelijkheid te hebben als bovenstaande inzichten niet juist bleken te zijn. In deze gevallen kon voor de optie 'geen nieuws waarde' worden gekozen, indien er in het bericht geen opmerkelijke negatieve en niet alledaagse gebeurtenissen terug waren te vinden. Tevens is er gekeken of deze nieuws waarden positief (codeercodes 1) of negatief (codeercodes 2) gekleurd waren. De verwachting vooraf was dat niet alle nieuws waarden negatief gekleurd zouden zijn. Een voorbeeld hiervan was de comeback van renners die hun 'dopingjaren' achter zich hadden

gelaten. In dergelijke gevallen zou de theorie van Hetherington niet opgaan.

In het theoretische hoofdstuk werd eerder het constructen van Iyengar (1991) besproken. Naast Cohen (1963) impliceerde deze auteur ook dat kranten de macht hebben om te beslissen wanneer en op welke manier zij onderwerpen belichten. Met deze theorie voorhanden is besloten om te bekijken hoe de Tour de France en de wielersport in zijn algemeen werden belicht. Tevens is onderzocht in hoeverre berichtgeving over dopinggebruik hier onderdeel van uitmaakte. Aan de hand van de trefwoorden wielrennen, en Tour de France zijn de diverse berichtgevingen gevonden. Om te onderzoeken in hoeverre dopinggerelateerde onderwerpen hier debet aan waren werd in alle gevallen het zoekcriteria 'doping' toegevoegd. Op deze wijze viel per krant waar te nemen hoeveel berichten er aan algemene wielierzaken werden besteed, en in welke mate dopinggerelateerde artikelen hier aan bijdroegen.

Het moment waarop berichtgeving naar buiten werd gebracht vormde het derde en laatste punt van onderzoek voor het thema nieuwswaarde. De verwachting bestond dat artikelen rond dopinggebruik en de Tour de France voornamelijk in de directe periode rond deze ronde zouden verschijnen. Om deze vraag te kunnen beantwoorden is er op twee manieren onderzoek gedaan. Allereerst zijn de maanden geanalyseerd waarin de artikelen werden gepubliceerd. Deze gegevens vielen uit de eerder behandelde identificatievariabelen te ontwaren. Tevens zijn er acht (strategische) momenten gecodeerd waarop de kranten ervoor kozen om te berichten over dopinggerelateerde gevallen in de Tour. Deze mogelijke momenten varieerden van direct na een positieve test van een renner, tot in de aanloop naar andere wedstrijden waarbij de Tour de France als voorbeeld wordt aangehaald. Het spreekt voor zich dat positieve testen over het algemeen ten tijde van de Tour bekend werden. In de aanloop naar andere wielervedstrijden geldt dit moment echter niet. De acht opgestelde mogelijke momenten gaven zo ook inzichten in het patroon rond de tijdstippen van berichtgeving in de diverse kranten uit dit onderzoek.

4.6.3. Framing

De invalshoeken van waaruit de diverse dagbladen hun berichtgevingen 'inkleuren' worden nieuws frames genomen. Om in dit onderzoek te achterhalen welke frames het vaakst voorkwamen is er gebruik gemaakt van eerder onderzoek op dit punt. Semetko en Valkenburg (2000) deden in een eerder stadium onderzoek naar het gebruik van nieuws frames in Nederlandse kranten, ten aanzien van politiek georiënteerde berichtgeving. De vragen uit het werk van beide auteurs zijn aangepast voor gebruik in dit onderzoek. Voor alle vijf de mogelijke nieuws frames in dit onderzoek zijn diverse vragen opgesteld. Deze vragen dienen per berichtgevingen met ja/nee beantwoord te worden. Door middel van verschillende analyses kan op deze wijze vast worden gesteld of er veel of weinig gebruik

werd gemaakt van een dergelijke invalshoek in de berichtgeving rond dopinggebruik en de Tour de France. Verder kan er per dagblad worden bekeken in hoeverre de nadruk lag op het gebruik van specifieke frames. De verschillende deelvragen betreffende dit thema zijn in het codeboek opgenomen.

De twee laatste deelvragen binnen het thema framing staan in het teken van het conflict en consequentie frame. Het eerste frame is verder uitgediept met theorie uit het werk van de Vreese (2005). Berichten die opgesteld zijn aan de hand van deze invalshoek kenmerken zich volgens deze auteur door onenigheid tussen individuen, groepen of instanties. Aan de hand van de eerder behandelde drempelwaarden is bekeken of, en zo ja welke, onderdelen van het conflict frame hier in terug zijn te vinden. Op deze wijze kan getoetst worden of er inderdaad sprake is van onenigheid tussen verschillende partijen in deze artikelen. Het consequentie frame werd in het werk van Neuman en Cashmore (2005) voornamelijk benadrukt vanuit economische perspectieven. In dit onderzoek is ervoor gekozen om deze toevoeging weg te laten, en puur te kijken welke gevolgen in de diverse artikelen in de richting van de renners terug waren te vinden. Uiteindelijk zijn er zeven mogelijke consequenties in berichtgevingen gevonden. Deze varieerden van ontslag voor de renner, het inleveren van gewonnen truien in de Tour de France, tot het opheffen van de wielploeg naar aanleiding van aanhoudende dopingperikelen in het team. De keuzemogelijkheden ten aanzien van de (wel/niet) aanwezige consequenties voor de behandelde renners valt eveneens in het codeboek terug te vinden.

4.6.4. Nationalisme

De derde pijler van dit onderzoek stond in het teken van nationale sentimenten en verwijzingen in berichtgevingen. De eerste theorie die aanleiding gaf tot verder onderzoek is afkomstig uit het werk van Tervo (2001) en Wenner (1998). Uit deze theorieën is allereerst de vraag opgesteld welke nationaliteiten in de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France aan bod kwamen. De eerste stap in het meten van dit proces gebeurt met het noteren van de behandelde renners in de artikelen. Deze naam dient te worden gegeven, zodat later altijd terug kan worden gevonden op welke renner de kenmerken betrekking hadden. In het codeboek is verder aangegeven welke renners onder de zogenaamde elite renners worden geschaard. Achter de naam van de renner dient aangegeven te worden of hij hier wel (1) of niet (2) toebehoort. Uiteindelijk kan uit deze gegevens worden afgeleid uit welk land de renner afkomstig is. In totaal zijn er 31 nationaliteiten in de jaren 2007 en 2008 actief geweest in de Tour de France. Deze gecodeerde keuzemogelijkheden zijn terug te vinden in het codeboek.

Volgens Kinket en Verkuyten (1997) speelt sociale identificatie een belangrijke rol in het proces van betekenisgeving. Lezers zullen zich altijd in een bepaalde nationale context bezien. De Vos (1995) stelde dat het noemen van identiteiten voor het publiek definieert tot welke groep zij behoren. Aan de hand van deze twee inzichten is besloten om na te gaan of in de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France de nadruk werd gelegd op de afkomst van een renner. Het benadrukken van de nationaliteit van een renner kon op verschillende manier plaatsvinden. "De Deen", "de uit Texas afkomstige", en "Aussie" zijn enkele voorbeelden van gebruikte zinsdelen die de nationaliteit van een renner weergaven. Als de afkomst van een renner specifiek werd genoemd werd er voor de codeercode 1 (ja) gekozen. Was dit niet het geval, dan werd optie 2 (nee) ingevuld.

Het laatste onderwerp binnen het thema nationalisme richt zich op het terugvinden van nationale stereotypen in berichtgevingen. Ook hier geldt de theorie van De Vos (1995) als een belangrijke leidraad. Stereotype positioneringen zorgen ervoor dat het publiek zich op een bepaalde wijze identificeert, of afzet, tegen de persoon die in de berichtgeving wordt genoemd. Voor alle 920 renners uit dit onderzoek is nagegaan in hoeverre zijn stereotype eigenschappen kregen toebedeeld die duidde op een specifieke afkomst. Om de voorkomende stereotypen te achterhalen is er in 50 berichten vooronderzoek gedaan, waarna de voorkomende typering in het codeboek zijn opgenomen. Uiteindelijk werden 16 verschillende nationaal getinte stereotypen teruggevonden.

4.6.5. *Ethiek*

Het laatste thema uit dit onderzoek gaat over morele en ethische oordelen in krantenberichten. In dit hoofdstuk zal aan twee specifieke onderwerpen aandacht worden besteed, te weten morele oordelen in berichtgeving en morele oordelen in de richting van renners. De eerste stap in dit proces is het meten van de morele oordelen in de verschillende krantenberichten. In totaal zijn er zeven morele oordelen in het codeboek opgenomen. De mogelijkheid bestaat dat er in het bericht negatief wordt gerapporteerd over dopinggerelateerde onderwerpen in de Tour de France. Voorbeelden hiervan zijn dat dopinggebruik de wielersport schaadt, voor (economische) schade zorgt, en afgezworen dient te worden. Anderzijds bestaat de mogelijkheid dat ontkenning, berusting, en acceptatie rond dopinggebruik het algemene beeld in een artikel vormen. De laatste groep bij de keuzemogelijkheden valt te kiezen als er geen oordeel wordt geveld. Het spreekt voor zich dat korte berichtgeving waarin alleen kort gerefereerd wordt naar een dopinggeval, geen specifiek oordeel in zich herbergt.

Het tweede item in het thema ethiek is tweeledig. Allereerst dient voor de afzonderlijke renners bekeken te worden welk moreel oordeel zij wel of niet verkregen. In het vooronderzoek is gebleken dat deze aantijgingen in het vervolg van een bericht vaak worden gebruikt als vervanging

van de naam van een renner. In eerste instantie wordt de renner bij naam genoemd, waarna hij in het vervolg als 'deze zondaar', of 'de valsspeler' werd betiteld. In totaal zijn er in het codeboek 17 mogelijke morele oordelen opgenomen, welke terug werden gevonden in de berichtgeving rond dit onderzoek. Het tweede deel van deze paragraaf staat in het teken van de morele oordelen die de Belgische en Nederlandse renners toebedeeld kregen. Voor beide landen moet bekeken worden of deze uitkomsten verschilden van andere nationaliteiten. Hier hoeft verder niets extra's ingevoerd te worden, omdat met de eerder ingevulde morele oordelen dit berekend kan worden. Deze uitkomsten zijn van belang, omdat in een eerder stadium is verondersteld dat culturele verwevenheid een belangrijke rol speelt. Hierdoor is de verwachting aanwezig dat zowel Nederlandse als Belgische renners mildere oordelen toebedeeld krijgen dan buitenlandse coureurs.

5. Resultaten: Selectieproces van nieuws

5.1. Nieuwsagenda

De eerste resultaten rond het thema van de nieuwsagenda hebben betrekking op de aanwezige drempelwaarden binnen de verschillende berichtgevingen rond dopinggebruik in de Tour de France. In het theoretische hoofdstuk van dit onderzoek is aangegeven dat er een ontwikkeling moet zijn die een onderwerp uiteindelijk nieuwswaardig maakt. Zonder een dergelijke factor lijkt er geen draagvlak te zijn voor de verschillende kranten om een berichtgeving omtrent dit onderwerp te publiceren. In een eerder stadium zijn negen potentiële drempelwaarden onderscheiden. Verder bestond ook de mogelijkheid dat er geen nieuwswaarde aanwezig was binnen de artikelen.

Bij het analyseren van onderstaande gegevens is het van belang om in ogenschouw te nemen dat ervoor gekozen is om per berichtgeving slechts één drempelwaarde te noteren. In sommige berichten waren meerdere keuzes te verantwoorden geweest, maar de in het bericht meest prominent aanwezige nieuwswaarde is in dergelijke gevallen gekozen. In veel gevallen gaf de titel van het artikel de belangrijkste drempelwaarde aan. In andere gevallen diende de tekst te worden gelezen om verdere inzichten op dit punt te verkrijgen.

5.1.1. Voorkomen van drempelwaarden

Onderstaande tabel laat de eerste uitkomsten rond het voorkomen van de verschillende drempelwaarden in Nederlandse en Vlaamse kranten zien. Op de kolommen zijn de acht kranten die in dit onderzoek zijn opgenomen ondergebracht. De mogelijke drempelwaarden zijn gecodeerd terug te vinden in de linker kolom. De betekenis van deze gecodeerde variabelen is in de bijgevoegde legenda terug te vinden. Verder is ervoor gekozen om alleen de gevonden percentages in de tabellen weer te geven. Alleen de onderste totaallijn vormt hier een uitzondering op. Met de voorkomende percentages, en het gegeven aantal behandelde berichten per krant, kan ten alle tijde de frequentie terug worden gerekend. Voorkomende drempelwaarden die slechts een zeer lage celvulling (<5%) kenden zijn niet verder behandeld in onderstaande resultaten. In tabel 2 zijn deze voor de volledigheid wel meegenomen.

Tabel 2. Behandelde drempelwaarden in de Nederlandse en Belgische dagbladen

Drempel	Kranten								
	Telegraaf	AD	Volkskrant	HLN	Standaard	GVA	Morgen	Nieuwsblad	Totaal
RB	22,0%	22,2%	12,5%	10,5%	10,5%	25,0%	26,2%	30,4%	19,4%
BSR	22,0%	25,4%	21,9%	21,1%	10,5%	18,8%	21,4%	21,7%	21,6%
RBZ	10,0%	6,3%	9,4%	15,8%	15,8%	6,2%	2,4%	4,3%	8,6%
UCI	6,0%	1,6%	7,8%	,0%	,0%	6,2%	,0%	,0%	3,2%
NO	14,0%	6,3%	20,3%	18,4%	10,5%	6,2%	11,9%	4,3%	12,7%
VR	2,0%	12,7%	1,6%	,0%	5,3%	18,8%	9,5%	4,3%	6,0%
CB	2,0%	3,2%	1,6%	2,6%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,6%
OW	6,0%	12,7%	7,8%	5,3%	10,5%	6,2%	4,8%	13,0%	8,3%
SD	4,0%	1,6%	4,7%	5,3%	,0%	,0%	4,8%	,0%	3,2%
GN	12,0%	7,9%	12,5%	21,1%	36,8%	12,5%	19,0%	21,7%	15,6%
Totaal	50 (100%)	63 (100%)	64 (100%)	38 (100%)	19 (100%)	16 (100%)	42 (100%)	23 (100%)	315 (100%)

Legenda:

Code	Drempelwaarden
RB	Renner betraapt
BSR	Beschuldiging renner
RBZ	Renner bekent zelf
UCI	UCI/ACO rapporteert
NO	Nieuwe ontwikkelingen in bestaande zaak
VR	Veroordeling van renner
CB	Comeback van eerder veroordeelde renner
OW	Opdoeken wielerronde/team/uitzendingen
SD	Strijd tegen doping door wielerbonden
GN	Geen nieuwswaarde

Uit tabel 2 blijkt dat de verschillende artikelen uit dit onderzoek voornamelijk aandacht besteedden aan twee specifieke drempelwaarden. In 19% van de gevallen werd door de Nederlandse en Vlaamse kranten bericht op het moment dat een renner was betraapt op het gebruik van verboden middelen. Verder valt op dat een beschuldiging in de richting van een renner of team als aanleiding van een krantenbericht het meest voorkwam in dit onderzoek. Deze drempelwaarde vormde in bijna 22% van de gevallen aanleiding tot berichtgeving. Beschuldigingen werden voornamelijk geuit zolang er geen daadwerkelijke bewijslast in de richting van een specifieke renner of team was, maar waarbinnen de algemene heersende opinie aanwezig was dat deze actoren niet geheel vrij van blaam waren. Enkele voorbeelden binnen deze drempelwaarde waren renners als Ullrich, Armstrong, Landis en Rasmussen. Armstrong en Rasmussen werden nooit daadwerkelijk betraapt op verboden middelen, maar (in)direct wel gelinkt aan een dergelijk vergrijp. Tevens heeft Ullrich nooit positief getest, maar was hij wel een van de hoofdpersonen in het dopingschandaal rond dopingarts Fuentes. Op dergelijke momenten kozen de verschillende kranten uit dit onderzoek ervoor om wel te oordelen in

de richting van renners, maar kon er niet verder worden gegaan dan enkel een beschuldiging in de richting van hen.

Een andere uitkomst die opvalt is het relatief hoge percentage berichten dat geen nieuwswaarde bevatten. Indirect zorgt deze uitkomst ervoor dat de stelling "gebeurtenis = nieuws" onderuit wordt gehaald. Vooral in de aanloop naar de Tour de France werden ex-renners en ploegleiders gevraagd om hun mening rond doping en de ronde van Frankrijk te geven. Dergelijke opiniërende berichtgevingen kwamen in ruim 15% van de gevallen voor. Als laatste toont tabel 2 dat berichtgeving over de daadwerkelijke veroordeling van renners achterblijft. Bij deze drempelwaarde is als criteria gesteld dat de berichtgeving daadwerkelijk over de veroordeling van de renner diende te gaan, en dat hier pas sprake van was na de uiteindelijke analyse van de b-staal van de renner. De uitkomsten in tabel 2 impliceren enerzijds dat de diverse kranten over de Tour de France en dopinggebruik willen berichten zodra er een opvallende gebeurtenis zich voordoet, zoals een renner die wordt betrap of de mogelijkheid om een renner of team te beschuldigen, maar zodra deze fase voorbij is en men in de richting van veroordeling komt er nog weinig animo is om hierover te schrijven. Anderzijds is een mogelijke verklaring dat de beschuldiging in de richting van een renner of team uiteindelijk niet resulteert in een daadwerkelijke veroordeling. De verschillende Nederlandse en Vlaamse dagbladen wachten niet op het moment tot deze veroordeling er daadwerkelijk is, maar rapporteren onmiddellijk als er opmerkelijke feiten rond een bepaalde renner of team te melden zijn.

5.1.2. Verschillen tussen kranten

In deze tweede paragraaf zal dieper in worden gegaan op de behandelde drempelwaarden per krant. Bij het analyseren van de gegevens uit tabel 2 vallen enkele waarden onmiddellijk op. De eerste drempelwaarde, het moment waarop een renner werd betrap, is door vier kranten het meest gebruikt om over dopinggebruik in de Tour de France te berichten. Het Algemeen Dagblad en de Telegraaf lieten hier beide een percentage van 22% aantekenen. Dit betekent dat beide Nederlandse kranten in 22% van hen totaal aantal berichten er toe overgingen om naar aanleiding van deze drempelwaarde te informeren over dopinggebruik in de Tour de France. Voor de Vlaamse krant 'de Morgen' lag dit percentage met 26% zelfs nog iets hoger. Het Nieuwsblad berichtte het vaakst, naar aanleiding van deze nieuwswaarde, over dopingperikelen in de Tour de France. In bijna één op de drie gevallen koos deze krant voor deze drempelwaarde. Verder valt op dat de Standaard nauwelijks de nadruk in de berichtgeving op deze nieuwsfactor legde. Samen met Het Laatste Nieuws en de Volkskrant liet deze krant de laagste waarden noteren in bovenstaande tabel.

Beschuldigingen in de richting van renners en teams kwamen in alle drie de Nederlandse kranten veelvuldig voor. In een kwart van de gevallen koos het Algemeen Dagblad voor het gebruik

van deze drempelwaarde bij het berichten over doping in de Tour de France. Voor de Telegraaf en de Volkskrant lag dit percentage ook iets boven de 20%. De Morgen, Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad volgden deze tendens en lieten dezelfde percentages als laatstgenoemden Nederlandse kranten aantekenen.

De derde drempelwaarde, het moment waarop renners zelf schuld bekenden, was vooral populair in twee Vlaamse kranten. Het Laatste Nieuws en De Standaard lieten beide een percentage van 16% op het totaal aantal berichten zien. Voor de Nederlandse kranten was de Telegraaf de enige krant die met 10 procent op het totaal hier enigszins in de buurt van kwam. Bij drempelwaarde vijf scoorde de Volkskrant het hoogst. In ruim 20% van de berichten uit deze krant werd gerapporteerd naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen in bestaande dopingzaken. Dit betekende tevens ook 30% van het totaal aantal berichten dat vanuit een dergelijke nieuwswaarde werd geschreven. Het Laatste Nieuws en de Telegraaf berichtten beide ook veelvuldig over dopinggebruik in de Tour de France aan de hand van deze drempelwaarde. Voor Het Laatste Nieuws gaf dit een percentage van 18% op het totaal, het percentage voor de Telegraaf lag hier op 14%.

De daadwerkelijke veroordeling van een renner werd in slechts 6% van het totaal aantal behandelde artikelen als belangrijkste drempelwaarde teruggevonden. Op het totaal aantal berichten per krant bezien besteedde het Gazet van Antwerpen de meeste aandacht aan deze nieuwswaarde. In 19% van al haar berichtgeving uit dit onderzoek werd de daadwerkelijke veroordeling van een renner als uitgangspunt genomen. Het Algemeen Dagblad nam bijna de helft van alle berichten met deze nieuwswaarde voor haar rekening, en besteedde daarmee in 13% van de gevallen aandacht aan deze drempelwaarde. De Morgen berichtte in 10% van de artikelen over dopingperikelen in de Tour de France aan de hand van deze gebeurtenis.

De achtste drempelwaarde stond in het teken van consequenties die voortvloeiden uit dopinggebruik. In ruim 8% van het totaal aantal berichten werd in dit onderzoek gerapporteerd over dergelijke gebeurtenissen. Vooral het einde van het sponsorschap van de Duitse telefoongigant T-Mobile, het einde van de ronde van Duitsland, en de afgelastingen rond het uitzenden van de Tour de France in Duitsland waren veel voorkomende items in de diverse berichten. De dagbladen die het meest gebruik maakten van deze nieuwswaarde waren Het Nieuwsblad (13%), Algemeen Dagblad (13%) en De Standaard (11%). De overige vijf kranten berichtte nauwelijks als gevolg van een dergelijke gebeurtenis.

Als laatste is er nog een restgroep gecreëerd. Berichten waarin geen duidelijk aanwijsbare gebeurtenis aanwezig was die leidde tot het bericht werden hierin opgenomen. Vooral in de aanloop naar de Tour de France waren dergelijke verslagen terug te vinden. Hierin werd teruggeblikt op de eerste dopingperikelen in de Tour de France, het overlijden van Simpson, nabestaanden van Pantani

die aan het woord kwamen, et cetera. Aangezien er in dergelijke berichten wel frames, nationale stereotypen en morele oordelen terug waren te vinden, moesten deze wel opgenomen worden in het onderzoek. Allereerst is opmerkelijk dat in 16% van het totaal aantal berichten uit dit onderzoek geen nieuwswaarde aanwezig was. Vooral de Standaard (37%) en het Nieuwsblad (22%) bevatte veel artikelen die geen aanwijsbare nieuwswaarde met zich meedroegen. De drie Nederlandse kranten en het Gazet van Antwerpen lieten hier de laagste percentages aantekenen. Zij verkozen het vaakst een specifieke drempelwaarde als uitgangspunt van berichtgeving.

5.1.3. Verschillen tussen Nederland en België

In tabel 3 zijn de uitkomsten aangaande het gebruik van nieuwswaarden, in de drie Nederlandse en vijf Vlaamse kranten, per land gegroepeerd weergegeven. Op deze manier is eenvoudig vast te stellen welke drempelwaarde procentueel gezien meer aandacht verkreeg in één van beide landen.

Tabel 3. Vergelijking van de voorkomende drempelwaarden in beide landen uit dit onderzoek

Drempelwaarden	Herkomst kranten		
	Nederland	België	Totaal
Renner betraapt	18,6%	20,3%	19,4%
Beschuldiging renner	23,2%	19,6%	21,6%
Renner bekent zelf	8,5%	8,7%	8,6%
UCI / ASO Rapporteert	5,1%	,7%	3,2%
Nieuwe ontwikkeling bestaande zaak	13,6%	11,6%	12,7%
Veroordeling renner	5,6%	6,5%	6,0%
Comeback renner	2,3%	,7%	1,6%
Opdoeken wielerteam /ronde / uitzendingen	9,0%	7,2%	8,3%
Strijd tegen doping door wielerbonden	3,4%	2,9%	3,2%
Geen nieuwswaarde	10,7%	21,7%	15,6%
Totaal	177 (100%)	138 (100%)	315 (100%)

Tabel 3 toont aan dat het gebruik van nieuwswaarden in de Nederlandse en Vlaamse kranten over het algemeen niet veel verschilde. Belgische dagbladen berichtten procentueel gezien iets vaker over renners die betraapt zijn, en de daadwerkelijke veroordeling na een aan doping gerelateerd incident. Voor de Nederlandse kranten gold dat de beschuldiging aan het adres van een renner, het opdoeken van wielerteams en de strijd tegen doping door wielerbonden iets vaker werd genoemd. De grootste verschillen tussen beide landen waren waarneembaar bij drie andere potentiële nieuwswaarden. Rapportages vanuit de UCI en ASO werden in Nederland beduidend vaker als uitgangspunt gekozen om te berichten. De drie Nederlandse kranten gaven in 5% van de 177 artikelen aandacht aan deze drempelwaarde. In de Vlaamse kranten lag dit percentage slechts op 1%. Voor de restgroep "geen nieuwswaarde" zijn de rollen omgedraaid. De Belgische kranten berichtten veel vaker over

dopingperikelen in de Tour de France zonder dat hier een duidelijke aanleiding voor is. In ruim één op de vijf gevallen werd hiervoor gekozen. Van het totaal aantal Nederlandse berichten in dit onderzoek was 11% van de berichten zonder duidelijke nieuwswaarde .

Geconcludeerd kan worden dat de Nederlandse en Vlaamse kranten de meeste nieuwswaarden in overwegend gelijke mate aandacht gaven. In dit onderzoek werd in slechts twee gevallen een opmerkelijk verschil waargenomen. In Nederlandse kranten werd vaker overgegaan tot berichtgeving naar aanleiding van beschuldigingen in de richting van renners en teams. Het ontbreken van daadwerkelijke nieuwswaarden kwam vaker in de Belgische kranten voor. Tussen de kranten onderling verschilden deze uitkomsten in enkele gevallen in grote mate.

5.1.4. Kleuring van drempelwaarden

In het theoretisch hoofdstuk van dit onderzoek is aandacht besteed aan een inzicht uit het werk van Harcup & O'Neill (2001). Beide auteurs stellen dat negatieve gebeurtenissen per definitie geschikt zijn om tot een nieuwswaardig item uit te groeien. In de voorbereiding op dit onderzoek werd echter al snel duidelijk dat in deze studie een dergelijke benadering weinig houvast zou bieden. Het vermoeden bestond dat de berichtgeving zowel positief als negatief van aard kon zijn. In het codeboek is aangegeven welke criteria positieve berichtgevingen werden verondersteld in zich te herbergen, namelijk successen vanuit wielverbonden en UCI&ASO in de jacht tegen doping, comeback van renners die hun straf hebben uitgezeten, en andere positieve geluiden in de jacht tegen doping. Betrapte renners, beschuldigingen naar renners toe en de veroordeling ervan kunnen op voorhand bestempeld worden als negatieve gebeurtenissen. In tabel 4 zijn de verschillende drempelwaarden opgenomen. Uit deze tabel valt op te maken in hoeverre deze nieuwswaarden positief, dan wel negatief, werden ingevuld door de diverse kranten uit dit onderzoek. Ook hier geldt dat de voorkomende drempelwaarden gecodeerd zijn weergegeven. De kleuring van deze nieuwswaarden is in de linker kolom terug te vinden.

Tabel 4. Kleuring van voorkomende drempelwaarden

Kleuring	Drempelwaarden										
	RB	BSR	RBZ	UCI	NO	VR	CB	OW	SD	GN	Totaal
Positief	,0%	,0%	,0%	70%	15%	,0%	100%	,0%	30%	34,7%	12,1%
Negatief	100%	100%	100%	30%	85%	100%	,0%	100%	70%	65,3%	87,9%
Totaal	61 (100%)	68 (100%)	27 (100%)	10 (100%)	40 (100%)	19 (100%)	5 (100%)	26 (100%)	10 (100%)	49 (100%)	315 (100%)

Van 315 berichten waren er in totaal 38 positief gekleurd. Procentueel gezien betekende dit dat 12% van de berichten in Nederlandse en Vlaamse kranten positieve aspecten rond dopinggebruik in de Tour de France wisten te belichten. De overige 88% van de berichten waren negatief van aard. Verder valt op dat de meeste drempelwaarden bij uitstek positief of negatief werden ingevuld door de acht kranten. Berichtgeving rond betrapte renners, beschuldigingen in de richting van renners & teams, renners die zelf bekenden, de veroordeling van hen, en het opdoeken van wieleruitzendingen/ ronden en teams werden voor de volle 100% negatief beschreven. Volledig positief gekleurd waren de berichten rondom de comeback van eerder veroordeelde dopingzondaars. In deze artikelen werd voornamelijk de nadruk gelegd op het verhaal van de Britse renner David Millar. De voormalig Cofidis renner bekende door zijn ex-ploeg jarenlang aangezet te zijn tot het gebruik van doping. Na zijn schorsing werd zijn comeback beschreven, waarin hij aangaf een exponent in de strijd tegen doping te worden. Berichten uit het kamp van de ASO en UCI werden in 70% van de gevallen positief vormgegeven. Dit uitte zich voornamelijk in succesvol gebleken opsporingsmethoden in de Tour de France. Ter illustratie kan hierbij de nieuwe techniek om de dopingvariant Cera op te sporen worden genoemd. Overwegend negatief waren de berichten rond nieuwe ontwikkelingen in bestaande dopingzaken, en de strijd tegen doping door wielerbonden. Ontwikkelingen in bestaande zaken stonden voornamelijk in het teken van eerder betrapte renners. In deze zaken werden overwegend nieuwe bewijslasten gevonden. Op het moment dat er ontlastende factoren werden gevonden konden deze artikelen positief in worden gekleurd. In de meeste gevallen (85%) was dit echter niet het geval. De strijd van wielerbonden tegen dopinggebruik werd in zeven op de tien gevallen ook als negatief bestempeld. Het ontbreken van een nieuwswaarde gaf de meest uiteenlopende resultaten op het gebied van het positief of negatief inkleuren van een bericht. In 65% van de gevallen waren deze berichten negatief vormgegeven.

5.1.5. Verschillen tussen kranten

Bovenstaande uitkomsten hebben aangetoond dat de afzonderlijke nieuwswaarden vaak op een specifieke manier werden uitgebeeld. De vraag die hieruit voortvloeit is of bepaalde kranten deze tendens volgden. Zijn er Vlaamse en Nederlandse dagbladen die voornamelijk op een positieve, of toch juist negatieve manier hun berichtgeving inkleurden? Om deze vraag te beantwoorden is tabel 5 opgesteld. De rijtotalen zullen niet verder worden behandeld, omdat deze niet verschillen van de behandelde uitkomsten voortkomende uit tabel 4.

Tabel 5. Kleuring van berichtgeving in de acht afzonderlijke kranten

Kleuring	Kranten								
	Telegraaf	AD	Volkscrant	HLN	Standaard	GVA	Morgen	Nieuwsblad	Totaal
Positief	16,0%	7,9%	18,8%	15,8%	10,5%	6,2%	4,8%	8,7%	12,1%
Negatief	84,0%	92,1%	81,2%	84,2	89,5%	93,8%	95,2%	91,3%	87,9%
Totaal	50 (100%)	63 (100%)	64 (100%)	38 (100%)	19 (100%)	16 (100%)	42 (100%)	23 (100%)	315 (100%)

De waarden in tabel 5 tonen aan dat drie kranten positiever over dopingperikelen in de Tour de France berichtten dan de andere kranten uit dit onderzoek. De Telegraaf (16%), Volkscrant (19%) en Het Laatste nieuws (16%) ruimen verhoudingsgewijs meer aandacht voor positieve berichten in dan de andere kranten. Het Algemeen Dagblad, Gazet van Antwerpen en de Morgen gaven de minste aandacht aan positieve drempelwaarden. Vooral laatstgenoemde scoort met een kleine 5% positieve berichten erg laag. Deze uitkomsten zijn te verklaren aan de hand van eerder genoemde onderzoeksresultaten. Het Algemeen Dagblad en de Morgen scoorden hoog op het publiceren van de drempelwaarden "renner betrapt" en "beschuldiging renner". Eerder is vastgesteld dat deze nieuwswaarden bij uitstek negatief werden afgebeeld in de diverse kranten uit dit onderzoek. Hieruit vloeit automatisch voort dat deze twee dagbladen de nadruk meer op negatieve aspecten binnen de Tour de France leggen. Omgekeerd geldt hetzelfde voor Het Laatste Nieuws en de Volkscrant, die meer drempelwaarden met een positieve inslag behandelden.

5.1.6. Verschillen tussen Nederland en België

De laatste resultaten uit deze paragraaf zijn naar aanleiding van de mogelijke verschillen tussen de kranten uit België en Nederland bij het "inkleuren" van de berichtgeving rond nieuwswaarden. Net als bij de eerder gegroepede gegevens bij het thema drempelwaarden zal er ook bij de "kleuring" van deze gebeurtenissen worden gekeken naar verschillen tussen de beide landen. Deze uitkomsten zijn in tabel 6 ondergebracht.

Tabel 6. Verschil in kleuring van berichtgeving, in de beide landen uit dit onderzoek

Kleuring	Herkomst kranten		
	Nederland	België	Totaal
Positief	14,1%	9,4%	12,1%
Negatief	85,9%	90,6%	87,9%
Totaal	177 (100%)	138 (100%)	315 (100%)

De uitkomsten in tabel 6 tonen slechts kleine verschillen tussen de Vlaamse en Nederlandse kranten. In de Nederlandse kranten werd in 14% van de artikelen positief bericht over doping gerelateerde onderwerpen in de Tour de France. In de Vlaamse kranten lag dit aandeel met 9% iets lager.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat de beide landen geen grote verschillen lieten aantekenen op dit punt. Echter dient in ogenschouw te worden genomen, dat de het (totaal) aantal positief gekleurde drempelwaarde gering van aard is, waardoor de algemene conclusies die hieruit worden getrokken aan kracht moeten inleveren. Uit deze gegevens kan wel worden opgemaakt dat berichten met betrekking tot dopinggebruik in de Tour de France worden 'gekleurd' naar aanleiding van de voorkomende drempelwaarde. Eerdere uitkomsten toonden al aan dat enkele van deze nieuwswaarden door de diverse dagbladen op één manier werden belicht. Dit impliceert dat kranten, ongeacht de afkomst of ideologie, in de meeste gevallen op dezelfde manier invulling geven aan de voorkomende nieuwswaarden.

5.2. Aandacht wielersport

De tweede paragraaf binnen het thema nieuwswaarde gaat over de aandacht die de wielersport in de kranten uit dit onderzoek verkreeg. De vraag is in hoeverre de dagbladen uit zichzelf berichtten over gebeurtenissen in de wielersport, en in hoeverre dergelijke waarden veranderen bij het voorkomen van de drempelwaarde doping. Om deze vraag te kunnen beantwoorden is er voor alle kranten bekeken hoeveel berichten er specifiek aan de Tour de France, en de wielersport in zijn algemeen werden gewijd. Tevens is er onderzocht in hoeverre deze trefwoorden voorkwamen met de nieuwswaarde doping. In onderstaande tabel 7 zijn de trefwoorden in de linker kolom weergegeven. Op de rijen zijn de acht kranten uit dit onderzoek terug te vinden, met daaronder frequenties en percentages. De frequenties geven aan hoeveel berichtgevingen in de afzonderlijke kranten terug waren te vinden met de gestelde trefwoorden. De bijgevoegde percentages laten zien in welke mate de artikelen met de drempelwaarde doping voorkwamen op het totaal aantal berichten met hetzelfde onderwerp. In de totaalkolom zijn de berichtgevingen rond één onderwerp (met drempelwaarde) van alle kranten samengevoegd. Het percentage in deze laatste kolom laat tevens zien in hoeverre het aantal berichtgevingen met de drempelwaarde doping voorkwam op het totaal aantal artikelen rond dit onderwerp.

Tabel 7. Aandacht aan wielersport in de Nederlandse en Belgische dagbladen

Trefwoorden	Kranten								Totaal
	Telegraaf	AD	Volkskrant	HLN	Standaard	GVA	Morgen	Nieuwsblad	
Tour de France & doping	7,4%	8,0%	10,5%	9,3%	15,8%	9,4%	17,6%	6,7%	9,4%
Tour de France	672 (100%)	786 (100%)	611 (100%)	409 (100%)	120 (100%)	171 (100%)	238 (100%)	343 (100%)	3350 (100%)
Wielrennen & doping	14,2%	9,4%	12,4%	12,0%	32,0%	18,1%	51,1%	15,5%	16,1%
Wielrennen	1043 (100%)	2266 (100%)	1437 (100%)	9099 (100%)	1235 (100%)	3503 (100%)	1062 (100%)	6503 (100%)	26148 (100%)

5.2.1. Voorkomen van artikelen rond wielersport

De eerste resultaten in deze paragraaf zullen de rijtotalen uit bovenstaande tabel behandelen. Na deze eerste uitkomsten zullen de verschillen per krant worden behandeld. Tenslotte zal er af worden gesloten met een vergelijking van de uitkomsten uit de Nederlandse en Vlaamse kranten.

Voor de Tour de France gold dat deze in de jaren 2007 & 2008 in 3350 artikelen het onderwerp van schrijven vormde. In de eerste resultaten rond het voorkomen van nieuwswaarden werd reeds duidelijk dat in de beide jaren van dit onderzoek 315 artikelen werden gevonden die over doping en de Tour de France berichtten. Daarmee komt het aantal berichten naar aanleiding van de drempelwaarde doping voor deze wielerronde op 9% uit. Het tweede trefwoord in deze resultaten besloegen de algemene typering 'wielrennen'. Dit sleutelwoord gaf in totaal 26.148 berichten die gerelateerd waren aan gebeurtenissen in de wielersport. In ruim 16% van deze berichten werd melding gemaakt van de nieuwswaarde doping.

Uit bovenstaande gegevens kan geconcludeerd worden dat het voorkomen van de drempelwaarde doping in de berichtgeving rond de Tour de France het minst voorkwam. In artikelen waarin alleen werd gezocht op het trefwoord 'wielrennen' lag het percentage artikelen naar aanleiding van dopingperikelen een stuk hoger. Dit betekent dat de berichtgeving rond de Tour de France minder vaak geconfronteerd werd met dopingperikelen dan artikelen die in het algemeen over wielrennen gingen. Enerzijds kan dit verklaren dat de aandacht in deze ronde meer op de sportieve prestaties van de renners en teams liggen. Anderzijds bestaat de mogelijkheid dat buiten de Tour de France vaker renners worden betrap, waardoor de berichtgeving in dergelijke gevallen automatisch ingevuld werd door de nieuwswaarde doping.

5.2.2. *Verschillen tussen kranten*

Algemene berichtgeving rond de Tour de France kwam het vaakst voor in de Nederlandse kranten. Het Algemeen Dagblad (786), de Telegraaf (672) en de Volkskrant (611) besteedden verreweg de meeste artikelen aan deze wielervedstrijd. Het Gazet van Antwerpen en de Standaard lieten de minste berichten zien, respectievelijk 171 en 120 stuks. Procentueel gezien stond de berichtgeving van de Morgen het vaakst in het teken van dopingperikelen in deze wielervedstrijd, namelijk in 18% van de gevallen. Ook de Standaard (16%) en Volkskrant (11%) lieten hier hoge waarden aantekenen. Het Nieuwsblad en de Telegraaf kozen ieder in 7% van het totaal aantal berichten voor de drempelwaarde doping als uitgangspunt. Met deze waarden kozen zij hier het minste voor.

Berichtgevingen met het algemene trefwoord 'wielervedstrijd' kwamen veruit het vaakst voor in Het Laatste Nieuws. 9099 berichtgevingen in de jaren 2007 en 2008 bevatten zinsdelen waarin over wielervedstrijd werd gerapporteerd. Een ander dagblad dat hoog scoorde was het Nieuwsblad, welke 6503 berichten opnam met bovengenoemd zoekcriteria. Hier tegenover stonden de Morgen en de Telegraaf, die met respectievelijk 1062 en 1043 artikelen de laagste uitkomsten lieten zien. De aandacht voor doping is echter het meest in het oog springend bij het analyseren van deze artikelen, omdat de Morgen in meer dan 50% van de berichten met deze zoekcriteria gebruik maakte van de nieuwswaarde rond dopinggebruik. De Standaard scoorde met 32% op het totaal aantal berichtgevingen hier ook hoog op. Het Algemeen Dagblad (9%), de Volkskrant en Het Laatste Nieuws (allen 12%) scoorden procentueel gezien het laagst op dopinggerelateerde berichtgeving.

Bovenstaande uitkomsten in acht nemende viel als eerste op dat de Morgen bij beide zoekcriteria de hoogste percentages liet aantekenen op het gebied van berichtgevingen waarin dopinggebruik ter sprake kwam. Het Nieuwsblad daarentegen berichtte het minst over dopinggerelateerde gebeurtenissen in de ronde van Frankrijk. In de berichtgeving over wielervedstrijd in het algemeen liet het AD hier de laagste waarden aantekenen (9%). Opmerkelijk is verder dat de Nederlandse kranten het hoogst scoorden met het totaal aantal berichten naar aanleiding van de Tour de France, terwijl het Nieuwsblad en het Laatste Nieuws verreweg de meeste berichten in hun krant opnamen die over wielervedstrijd in het algemeen gingen.

5.2.3. *Verschillen tussen Nederland en België*

In onderstaande tabel 8 zijn de gegevens van de drie Nederlandse en vijf Vlaamse kranten uit dit onderzoek met elkaar vergeleken. De waarden in deze tabel dienen op dezelfde manier geïnterpreteerd te worden als bij de voorgaande tabellen.

Tabel 8. Verschil in aandacht voor de wielersport in de Nederlandse en Belgische dagbladen.

Trefwoorden	Herkomst kranten		
	Nederland	België	Totaal
Tour de France & doping	8,6%	10,8%	9,4%
Tour de France	2069 (100%)	1281 (100%)	3350 (100%)
Wielrennen & doping	11,3%	17,1%	16,1%
Wielrennen	4746 (100%)	21402 (100%)	26148 (100%)

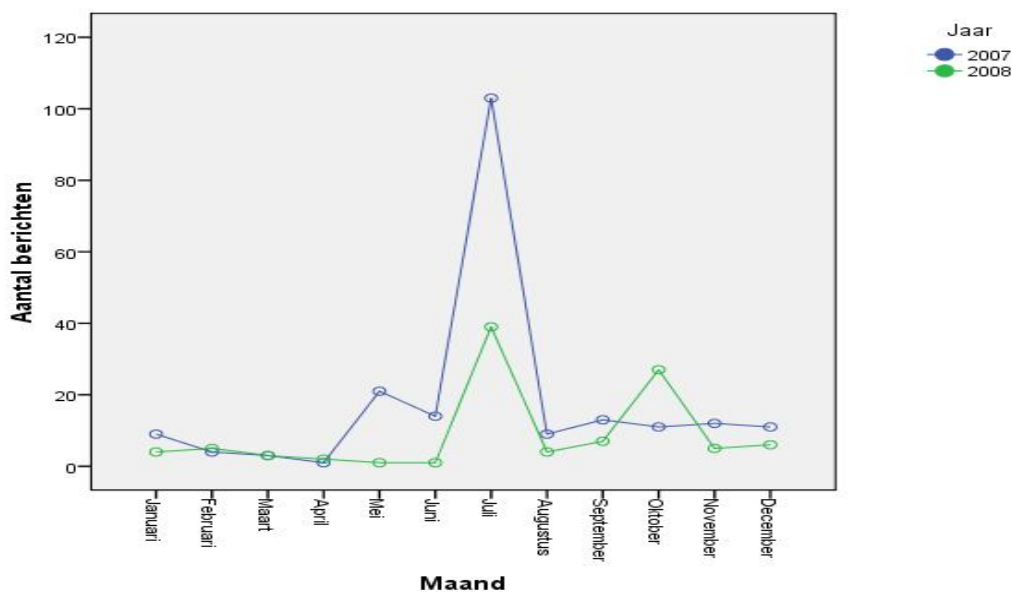
Uit de bovenstaande kolom blijkt dat de vijf Vlaamse kranten in meer berichten aandacht gaven aan de wielersport in zijn algemeen, dan de Nederlandse kranten. Opmerkelijk is echter dat de Tour de France hier een uitzondering op vormde. De drie Nederlandse dagbladen gaven aan deze wielersport bijna 800 berichten meer uit dan de vijf Vlaamse kranten. Het percentage berichten rond dopinggerelateerde onderwerpen in de Tour de France verschilde tussen de beide landen in geringe mate. De Vlaamse kranten scoorden hier een kleine 3% hoger dan de Nederlandse dagbladen. De laatste verschillen voor de beide landen werden gemeten aan de hand van het trefwoord 'wielrennen'. Door het grote aantal artikelen in het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws werd duidelijk dat de Vlaamse kranten hier vaker aandacht aan gaven. Verder zorgde het enorme aantal berichtgevingen rond doping in het Vlaamse dagblad de Morgen voor een hoog percentage in de uitkomsten van dit land. Afrondend kan aan de hand van bovenstaande cijfers gesteld worden dat de kranten verschillen laten zien qua hoeveelheid berichtgeving ten aanzien van de wielersport, en de hoeveelheid artikelen hier binnen die in het teken staan van dopinggerelateerde zaken. De algemene tendens was echter dat vooral de Vlaamse kranten deze dopinggerelateerde zaken vaker belichtten dan de Nederlandse dagbladen.

5.3. Moment van berichten

De laatste resultaten in dit hoofdstuk staan in het teken van het moment waarop kranten berichten. De eerste vraag is of de Nederlandse en Vlaamse kranten in bepaalde perioden meer aandacht besteden aan artikelen rond dopinggebruik in de Tour de France, of dat er het gehele jaar door verslagen met dit onderwerp terug zijn te vinden. Voor de jaren 2007 en 2008 is er gekeken hoe de spreiding van de gevonden artikelen zich over de twaalf maanden verhiel. Deze gegevens zijn in grafiek 1 weergegeven. Tevens is er in deze paragraaf aandacht voor de 'strategische momenten' waarop dagbladen een artikel rond dopinggebruik in de Tour de France plaatsten. Het meest voor de hand ligt dat kranten direct na een positieve test van een renner overgaan tot het berichten over

deze zaak. De mogelijkheid bestaat echter dat hierbinnen een zekere spreiding aanwezig is, en dat er meerdere opvallende momenten zijn waarna er door de verschillende kranten overgegaan wordt tot het publiceren van een bericht. De ideologische standpunten van een krant kunnen hierbij ook een rol spelen. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat de zogenaamde sensatiekranten eerder zullen berichten over dopingperikelen in de Tour. Kwaliteitskranten zullen in dergelijke gevallen eerst de gegevens willen natrekken voordat er een artikel aan wordt gewijd. De opbouw van deze paragraaf is op dezelfde manier samengesteld als die rond het thema van de drempelwaarden. Allereerst zal er door middel van een grafiek de spreiding van de berichten over beide jaren in dit onderzoek worden getoond. Het 'strategische moment' waarop een krant bericht over doping is de laatste pijler binnen deze onderzoeksresultaten. Hierbij zal eerst worden gekeken naar het verschil in voorkomen van de onderscheidde momenten binnen de acht gekozen kranten. Uiteindelijk zullen de Nederlandse en Vlaamse kranten tegenover elkaar worden gezet, waarbij er wordt gekeken of de beide landen afwijkende resultaten ten opzichte van elkaar laten zien.

Grafiek 1. Spreiding van berichtgeving naar aanleiding van dopingperikelen in de Tour

5.3.1. Spreiding berichtgeving

In grafiek 1 valt waar te nemen hoe de 315 berichten uit dit onderzoek over de verschillende maanden, en binnen de beide jaren, zijn verdeeld. Op de horizontale as zijn de voorkomende maanden te vinden, en op de verticale as zijn de aantallen berichten af te lezen. Bij het analyseren van deze grafiek vallen vier dingen specifiek op. Allereerst valt waar te nemen dat de grafiek een piek vertoont in mei 2007. In 2008 werd er in deze maand nauwelijks over dopingperikelen in de Tour de France geschreven, maar voor 2007 geldt dat ruim 6% van het totaal aantal berichten uit dit

onderzoek in deze maand voorkwam. Deze hoge waarde valt te verklaren vanuit het feit dat in mei 2007 enkele (ex) Telekom renners langdurig epo-gebruik besloten op te biechten. De schuldbekentenissen van Bjarne Riis, Erik Zabel, Rolf Aldag en enkele andere kompanen werden in zowel Nederland als Vlaanderen breed uitgemeten in de pers.

Een tweede uitschieter in grafiek 1 is terug te vinden in oktober 2008. In deze periode kreeg het Duitse wielrennen met enkele tegenslagen te maken, die indirect terug te voeren waren naar het gebruik van doping door renners in de recente Tour de France. De positieve test van Bernard Kohl zorgde ervoor dat Duitse sponsors niet langer met de aan doping verbonden wielersport geassocieerd wilden worden. In een eerder stadium werd zijn ploegmaat Schumacher al betrappt op het gebruik van het verboden middel Cera. Team Gerolsteiner besloot hierop om in deze maand daadwerkelijk de stekker uit het team te trekken. Tevens kon de ronde van Duitsland geen doorgang vinden omdat er na dit volgende incident enkele sponsors zich terugtrokken. De (financiële) consequenties die door beide 'zondaars' werden veroorzaakt bleken een voedingsbodemp voor een, ten opzichte van 2007, groter aantal berichten in deze periode.

De derde extreme waarde is voor zowel 2007 als 2008 terug te vinden in de maand juli. Deze uitkomst versterkt de aanname dat de meeste berichten rond dopinggebruik in de Tour de France ten tijde van deze wielerronde, of net erna, worden gepubliceerd. Opmerkelijk is het grote verschil in de beide jaren in het totaal aantal gepubliceerde berichten van alle kranten. In 2007 werd er in de maand juli bijna drie keer zoveel bericht over het voorvallen van doping in de Tour de France, dan in 2008. Ook hier is een verklaring voor te vinden, omdat de Tour de France van 2007 twee belangrijke gebeurtenissen bevatte. Allereerst werd Michael Rasmussen als koploper uit de Tour verwijderd. Deze Deense renner reed op dat moment voor de Nederlandse Rabobank ploeg, waardoor er in Nederland een enorme media-aandacht ontstond rond deze zaak. Deze tendens is tevens in België terug te vinden, waar de zaak Rasmussen ook veel aandacht verkreeg. Daarnaast werd Alexander Vinokourov ten tijde van deze ronde betrappt op het gebruik van verboden middelen. De Kazach werd als grote kanshebber gezien voor de eindoverwinning, en zorgde voor veel opschudding door positief te testen. De Tour van 2008 had alleen de Italiaan Riccardo Ricco die als grote naam werd betrappt. De aandacht voor deze renner, en zijn Saunier Duval ploeg viel echter tegen. Hier lijkt de theorie rond culturele verwevenheid op te gaan. Deze stelt dat berichtgevingen met sporters uit eigen land, of uit de directe nabijheid, voor meer nieuws zorgen. Het is veelzeggend dat Iban Mayo, ook betrappt in de Tour de France, slechts in 2% van het totaal aantal berichten werd genoemd naar aanleiding van zijn overtreding. Voor Rasmussen gold dat hij in 23% van de gevallen werd behandeld in een artikel. Ook Vinokourov (21%), Riis (17%), Landis (16%) en Sinkewitz (11%) scoorden hoog.

Zonder de extreme uitlopers in de maanden mei 2007 en oktober 2008 lijken beide grafieken niet veel van elkaar te verschillen. Het aantal berichten in het eerste jaar van dit onderzoek was een stuk hoger (67% van het totaal), maar de opbouw van de grafiek vertoonde in beide jaren veel gelijkenissen. In de maanden november tot april was er nauwelijks aandacht voor dopingperikelen in de Tour de France. Ten tijde van de voorjaarsklassiekers groeide de aandacht voor dit onderwerp, waarna de zomermaanden een explosieve groei in het aantal artikelen liet zien.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat de berichtgeving rond dit onderwerp voornamelijk voorkomt in de directe periode rond de ronde van Frankrijk. Hierbij geldt ook dat er in de aanloop naar de Tour veelvuldig naar voormalig betrapte renners wordt gewezen, getuige het grote aantal berichten dat nog steeds over de in 2006 beschuldigde renner Landis ging. Maar ook oud coureurs als Pantani en Armstrong stonden nog volop in de spotlights in enkele berichten. In de maanden voor en na de Tour wordt er in principe alleen over bericht als er zeer opmerkelijke feiten te melden zijn. Het grootschalige dopinggebruik in de Telekom ploeg, en de schade die het Duitse wielrennen opliep naar aanleiding van de affaire Schumacher, zijn hier voorbeelden van.

5.3.2. Voorkomen van strategische momenten

In het voorgaande deel, rond de spreiding van berichtgevingen, is duidelijk geworden in welke perioden de diverse Nederlandse en Vlaamse kranten meer aandacht aan dopinggebruik in de Tour de France besteedden. Tevens is in de eerste paragraaf van de resultaten aangegeven welke drempelwaarden ervoor zorgden dat bepaalde gebeurtenissen nieuwswaardig werden. De enige vraag die rest is op welk moment de Vlaamse en Nederlandse kranten overgaan tot het publiceren van deze nieuwswaardige feiten. Is dit direct na de positieve plas van een renner, wordt er gewacht tot hij daadwerkelijk veroordeeld is, of wordt er in de aanloop naar een andere wielervedstrijd voor gekozen om te refereren naar eerdere dopingperikelen uit de Tour. De analyse van dit 'strategische moment' heeft op dezelfde manier plaatsgevonden als bij de eerder behandelde drempelwaarden.

Tabel 9. Strategische momenten waarop kranten overgaan tot berichtgeving

Moment	Kranten								
	Telegraaf	AD	Volkskrant	HLN	Standaard	GVA	Morgen	Nieuwsblad	Totaal
DNT	20,0%	25,4%	14,1%	10,5%	15,8%	31,2%	16,7%	30,4%	19,4%
IAT	16,0%	3,2%	14,1%	18,4%	,0%	6,2%	11,9%	4,3%	10,5%
IAW	6,0%	9,5%	4,7%	15,8%	,0%	,0%	14,3%	13,0%	8,6%
NVR	4,0%	14,3%	1,6%	,0%	5,3%	,0%	7,1%	4,3%	5,4%
ORV	12,0%	6,3%	10,9%	13,2%	15,8%	12,5%	2,4%	4,3%	9,2%
VTG	6,0%	7,9%	4,7%	5,3%	10,5%	6,2%	4,8%	13,0%	6,7%
OJD	32,0%	28,6%	42,2%	21,1%	36,8%	43,8%	35,7%	17,4%	32,4%
Anders	4,0%	4,8%	7,8%	15,8%	15,8%	,0%	7,1%	13,0%	7,9%
Totaal	50 (100%)	63 (100%)	64 (100%)	38 (100%)	19 (100%)	16 (100%)	42 (100%)	23 (100%)	315 (100%)

Tabel 9 laat alleen de percentages rond het voorkomen van de gekozen momenten zien. Ook hier geldt dat de percentages aangeven in hoeverre bepaalde strategische momenten, op het totaal aantal berichten in een krant voorkwamen. De absolute frequenties kunnen met deze gegevens altijd teruggerekend worden. De totaalkolom aan de rechterzijde laat zien hoe vaak de Nederlandse en Vlaamse kranten een specifiek moment hebben gekozen. De strategische momenten zijn gecodeerd in tabel 9 weergegeven. Onderstaande legenda laat de betekenis van deze codes zien.

Legenda.

Code	Moment van berichten
DNT	Direct na test
IAT	In aanloop naar Tour de France
IAW	In aanloop naar andere wielerronde
NVR	Na veroordeling renner
ORV	Op moment dat renner verklaart
VTG	Voortbestaan van team/ronde/uitzendingen in gevaar
OJD	Nieuwe ontwikkelingen in jacht tegen doping
Anders	Anders

Uit de gegevens van Tabel 9 blijkt dat in één op de vijf gevallen het artikel direct na een positieve test van een renner werd gepubliceerd. De uitkomst van dit strategisch moment is exact hetzelfde als bij de drempelwaarde "renner betrapt". Op het moment dat er door de Nederlandse en Vlaamse kranten werd bericht over een betrapte renner, dan gebeurde dit in alle gevallen direct na de uitkomsten van de positieve test.

In 11% van het totaal aantal berichten werd een artikel in de aanloop naar de Tour de France gepubliceerd. Vooral beschuldigingen aan het adres van renners, en het aanhalen van eerdere dopinggevallen in voorgaande ronden van Frankrijk waren onderwerpen die op dit strategische moment werden behandeld. De rol van Ullrich in operacion Fuentes, de dubieuze rol van Landis in de Tour van 2006, en verdachtmakingen in de richting van Contador (winnaar van 2006) zijn hier enkele voorbeelden van.

Verder werd in aanloop naar andere wielervedstrijden vaak over dopingperikelen in de Tour de France gepubliceerd. Deze tendens werd in 9% van de gevallen teruggevonden. Eerder betrapte, of beschuldigde, renners uit de Tour de France werden ondermeer de toegang tot diverse andere wielerronden en het WK in Stuttgart ontzegd.

Bij de gebruikte drempelwaarden werd eerder vastgesteld dat slechts 6% van de berichten naar aanleiding van een veroordeling van een renner werd geschreven. Deze tendens is hier ook terug te vinden, aangezien slechts 5% van de berichtgeving werd gepubliceerd op het moment dat een renner daadwerkelijk in staat van beschuldiging werd gesteld. Aangezien enkele renners nooit veroordeeld zijn (Armstrong & Ullrich), of dat de daadwerkelijke veroordeling in 2008 nog steeds op

zich liet wachten (Landis & Rasmussen) is het niet geheel opmerkelijk dat dit percentage in dit onderzoek relatief laag uitvalt.

De bekentenissen van Riis en zijn ex-Telekom kompanen zorgden voor 9% van de berichtgeving. In grafiek 1 is deze uitkomst terug te vinden in het hoge aantal artikelen van mei 2007. De verschillende Vlaamse en Nederlandse kranten besteedde in deze maand veelvuldig aandacht aan de bekentenissen van deze (oud) renners. Ook het berouw van Millar zorgde ervoor dat dit moment vaak werd gekozen. 21% van de berichten werd naar buiten gebracht op het moment dat het voortbestaan van een wielerteam, wielerronde, of de uitzendingen rond wielervedstrijden in het gevaar kwamen. Allereerst zorgden de positieve tests van Schumacher en Kohl ervoor dat Team Gerolsteiner in zwaar weer terecht kwam. Het team wist door alle negatieve aandacht geen nieuwe sponsor te vinden en moest zich terugtrekken uit de wielersport. Naar aanleiding van deze gebeurtenissen berichtte enkele kranten over de directe gevolgen voor renners, verzorgers, ploegleiders en andere belanghebbenden binnen dit team. Tevens staakte de Duitse televisie door alle negatieve gebeurtenissen haar uitzendingen, en moest de ronde van Duitsland in 2008 ook worden afgelast. Het hoge aantal berichten in oktober 2008 is te verklaren naar aanleiding van deze gebeurtenissen.

Op het moment dat er nieuwe ontwikkelingen te melden waren in de jacht tegen doping werd er door de Nederlandse en Vlaamse kranten het meest aandacht besteed aan dopingperikelen in de Tour de France. In totaal werd in één op de drie gevallen een bericht op dit strategische moment naar buiten gebracht. Ook hier waren het voornamelijk nieuwe inzichten in de (straf)zaken van Vinokourov, Landis, Ullrich en Rasmussen die ervoor zorgden dat berichtgeving noodzakelijk was. Als laatste werd deze groep gecomplementeerd door berichten vanuit de UCI en ASO waarin de jacht tegen doping opgenomen was.

Tot slot waren er nog enkele berichten die geen strategisch moment met zich meedroegen. Deze 9% is voornamelijk terug te vinden in de maanden november tot maart, waarin geen expliciete gebeurtenissen voor nieuws zorgden. Voorbeelden vanuit de berichtgeving in dit onderzoek zijn memoires rond de dood van Marco Pantani, interviews met Jean-Marie Leblanc over dopingperikelen in 'zijn' voormalige Tour, en andere verslagen waarin de zijstap naar dopinggebruik in de Tour de France geen daadwerkelijke toegevoegde waarde vervulde. Een directe aanleiding tot het plaatsen op een specifiek moment ontbrak hierdoor.

5.3.3. *Verschillen tussen kranten*

Het eerste moment waarop werd bericht, direct na de uitkomsten van een positieve test, was het meest terug te vinden in het Gazet van Antwerpen. 31% van de berichtgeving in deze krant werd op

dit strategische moment gepubliceerd. Tevens scoorden het Nieuwsblad met 30% en het Algemeen dagblad (25%) hier hoog. Het Laatste Nieuws berichtte het minst van alle kranten op dit strategische moment. In slechts 11% van het totaal aantal berichten uit deze krant werd dit moment gekozen.

In de aanloop naar de Tour de France zijn de rollen omgedraaid en is het Vlaamse Laatste Nieuws de krant die op dit tijdstip procentueel het hoogst scoorde qua berichtgeving. Met de gevonden 18% betekende dit dat één op de vijf artikelen in deze krant in de aanloop naar de beide Tour de Frances werd uitgebracht. De Telegraaf en Volkskrant kozen met respectievelijk 16% en 14% ook veelvuldig voor dit strategische moment. Opmerkelijk is dat in de Standaard geen enkel bericht werd gevonden in de aanloop naar de Tour. Ook het Algemeen Dagblad en Het Nieuwsblad scoorden met 3% en 4% laag in dit geval.

In de aanloop naar andere wielervedstrijden werd ook veelvuldig naar dopingperikelen uit de Tour gerefereerd. In 16% van het totaal aantal berichten in Het Laatste Nieuws stond dit moment van publiceren centraal. Twee andere Vlaamse kranten, de Morgen en Het Nieuwsblad verschilden op dit punt niet wezenlijk, en tekenden voor 14% en 13%. Geen enkele Nederlandse krant scoorde op dit strategische moment boven de 10% op het totaal aantal berichten. De Standaard en het Gazet van Antwerpen toonden aan dat binnen de Vlaamse kranten echter ook geen eenduidige tendens waarneembaar was. Zij kozen namelijk geen enkele keer voor een dergelijk tijdstip om te berichten.

Het vierde moment waarop kranten berichtten was na de daadwerkelijke veroordeling van een renner. Het Algemeen Dagblad (14%) en de Morgen (7%) gebruikten dit moment het meest. Ook hier valt op dat twee Vlaamse en één Nederlandse krant nauwelijks overgingen tot berichten als een dergelijke gebeurtenis zich voltrok. De Volkskrant koos slechts in 2% van haar artikelen voor dit tijdstip. In Het Laatste Nieuws en de Gazet van Antwerpen is geen enkel bericht rond de periode van een veroordeling terug te vinden.

Op het moment dat renners zelf berouw toonden, en dopinggebruik in de Tour de France opbiechtten, werd er door drie Vlaamse kranten procentueel gezien op een dergelijk moment meer aandacht aan besteed. De Standaard berichtte in 16% van de gevallen op dit moment, terwijl het Gazet van Antwerpen en Het Laatste Nieuws beiden 13% scoorden. De Volkskrant en de Telegraaf kwamen beiden net boven de 10% uit. Het Algemeen Dagblad (6%), De Morgen en Het Nieuwsblad (beide 4%) bleven ver achter.

Waar de verklaring van renners in de ogen van het Nieuwsblad en het Algemeen Dagblad niet speciaal genoeg was om op een dergelijk moment over te berichten, lag dit rond het voortbestaan van wielerteams, ronden en uitzendingen anders. Beide kranten behoorden tot de dagbladen die op dit moment veelvuldig overgingen tot berichtgeving.

De ontwikkeling in de jacht tegen doping betekende een moment waarop veel kranten de

focus legden. Het Gazet van Antwerpen en de Volkskrant scoorde met 40% hier beiden het hoogst. De overige kranten kozen in ruim 20% van de gevallen ook voor dit moment. Alleen Het Nieuwsblad bleef met 17% hier licht achter.

Als laatste bleef de restgroep over, waarbij geen aanleiding te vinden was rond het moment dat dit bericht werd gepubliceerd. De Nederlandse kranten toonden een kleine spreiding en scoorden tussen de 5% en 8% op dit strategische moment. Voor de Vlaamse kranten lag dit beduidend hoger, met ongeveer 14% van de berichtgeving die niet rond een duidelijk moment werden gesitueerd. Alleen het Gazet van Antwerpen ging niet in deze tendens mee. Deze krant berichtte geen enkele keer zonder een duidelijk strategisch moment op te nemen in het artikel.

5.3.4. *Verschillen tussen Nederland en België*

Ook rond het moment van berichten in de Nederlandse en Vlaamse kranten is er overgegaan tot het vergelijken van de uitkomsten uit beide landen. De drie Nederlandse en vijf Vlaamse kranten werden op nationaliteit bij elkaar gebracht, waarna per land is gekeken of er daadwerkelijk grote verschillen optraden rond het tijdstip van de gepubliceerde artikelen. De analyse van deze tabel dient op dezelfde wijze te geschieden als alle andere in het voorgaande deel van dit verslag. Op de kolommen valt voor zowel de Nederlandse als Vlaamse kranten te zien hoeveel procent van de berichtgevingen op een bepaald moment voorkwamen. De totaalkolom aan de rechterzijde laat het opgetelde totaalpercentage van beide landen zien. De totaalkolom aan de onderzijde laat het totaal van alle gegroepeerde berichtgevingen zien. Tabel 10 toont de verschillen tussen de dagbladen uit beide landen.

Tabel 10. Vergelijking van de momenten waarop Nederlandse en Belgische kranten berichten

Moment	Herkomst kranten		
	Nederland	België	Totaal
Direct na test	19,8%	18,8%	19,4%
In aanloop naar Tour de France	10,7%	10,1%	10,5%
In aanloop naar andere wielerronde	6,8%	10,9%	8,6%
Na veroordeling renner	6,8%	3,6%	5,4%
Op moment dat renner verklaart	9,6%	8,7%	9,2%
Voortbestaan team/uitzendingen/ronde in gevaar	6,2%	7,2%	6,7%
Nieuwe ontwikkelingen in jacht tegen doping	34,5%	29,7%	32,4%
Anders	5,6%	10,9%	7,9%
Totaal	177 (100%)	138 (100%)	315 (100%)

Het eerste dat opvalt in tabel 10 is dat vier momenten van berichtgeving in zowel de Nederlandse als Vlaamse kranten, procentueel gezien, ongeveer evenveel aandacht verkregen. Direct na een test, in de aanloop naar de Tour de France, op het moment dat een renner verklaart en het voortbestaan van wielerteams, ronden en uitzending laten voor beide landen waarden zien die niet meer dan 1% van elkaar verschilden. Deze tijdstippen werden dus door de kranten in beide landen ongeveer even vaak gebruikt. Op het moment dat een renner werd veroordeeld besloten de Nederlandse kranten hier iets meer aandacht aan te besteden, dan de Vlaamse dagbladen. Bij het voorkomen van nieuwe ontwikkelingen in de jacht tegen doping berichtten de Vlaamse kranten hier minder over dan de Nederlandse dagbladen. Het verschil op dit punt bedroeg 5%. Als laatste werd er in de Belgische dagbladen vaker zonder het gebruik van een strategisch moment bericht. Ook hier bedroeg het verschil 5% tussen de beide landen.

Geconcludeerd kan worden dat de gegroepeerde gegevens van de Nederlandse en Vlaamse kranten geen grote verschillen lieten zien. Tussen de afzonderlijke kranten waren op sommige punten wel verschillen waarneembaar, maar deze werden in tabel 10 teniet gedaan. Het veelvuldig berichten vanuit een bepaalde nieuwswaarde, die correleerden met bepaalde momenten van berichten, lijkt op dit punt echter een plausibele verklaring voor deze afwijkende uitkomsten ten opzichte van de individuele kranten.

6. Resultaten: Framing

6.1. Voorkomen frames

In dit onderzoek is ervoor gekozen om 18 aan framing gerelateerde 'ja / nee' categorieën op te stellen om het voorkomen van frames binnen de nieuwsberichten te meten. De voor en nadelen van deze aanpak zijn eerder in het methoden hoofdstuk ter sprake gekomen. Bij een dergelijke aanpak is het echter van belang om te toetsen of de vooropgestelde vragen rond bepaalde frames deze daadwerkelijk representeren. Door middel van de factor analyse werd duidelijk dat de vragen rondom het voorkomen van framing geclusterd konden worden in vijf afzonderlijke frames. In het vooronderzoek waren deze vijf frames al opgemerkt, maar de daadwerkelijke invulling veranderde door de uitkomsten uit deze 'Oblimin rotatie'. Deze uitkomsten waren nog steeds valide en theoretisch verantwoord. Enkele vragen veranderden door deze ontwikkeling echter van frame, waardoor het frame een bepaalde toevoeging verkreeg of juist achterwege moest laten. Een voorbeeld van een dergelijke ontwikkeling valt terug te vinden bij de vraag (Valt er in de berichtgeving terug te lezen hoe de renner/teams geraakt worden door dit probleem). In eerste instantie werd deze vraag van belang verondersteld in het interesse frame. Na het uitvoeren van de factor analyse kwam echter naar voren dat deze vraag beter bij het consequentie frame paste. Niet geheel opmerkelijk, omdat de aanduiding 'geraakt worden' een duidelijke consequentie van iets impliceert.

De grenswaarde in tabel 11 is vastgesteld op 0.3. Zoals in onderstaande tabel terug valt te vinden werd deze grenswaarde door alle items behaald. Één specifieke vraag (Wordt in de berichtgeving de nadruk gelegd op de verschillen tussen beschuldigde/betrapte renners, op basis van nationaliteit?) gaf op zowel het consequentie frame, als het nationalisme frame waarden die boven de 0.3 lagen en nauwelijks van elkaar afweken. Met de eerdere theoretische opzet in gedachten is er echter voor gekozen om deze vraag in zijn oorspronkelijke context te behouden, namelijk bij het nationalisme frame.

Om de interne consistentie van de vijf opgestelde frames te meten is er gekozen om Cronbach's alfa's te gebruiken om deze te berekenen. De uiteindelijke alfa waarden binnen dit onderzoek waren .71 voor het moraliteit frame (3 items), .72 voor het consequentie frame (4 items), .58 voor het conflict frame (6 items), .49 voor het nationalisme frame (3 items) en .28 voor het interesse frame (3 items). De onderlinge correlatie tussen de vijf opgestelde frames lag in de range van $r = .15$ ($p < .001$) tussen het conflict en nationalisme frame, en $r = .24$ ($p < .001$) tussen wederom het conflict frame en het consequentie frame. In de onderstaande tabel valt terug te vinden welke scores de afzonderlijke 18 deelvragen lieten aantekenen op alle vijf de mogelijke

frames. De waarden van deze scores kon variëren van .00 (*Frame niet aanwezig*) tot 1.00 (*Frame geheel aanwezig*)

Tabel 11. Resultaten factoranalyse met betrekking tot voorkomende frames

Framing items	CON	MOR	CFF	HIF	NAT
Consequentie frame					
Worden er gevolgen genoemd voor de aan doping gerelateerde renner?	,78	,05	,02	,15	-,12
Wordt er op in de berichtgeving over mogelijke consequenties op financieel vlak gesproken?	,74	,02	,06	-,37	-,19
Valt er in de berichtgeving terug te lezen hoe de renner/teams geraakt worden door dit probleem?	,72	,19	,12	,13	-,01
Worden er gevolgen genoemd voor de teams waarin doping wordt gevonden?	,66	-,03	-,12	-,07	,09
Moraliteit frame					
Wordt de Fair-Play boodschap binnen sport aangehaald?	-,08	,73	-,09	-,16	,08
Wordt er binnen de berichtgeving geïnsinueerd hoe een renner zich wel dient te gedragen / voorbeeldfunctie te vervullen?	,15	,71	-,16	-,09	,07
Bevat het artikel woorden/zinsdelen die een morele boodschap impliceren?	,11	,69	-,04	,09	,13
Conflict frame					
Wordt er in de berichtgeving naar twee kanten van het verhaal gekeken?	-,04	-,19	,75	,05	,04
Wordt er in de verslaggeving bericht over onenigheid tussen partijen, individuen, groepen of instituties?	,06	-,24	,73	-,20	,03
Komt er door de berichtgeving een bepaalde belichting van de zaak naar voren, zoals gevoel van woede, empathie, sympathie of medelijden?	-,04	,35	,51	,12	-,08
Verwijt binnen de berichtgeving een groep, individu, partij, institutie een ander iets?	,04	-,06	,51	-,29	,13
Gaat de berichtgeving in op de persoonlijke levens van de actoren?	,02	,42	,45	,29	-,19
Wordt er in het bericht gesproken over winnaars en verliezers?	,06	,25	,30	,13	,04
Interesse frame					
Wordt er in de berichtgevingen gerefereerd aan gebeurtenissen waartegen wel/geen actie moet worden ondernomen?	,15	,01	,13	,71	,03
Worden er gevolgen genoemd voor de wielersport in het algemeen?	,02	,34	,06	,58	,25
Benadert de berichtgeving de zaak vanuit een humaan perspectief/gezicht, of wordt er een menselijk voorbeeld gegeven?	,27	,16	,15	,53	,22
Nationalisme frame					
Wordt er in de berichtgeving gebruik gemaakt van nationale stereotypen?	-,06	,06	,04	,02	,83
Wordt er in het bericht expliciet aandacht gegeven aan de nationaliteit van de beschuldigde/betrapte renner / team?	-,10	,14	,02	-,04	,77
Wordt in de berichtgeving de nadruk gelegd op de verschillen tussen beschuldigde/betrapte renners, op basis van nationaliteit?	,39	-,25	,04	,37	,38

Een hoge uitkomst bij het consequentie frame impliceert dat binnen de berichtgevingen aandacht werd gegeven aan de gevolgen van dopinggebruik in de Tour de France. Hoge uitkomsten in het moraliteit frame geven een indicatie van de morele boodschappen en oordelen die in de artikelen

werden opgenomen. Zo kon het gebruik van doping als een zonde worden gezien, terwijl in andere gevallen de renner geen andere uitweg dan doping meer zag. Hoge uitkomsten bij het conflict frame gaven aan dat in de berichtgeving onenigheid tussen wielerteams/ renners / wielerbonden en anti-doping agentschappen terug te vinden waren. De hoge uitkomsten in het interesse frame geven aan dat een berichtgeving interesse toont voor doping gebeurtenissen, en de vraag of hier iets aan te doen viel. Als laatste bestond het nationaliteit frame, waarbinnen hoge waarden aangaven dat in de berichtgeving de nadruk op afkomst van renners en stereotypen rond hen kwamen te liggen.

6.2. Gebruik nieuws frames

De tweede onderzoeksvraag binnen het thema framing staat in het teken van het gebruik van nieuws frames. De vraag is of bepaalde kranten meer, of juist minder, de nadruk legden op het gebruik van bepaalde invalshoeken bij het samenstellen van de diverse berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France. In tabel 12 zijn de gemiddelde framing scores uit de kranten van dit onderzoek weergegeven. In de linkerkolom zijn de acht kranten weergegeven. Op de rijen valt waar te nemen welke scores deze kranten lieten aantekenen bij de diverse nieuws frames. De N kolom laat het totaal aantal berichten uit de afzonderlijke kranten zien. Deze zijn in eerdere secties al ruimschoots behandeld en zullen hier verder geen aandacht verkrijgen. Verder valt achter ieder gemiddelde een score tussen haakjes waar te nemen. Dit is de standaardafwijking die voor iedere score geldt. De onderste rij in tabel 12 toont de totale gemiddelde aandacht voor de nieuws frames in alle acht de kranten.

Tabel 12. Voorkomen van nieuws frames in de Nederlandse en Belgische kranten

Krant	Consequentie frame	Moraliteit frame	Conflict frame	Interesse frame	Nationalisme frame	N
De Telegraaf	,68(.32)	,63(.40)	,40(.27)	,73(.25)	,45(.37)	50
Algemeen Dagblad	,71(.33)	,45(.38)	,35(.27)	,65(.26)	,40(.27)	63
De Volkskrant	,74(.31)	,65(.38)	,43(.25)	,76(.22)	,46(.32)	64
Het Laatste Nieuws	,68(.33)	,66(.32)	,32(.26)	,60(.26)	,34(.38)	38
De Standaard	,45(.36)	,46(.36)	,21(.25)	,67(.27)	,39(.23)	19
Gazet van Antwerpen	,56(.36)	,65(.33)	,24(.16)	,65(.26)	,27(.22)	16
De Morgen	,67(.31)	,71(.33)	,45(.24)	,74(.23)	,42(.29)	42
Het Nieuwsblad	,76(.31)	,71(.29)	,28(.25)	,54(.26)	,35(.29)	23
Totaal	,68(.33)	,61(.37)	,37(.26)	,68(.25)	,41(.31)	315

6.2.1. *Voorkomen nieuws frames*

Aan de hand van eerder onderzoek naar framing in Nederlandse krantenberichten en tv-uitzendingen (Semetko & Valkenburg, 2000) is een soortgelijke benadering gekozen om de frames in de berichtgeving over de Tour de France te meten. De kolomtotalen laten zien dat twee geconstrueerde frames het meest voorkwamen in de Nederlandse en Vlaamse kranten, namelijk het interesse frame, en het consequentie frame. De standaarddeviatie geeft aan dat de spreiding bij het interesse frame lager lag, waardoor geconcludeerd kan worden dat binnen dit frame minder 'extreme waarden' te noteren vielen. Op de derde plaats is het moraliteitframe terug te vinden. Het verschil tussen de drie eerder genoemde frames en de overgebleven twee anderen is opmerkelijk. Waar de eerste drie frames ruim boven de .60 scoorden, was dit voor het nationalisme frame net .40 gemiddeld. Met deze waarde kwam het nationalisme frame op de vierde plek qua voorkomen in krantenberichten, terwijl het conflict frame hier de rijen sloot. De gemiddelden rond deze vijf frames geven dus aan dat er verschillen bestonden in de gekozen nieuws frames binnen de diverse berichtgevingen. Consequenties, interesse en moraliteit bleken vaker als uitgangspunt te worden genomen dan nationalisme en conflict. Deze 'kleuringen' van artikelen konden echter per krant verschillen. Daarom zal in onderstaand gedeelte verder in worden gegaan op de verschillen tussen de kranten onderling.

6.2.2. *Verschillen tussen kranten*

Het moraliteit frame werd in twee Vlaamse kranten het vaakst teruggevonden in dit onderzoek, namelijk in de Morgen en het Nieuwsblad. De Standaard en het AD maakten het minste gebruik van deze invalshoek bij hun berichtgeving. Opmerkelijk is dat het Nieuwsblad en de Standaard tot dezelfde uitgeversgroep behoren, maar grote verschillen op dit punt lieten zien. Een verklaring is dat in de kwaliteitskrant (de Standaard) minder aandacht werd besteed aan morele oordelen, maar dat de focus binnen dit dagblad meer lag op publiceren van pure feitelijkheden. Hierbij moet worden opgetekend dat de Nederlandse kwaliteitskrant in dit onderzoek (de Volkskrant) de hoogste waarde van de Nederlandse kranten liet optekenen bij het gebruiken van het moraliteit frame in diens berichtgeving.

In het Nieuwsblad werd binnen dit onderzoek het meeste gebruik gemaakt van het consequentie frame. Naast deze Vlaamse krant koos de Volkskrant ook veelvuldig voor deze invalshoek in haar berichtgeving. Het Gazet van Antwerpen, en wederom de Standaard, lieten de laagste waarden optekenen wat betreft het gebruik van dit nieuws frame.

Onderdelen van het conflict frame waren het meest terug te vinden in de berichtgeving van twee zogenaamde kwaliteitskranten. Zowel de Vlaamse (de Morgen) als de Nederlandse equivalent

(de Volkskrant) kozen ervoor om deze manier van berichten het vaakst te gebruiken. De Standaard liet bij dit nieuws frame wederom de laagste waarden qua gebruik zien. Net als bij het consequentie frame behoorde het Gazet van Antwerpen ook tot de kranten die conflict het minst als uitgangspunt voor artikelen namen.

Het nationalisme frame kwam in mindere mate voor dan die rond moraliteit, interesse en consequenties. De Telegraaf en de Volkskrant ontlieden elkaar op dit punt niet veel, en kozen het meest voor dit nieuws frame om hun berichtgevingen van kleuring te voorzien. De minste aandacht verkreeg deze in het Gazet van Antwerpen. Deze Vlaamse krant liet verreweg de laagste waarde optekenen qua gebruik. Bij het interesse frame zijn het ook de Telegraaf, Volkskrant en de Morgen die het hoogst scoorden. Het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws kozen van alle acht de kranten in dit onderzoek het minst vaak voor dit nieuws frame in de berichtgeving.

Afsluitend kan uit bovenstaande gegevens geconcludeerd worden dat bepaalde kranten, ten opzichte van andere, weinig aandacht gaven aan nieuws frames in hun berichtgeving. Vooral de Standaard en het Gazet van Antwerpen behoorden stevast tot de laagst scorende kranten op het gebruik van alle voorkomende nieuws frames. Omgekeerd gold hetzelfde voor kranten die het vaakst hun berichtgeving invulden aan de hand van deze frames. De Morgen, de Volkskrant, de Telegraaf en het Nieuwsblad behoorden allen tot de hoogst scorende kranten, getuige de bovenstaande tabel.

6.2.3. Verschillen tussen Nederland en België

Het gebruik van nieuws frames is wederom bekeken voor de Nederlandse en Vlaamse kranten. Op deze wijze wordt inzichtelijk gemaakt welke invalshoeken populair bleken te zijn in beide landen. Onderstaande tabel laat zien dat het moraliteit frame gemiddeld het vaakst voorkwam in de Vlaamse dagbladen. In de vier overige voorkomende frames zijn het de drie Nederlandse kranten die hier (gemiddeld) vaker voor kiezen. Het nationalisme en moraliteit frame lieten de grootste verschillen in beeldvorming tussen de beide landen zien. Onderstaande gegevens zijn met bovenstaande uitkomsten in acht nemende niet opmerkelijk. Vooral de Standaard en het Gazet van Antwerpen kozen ervoor om, ten opzichte van de andere kranten, relatief weinig aandacht te besteden aan enkele specifieke nieuws frames. Van de drie Nederlandse kranten behoorde alleen het Algemeen Dagblad eenmaal tot de slechtst 'scorende' kranten op het gebruik van een bepaald frame. Het vaker ontbreken van een specifieke kleuring in de berichtgeving uit 'het Gazet' en de Standaard hebben de uitkomsten voor de gegroepeerde Vlaamse kranten op deze wijze sterk beïnvloed. Afsluitend kan geconcludeerd worden dat de Nederlandse en Vlaamse kranten verschillend gebruik maakten van nieuws frames. Binnen de gegroepeerde uitkomsten lieten Nederlandse kranten meer sporen van frame gebruik terugvinden, dan de Belgische dagbladen.

Tabel 13. Vergelijking van gebruikte nieuws frames in Nederlandse en Belgische kranten

Herkomst Kranten	Moraliteit frame	Consequentie frame	Conflict frame	Nationalisme frame	Interesse frame	N
Nederland	,57(.39)	,71(.32)	,39(.26)	,44(.32)	,71(.25)	177
België	,65(.33)	,65(.34)	,33(.25)	,36(.30)	,64(.26)	138
Totaal	,61(.37)	,68(.33)	,37(.26)	,41(.31)	,68(.25)	315

6.3. Uiting van conflict frame

In de voorgaande resultaten is kenbaar gemaakt hoe vaak de in dit onderzoek opgestelde frames in de diverse krantenberichten voorkwamen, en welke kranten verhoudingsgewijs hier de meeste aandacht aan gaven. De derde vraag in dit hoofdstuk gaat dieper in op het gebruik, en de toepassing, van het zogenaamde conflict frame. De uiteindelijke deelvraag stelde zich als doel om te achterhalen op welke manier het gebruik van dit frame werd ingevuld, en hoe deze zich uitte in de diverse Nederlandse en Vlaamse krantenberichten. Om deze vraag te kunnen beantwoorden is ervoor gekozen om gebruik te maken van de eerder in dit onderzoek behandelde drempelwaarden. In totaal werden zes vragen gebruik om te achterhalen hoe sterk het conflict frame in de 315 berichten aanwezig was. Bij alle tien de drempelwaarden is gekeken in hoeverre deze de op een aanwezigheid van het conflict frame wijzende vragen met 'ja' beantwoorden. Een hoge score bij de kolomwaarde 0 zou impliceren dat een specifieke drempelwaarde weinig gebruik maakte van aspecten uit het conflict frame. Anderzijds impliceert een hoog percentage op de waarde '4-6' het tegenovergestelde. Op deze manier valt in onderstaande tabel 14 waar te nemen welke nieuwswaarden in sterke mate correleerden met het gebruik van het conflict frame. De algemene tendens was dat de percentages sterk afnamen, naarmate het aantal vragen rond het conflict frame vaker met 'ja' werden beantwoord. Om de tabel overzichtelijk te houden is ervoor gekozen om de zeven oorspronkelijke keuzemogelijkheden (nul tot zes keer) op te delen in drie geclusterde groepen.

Tabel 14. Voorkomen van drempelwaarden in combinatie met het conflict frame

	Voorkomende drempelwaarden										Totaal
	RB	BSR	RBZ	UCI	NO	VR	CB	OW	SD	GN	
0x	9,8%	7,4%	7,4%	20,0%	15,0%	15,8%	40,0%	15,4%	10,0%	36,7%	15,6%
1-3x	67,2%	60,3%	81,5%	70,0%	57,5%	84,2%	40,0%	50,0%	70,0%	47,0%	62,0%
4-6x	23,0%	32,4%	11,1%	10,0%	27,5%	,0%	10,0%	34,6%	20,0%	16,3%	22,4%
Totaal	61 (100%)	68 (100%)	27 (100%)	10 (100%)	40 (100%)	19 (100%)	5 (100%)	26 (100%)	10 (100%)	49 (100%)	315 (100%)

In de linkerkolom van tabel 14 zijn de drie geconstrueerde groepen waar te nemen. De waarden 0, 1 tot 3 en 4 tot 6 keer geven het aantal met 'ja' beantwoorde vragen binnen een berichtgeving aan. Ter illustratie: de resultaten op de rij achter de waarde "4-6x" geven dus weer hoe vaak er vier, vijf of zes vragen, die duidde op de aanwezigheid van het conflict frame, terug werden gevonden in de 315 berichten uit dit onderzoek. Op deze wijze valt eenvoudig waar te nemen welke nieuwswaarden zich het vaakst van onderdelen uit het conflict frame bedienden. Hierdoor kan geconcludeerd worden of conflicten binnen krantenberichten werden verondersteld op het moment dat renners werden betrappt, als ze werden veroordeeld, of als bijvoorbeeld nieuwe ontwikkelingen in een al bestaande dopingzaak te ontwaren vielen. Als laatste valt op de rijtotalen het percentage waar te nemen van de berichten die uiteindelijk geen, 1 tot 3, of 4 tot 6 aspecten van het conflict frame in zich terug lieten vinden.

6.3.1. Voorkomen onderdelen van conflict frame

In 16% van de in totaal 315 berichtgevingen werd geen enkele vorm van het conflictframe teruggevonden. In deze artikelen werden alle onderzoeksvragen die betrekking hadden op het voorkomen van dit frame namelijk negatief beantwoord. De opvolgende groep, die van 1 tot 3 keer, kwam het vaakst voor. In 62% van de behandelde artikelen werd minimaal één vraag, en maximaal drie vragen, die duidde op de aanwezigheid van het conflict frame, met 'ja' beantwoord. Verreweg de meeste artikelen uit dit onderzoek besteedde dus wel in zekere mate aandacht aan dit specifieke nieuws frame. Wat in tabel 14 niet meer terug valt te vinden, maar wel de aandacht verdiend is de opmerkelijke stijging die waar te nemen viel bij de waarde "4x". Deze uitkomst kan verklaard kunnen worden door het feit dat bepaalde vragen rond dit frame aan elkaar toebehoorden. Als in dergelijke gevallen een vraag positief werd beantwoord hing daar het met 'ja' beantwoorden van een opeenvolgende vraag aan vast. Dergelijke vragen konden als complementair aan elkaar worden beschouwd. Het niet voorkomen van een vraag zorgde automatisch voor een 'stop' op het beantwoorden van de overige op het conflict frame duidende vragen. Uiteindelijk werd in 22% van de berichten minimaal vier keer een vraag, die de aanwezigheid van het conflict frame weergaf, met 'ja' beantwoord. Afrondend kan geconcludeerd worden dat de grootste groep berichten enige vorm van conflict en oppositie in zich herbergden. Verder werd in een kleine groep geen enkele vorm van conflict teruggevonden. De 22% die de laatste groep scoorde kwam voornamelijk door de waarde '4x'. Zo werd er in slechts 2% van het totaal aantal berichten voldaan aan het met 'ja' beantwoorden van alle zes de vragen met betrekking tot het conflict frame.

6.3.2. *Verschillen tussen drempelwaarden*

De vraagstelling in deze paragraaf is erop geënt om te achterhalen op welke manier het conflict frame in de diverse berichtgevingen in dit onderzoek werd geuit. Om deze vraag te kunnen beantwoorden is er gekeken naar de eerder behandelde drempelwaarden. Op deze wijze wordt inzichtelijk gemaakt welke onderwerpen in de Nederlandse en Vlaamse kranten werden verbonden met het conflict frame, en welke invulling door hen hieraan werd gegeven. Een hoog percentage bij de kolomwaarde '0x' impliceert immers dat een nieuwswaarde weinig vanuit dit frame werd belicht.

Het geheel ontbreken van aanknopingspunten die duidde op de aanwezigheid van het conflict frame kwamen verhoudingsgewijs het vaakst voor bij artikelen die in het teken stonden van de comeback van een renner, en artikelen zonder enige nieuwswaarde. In respectievelijk 40% en 37% van deze berichtgevingen werd geen enkele keer een op het conflict frame wijzende vraag met 'ja' beantwoord. De drempelwaarden rond de beschuldiging van renners, en renners die zelf bekenden lieten in dit geval de laagste waarde aantekenen (7%). Deze lage uitkomst impliceert dat deze onderwerpen in de meeste gevallen enige vorm van conflict in zich herbergden.

Berichtgeving naar aanleiding van de bekentenis van renners, en na de uiteindelijke veroordeling van hen, bevatte procentueel gezien het vaakst tussen de één en drie aspecten van het conflict frame. Voor de eerstgenoemde nieuwswaarde gold dit in 82% van de gevallen. Bij de veroordeling van renners lag deze waarde met 84% zelfs nog iets hoger. Uit het onderzoek kwam naar voren dat onenigheid, verwijten en woede de drie voornaamste uitingen waren die in dergelijke gevallen voorkwamen. Onenigheid werd zichtbaar op het moment dat een renner en dopingcomité/wielerbonden tegenover elkaar kwamen te staan. Teams, publiek en ploeggenoten uitte verwijten in de richting van renners op het moment dat deze schuld bekende, wat in sommige gevallen zelfs overging in woede (denk hierbij aan reactie van Tankink op het moment dat Ricco werd betrapt). De twee drempelwaarden die de laagste percentages lieten aantekenen in deze groep waren naar aanleiding van de comeback van renners, en berichten zonder aanwijsbare nieuwswaarde. Laatstgenoemde koos in slechts 47% van de gevallen voor 1 tot 3 onderdelen van het conflict frame. In berichtgeving naar aanleiding van de comeback van renners werd hier in 40% van de gevallen voor gekozen.

Berichten naar aanleiding van het opdoeken van wielerteams/ronden en uitzendingen (35%), en beschuldigingen in de richting van renners (32%) bevatte het vaakst 4 tot 6 aspecten van het conflict frame. Opmerkelijk is hier dat de veroordeling van renners geen enkele keer meer dan 3 vragen uit dit frame met 'ja' beantwoorde. Ook artikelen zonder nieuwswaarde scoorde hier laag qua gebruik (16%).

Uit bovenstaande gegevens kan geconcludeerd worden dat bepaalde nieuwswaarden veel of weinig werden belicht aan de hand van het conflict frame. Bij de conclusies rond het ontbreken van nieuwswaarden in berichtgeving werd eerder al gesteld dat dit in de meeste gevallen opiniërende artikelen leken te zijn. Deze aanname wordt versterkt op het moment dat er gekeken wordt naar de uitkomsten in deze paragraaf. Een hoog percentage in de eerste rij betekende immers dat veel van de artikelen rond een bepaalde nieuwswaarde zonder conflict frame gerelateerde inhoud werden ingevuld. Anderzijds impliceert de uitkomst van de nieuwswaarde 'opdoeken wielerteam/ronden/uitzendingen' dat deze in dit onderzoek het vaakst met alle aspecten van het conflict frame te maken kreeg. Opmerkelijk is dit niet, omdat dergelijke artikelen vaak naar twee kanten van het verhaal keken (gevolgen voor renner en team / wielerronde) en hier verwijten, onenigheid, sympathie/woede etc. lieten optekenen. Afrondend kan gesteld worden dat het conflict frame zich in de berichtgevingen laat zien, en uit, door middel van specifieke nieuwswaarden. Bepaalde van deze onderwerpen lijken verweven met dit frame, terwijl anderen hier nauwelijks gebruik van maken, of slechts enkele aspecten hiervan belichten.

6.4. Uiting van consequentie frame

Aan de hand van het consequentie frame is voor alle renners die voorkwamen in dit onderzoek (920 stuks) bekeken welke gevolgen dopinggebruik in de Tour de France voor hen had. De vier deelvragen die aanleiding gaven tot de constructie van het consequentie frame laten op dit punt eenzelfde benadering zien. Allen proberen te achterhalen of, en zo ja welke, gevolgen en consequenties in de diverse krantenberichten werden behandeld bij de renners. In onderstaande tabel 15 zijn de genoemde consequenties uit alle krantenberichten opgenomen. Ook hier geldt dat er per krant is gekeken welke factoren vaker werden behandeld dan anderen. Allereerst zal er gestart worden met het bespreken van de totalen in de laatste kolom. Via deze weg wordt duidelijk gemaakt welke consequenties voorkwamen, en in welke hoeveelheden. Daarna zal er verder worden gegaan met de verschillen tussen de kranten onderling, om uiteindelijk af te sluiten met de verschillen wat betreft de uitkomsten uit de Nederlandse en Vlaamse kranten.

Tabel 15. Behandelde consequenties in de Nederlandse en Belgische kranten

Consequentie	Kranten								
	Telegraaf	AD	Volkskrant	HLN	Standaard	GVA	Morgen	Nieuwsblad	Totaal
Schorsing	8,6%	13,3%	6,6%	2,9%	,0%	3,4%	7,5%	2,9%	7,0%
Renner ontslagen	4,3%	7,3%	6,2%	3,9%	3,3%	13,8%	4,4%	8,7%	5,8%
Inleveren Tour truien	1,4%	3,3%	7,1%	2,0%	3,3%	,0%	3,8%	2,9%	3,7%
Uitsluiting wielerronde	12,2%	9,3%	12,3%	29,4%	11,5%	,0%	18,2%	18,8%	14,8%
Geldboete	1,4%	1,3%	1,9%	,0%	,0%	,0%	1,3%	,0%	1,1%
Ploeg houdt op bestaan	2,9%	,0%	,9%	2,9%	4,9%	6,9%	1,9%	2,9%	2,1%
Geen consequentie genoemd	69,1%	65,3%	64,9%	58,8%	77,0%	75,9%	62,9%	63,8%	65,7%
Totaal	139 (100%)	150 (100%)	211 (100%)	102 (100%)	61 (100%)	29 (100%)	159 (100%)	69 (100%)	920 (100%)

6.4.1. Voorkomen onderdelen van consequentie frame

In totaal werden in de 315 krantenberichten 920 renners behandeld. Voor iedere renners is onderzocht of hij een consequentie kreeg toebedeeld in het betreffende artikel. Uiteindelijk zijn in de artikelen rond dopinggebruik in de Tour de France zeven soorten consequenties gevonden. Hierbij moet aangemerkt worden dat enkele van deze gevolgen verder uitgesplitst hadden kunnen worden, zoals uitsluiting in wielerronde, waarbij ook gekozen had kunnen worden om de uitsluiting per individuele wielerronde afzonderlijk te noemen. In dergelijke gevallen zouden echter helemaal lage uitkomsten ontstaan, wat ook geen toegevoegde waarde voor dit onderzoek zou betekenen.

In bovenstaande tabel 15 valt waar te nemen dat de schorsing van een renner in 7% van de gevallen als consequentie van dopinggebruik werd genoemd. Ontslag van een renner door diens wielerploeg kwam in 6% van de gevallen voor. Ook het inleveren van gewonnen gele / groene en bolletjestruien werd als een gevolg van dopinggebruik gezien. Vooral de artikelen omtrent Riis, Zabel, Virenque, Landis en Rasmussen bevatten dit gevolg. In totaal werd deze consequentie bij 4% van het totaal aantal behandelde renners teruggevonden. Tevens werden renners die een beschuldiging van dopinggebruik in de Tour de France te voorduren kregen veelvuldig uitgesloten in andere wielerronden. Het WK, de Giro, Vuelta en ronde van Frankrijk in het opvolgende jaar, zijn enkele voorbeelden. Dat deze consequentie vaak werd genoemd blijkt uit bovenstaande tabel, aangezien bij 15% van hen dit gevolg werd aangehaald. Geldboetes en ploegen die op hielden te bestaan (Gerolsteiner / T-Mobile) bleken gevolgen die niet erg vaak voorkwamen. Bij respectievelijk 1% en 2% van het totaal behandelde renners werden deze consequenties aangehaald. Als laatste is er een restgroep gecreëerd als er geen directe gevolgen voor dopinggebruikende renners werden genoemd.

Dat in de 315 berichten in de meeste gevallen geen aandacht aan de gevolgen werd besteed blijkt uit de uitkomst van deze restgroep. Bij het bespreken van ruim 65% van de renners werd er geen melding gemaakt van de manier waarop zij geraakt werden door dopingperikelen in de Tour de France.

6.4.2. *Verschillen tussen kranten*

Als gevolg van dopinggebruik rond de Tour de France werd in het Algemeen Dagblad het vaakst melding gemaakt van een schorsing die hieruit voortvloeide. In 13% van het totaal aantal behandelde renners in deze krant werd een dergelijk gevolg genoemd. Ook de Telegraaf (9%) en de Morgen (8%) scoorden hier hoog. Opmerkelijk is dat de Standaard geen enkele keer een schorsing als consequentie van dopinggebruik behandelde. Ontslag van gebruikende renners werd in het Gazet van Antwerpen verreweg het vaakst behandeld, namelijk in 14% van het aantal behandelde renners. Het Nieuwsblad (8%), AD (7%) en Volkskrant (6%) lieten hier vergelijkbare waarden aantekenen. De overige kranten uit dit onderzoek gaven in 3% tot 4% de gevallen binnen hun krant aandacht aan dit gevolg. Inleveren van de truien uit de Tour de France bleek populair binnen twee kranten uit dit onderzoek, namelijk de Volkskrant en de Morgen. Het Gazet van Antwerpen besteedde geen enkele keer aandacht aan deze consequentie. Ook de Telegraaf behoorde met slechts 1% op het totaal aantal behandelde renners tot de kranten die de minste aandacht aan dit onderwerp gaven. Ook bij uitsluiting in een andere wielerronde is bij 'Het Gazet' een waarde van 0% terug te vinden. Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad en de Morgen besteedde daarentegen veel aandacht aan dit item. Het voorkomen van geldboetes werd in alle kranten dermate weinig genoemd, dat grote verschillen hiertussen niet waar te nemen bleken. Ook bij het opdoeken van wielerploegen/ronden en uitzendingen leek een dergelijke tendens voor de hand te liggen, getuige het geringe aantal renners dat hiermee in verband werd gebracht, maar uit de gegevens van tabel 15 valt waar te nemen dat één krant ver boven de anderen uit stak qua aandacht voor deze consequentie, namelijk het Gazet van Antwerpen. Het AD is hier de enige krant die een dergelijk aan dopinggebruik gerelateerd gevolg geen enkele keer behandelde bij de diverse renners.

De laatste groep laat het aantal besproken renners zien waarbij geen consequenties door (vermeend) dopinggebruik werden vermeld. De Standaard en het Gazet van Antwerpen behandelde het vaakst renners zonder verdere gevolgen te noemen. Deze uitkomst is niet opmerkelijk, omdat in de eerdere uitkomsten rond het voorkomen van de diverse frames al duidelijk werd dat de Standaard erg weinig gebruik maakte van nieuws frames. Het consequentie frame vormde daarop geen uitzondering. De overige kranten scoorden allemaal rond de 60% bij deze laatste variabele.

6.4.3. Verschillen tussen Nederland en België

In onderstaande tabel 16 zijn de verschillen tussen de Nederlandse en Vlaamse kranten weergegeven. Ook hier geldt dat rij en kolomtotalen niet zullen worden behandeld, omdat deze in eerdere stadia binnen dit onderzoek al aan bod zijn gekomen. In deze laatste paragraaf zal alleen kort worden stil gestaan tussen de voorkomende verschillen in beide landen op het gebied van genoemde consequenties, in de diverse berichtgeving.

Tabel 16. Verschil in behandelde consequenties in de Nederlandse en Belgische kranten

Consequentie voor renners	Herkomst kranten		
	Nederland	België	Totaal
Schorsing	9,2%	4,3%	7,0%
Renner ontslagen	6,0%	5,5%	5,8%
Inleveren Tour truien	4,4%	2,9%	3,7%
Uitsluiting wielerronde	11,4%	18,8%	14,8%
Geldboete	1,6%	,5%	1,1%
Ploeg houdt op bestaan	1,2%	3,1%	2,1%
Geen consequentie genoemd	66,2%	65,0%	65,7%
Totaal	500 (100%)	420 (100%)	920 (100%)

In de Nederlandse kranten werd verhoudingsgewijs meer de nadruk gelegd op schorsing als gevolg van dopinggebruik door renners in de Tour de France. In de Nederlandse kranten lag dit percentage op 9% van het totaal aantal besproken renners. In België kwam dit percentage niet boven de 4%. Ontslag voor renners en het inleveren van de in de Tour gewonnen truien lieten voor beide landen ongeveer dezelfde waarden aantekenen. Uitsluiting in een wielerronde werd in de Vlaamse kranten verhoudingsgewijs vaker als consequentie voor renners genoemd. 19% van de renners werden in de Vlaamse kranten met dit gevolg in een berichtgeving opgenomen, terwijl in de Nederlandse kranten dit percentage op 11% bleef steken. De twee volgende consequenties kwamen in dermate kleine hoeveelheden voor dat het vanzelfsprekend is dat op dit punt weinig grote verschillen tussen de beide landen werden opgemerkt. Het ontbreken van een consequentie kwam in de beide landen ook ongeveer even vaak voor. In de Belgische kranten lag dit percentage namelijk slechts 1% lager dan in de Nederlandse dagbladen.

Afrondend kan worden geconcludeerd dat het consequentie frame in de Nederlandse en Vlaamse kranten weinig verschil qua invulling kende. In de Nederlandse dagbladen werd verhoudingsgewijs vaker melding gemaakt van schorsing als gevolg van dopinggebruik in de Tour de France. De Belgische kranten berichtten vaker over de uitsluiting in andere wielerronden als gevolg hiervan. De afzonderlijke kranten lieten grotere verschillen opmerken. Vanuit de gegevens uit tabel

15 kan geconcludeerd worden dat de diverse dagbladen verschillende voorkeuren hadden rond de consequenties die zij belichtten. Ook hier geldt dat de nieuwswaarden een rol speelden bij deze uitkomsten. Het spreekt voor zich dat een krant die vaker rapporteerde naar aanleiding van de veroordeling van een renner, verhoudingsgewijs hoger zal scoren bij het benoemen van schorsing als gevolg van dopinggebruik van een renner.

7. Resultaten: Nationalisme

7.1. Nationale verwijzingen

In de resultaten uit de vorige twee hoofdstukken is overwegend gewerkt met de 315 berichten die in dit onderzoek binnen de jaren 2007 en 2008 zijn gevonden. De komende twee secties rond de thema's nationalisme en ethiek stappen hier echter grotendeels vanaf. Nationalistisch getinte verwijzingen en morele oordelen richtten zich voornamelijk op de afzonderlijk genoemde renners, waardoor het onlogisch zou zijn om deze uitkomsten per bericht te bekijken. In de berichtgeving die in de Nederlandse en Vlaamse kranten werden behandeld zijn in totaal 920 renners en wielerteams genoemd, welke uiteindelijk allemaal zijn meegenomen in de komende resultaten.

De eerste paragraaf in dit hoofdstuk stelt zich als doel om inzichten te geven rond het gebruik van nationale verwijzingen in de onderzochte kranten. Allereerst zal er aandacht worden besteed aan de behandelde nationaliteiten van de diverse renners en wielerteams in de acht Vlaamse en drie Nederlandse kranten. Welke nationaliteiten kwamen verhoudingsgewijs vaker in het nieuws voor dan anderen, en welke verklaring is hiervoor te vinden? Na deze eerste uitkomsten zal er worden bekeken welke kranten daadwerkelijk de nadruk op de nationaliteit van een renner vestigden. Het expliciet noemen van de afkomst van een renner werd binnen dit onderzoek gezien als het vestigen van de aandacht op de nationaliteit van deze onderzoekseenheden. De Nederlandse Rabobank formatie, De Deen Michael Rasmussen, of de Kazachse wielerved Alexander Vinokourov zijn hierbij voorbeelden die als eerste zouden kunnen duiden op nationalistisch gekleurde berichtgeving binnen de diverse artikelen.

De opbouw van deze eerste paragraaf in dit thema is hetzelfde vormgegeven als in de bespreking rond de voorgaande onderzoeksresultaten. In eerste instantie zullen de gegevens uit de kolomtotalen van de acht geanalyseerde kranten worden behandeld. Hierna zullen de verschillen tussen de diverse kranten worden aangehaald. Welke krant besteedde de meeste aandacht aan een specifieke nationaliteit in zijn berichtgevingen? Uiteindelijk zal er afgesloten worden met een tabel waarin de Nederlandse en Vlaamse kranten worden vergeleken.

7.1.1. Behandelde nationaliteiten

Onderstaande tabel laat de eerste uitkomsten rond de afkomst van de behandelde renners in Nederlandse en Vlaamse kranten zien. Op de kolommen zijn de acht kranten die in dit onderzoek zijn opgenomen ondergebracht. De meest voorkomende nationaliteiten van renners in de berichtgeving zijn terug te vinden in de linker kolom. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de weinig voorkomende en benoemde nationaliteiten in een "overig" categorie bij elkaar zijn gevoegd. Bij deze

tabel is er wederom voor gekozen is om wederom alleen de percentages weer te geven. De reden hiervoor is in eerdere paragrafen uitvoerig behandeld. Het rijtotaal aan de rechterzijde geeft aan hoe vaak er renners met deze nationaliteit zijn behandeld in de acht kranten. Het totaal dat aan de onderzijde van de tabel terug is te vinden heeft betrekking op het totaal aantal behandelde renners per krant. Opmerkelijk is dat de Morgen in zijn berichtgeving veel renners noemt, getuige het lage aantal berichten van deze krant die in de eerdere resultaten zijn gemeld, maar de hoge score op het kolomtotaal in onderstaande tabel. Hetzelfde geldt, in iets mindere mate, voor Het Laatste Nieuws.

Tabel 17. Behandelde nationaliteiten van renners in de Nederlandse en Belgische kranten

Afkkomst	Aantal keer behandeld in kranten								
	Telegraaf	AD	Volkskrant	HLN	Standaard	GVA	Morgen	Nieuwsblad	Totaal
Duitsland	23,0%	32,0%	27,5%	20,6%	29,5%	17,2%	20,1%	24,6%	25,1%
Denemarken	15,8%	11,3%	16,6%	15,7%	13,1%	24,1%	8,8%	15,9%	14,1%
Italië	17,3%	12,0%	15,6%	10,8%	4,9%	10,3%	17,0%	10,1%	13,7%
Spanje	12,2%	12,7%	6,6%	21,6%	4,9%	3,4%	17,0%	13,0%	12,2%
Kazachstan	7,2%	8,7%	7,1%	7,8%	8,2%	27,6%	8,2%	13,0%	8,8%
Verenigde St	6,5%	6,7%	9,5%	6,9%	14,8%	,0%	10,1%	8,7%	8,4%
Overig	7,9%	8,7%	9,5%	7,8%	4,9%	6,9%	7,5%	2,9%	7,7%
Geen renner	7,2%	5,3%	1,4%	4,9%	8,2%	6,9%	3,8%	5,8%	4,7%
België	1,4%	2,0%	4,7%	3,9%	6,6%	3,4%	7,5%	4,3%	4,2%
Nederland	1,4%	,7%	1,4%	,0%	4,9%	,0%	,0%	1,4%	1,1%
Totaal	139 (100%)	150 (100%)	211 (100%)	102 (100%)	61 (100%)	29 (100%)	159 (100%)	69 (100%)	920 (100%)

In een kwart van de gevallen dat een renner werd aangehaald ging het om een renner die van Duitse komaf was. In feite zijn er slechts twee Duitse renners die daadwerkelijk in 2007 en 2008 betrappt werden in de Tour de France. Dit waren de vrij onbekende Patrick Sinkewitz en Stefan Schumacher. Vooral de bekentenissen van enkele ex-Telekom renners, en de constante stroom van aantijgingen in de richting van voormalig winnaar Jan Ullrich zorgden echter voor het grote aantal Duitse renners. Verder valt op dat Deense renners (Riis en Rasmussen) veel aandacht verkregen. 14% van het totaal aantal behandelde renners was van Deense afkomst. Ook Italiaanse en Spaanse renners zijn met respectievelijk 14% en 12% op het totaal vaak behandelde nationaliteiten in de berichtgeving. De diverse dopingperikelen rond Vinokourov en Fofonov zorgde ervoor dat Kazachse renners in 9% van de gevallen werden genoemd, gevolgd door de Verenigde Staten met 8%. In België raakte Tom Boonen in opspraak na cocaïnegebruik, wat hem uiteindelijk een uitsluiting in de ronde van Frankrijk opleverde. Door deze ontwikkeling nam het aandeel van Belgische renners in de berichtgeving iets toe. De resterende landen, te vinden in het codeboek, werden niet of slechts incidenteel behandeld. Een groot deel van de uitkomsten in de 'overige' tabel zijn voor rekening van Bernard Kohl. Deze Oostenrijker representeerde 31% van de rest categorie.

7.1.2. *Verschillen tussen kranten*

Voor de afzonderlijke acht kranten uit dit onderzoek is nagegaan of zij bepaalde nationaliteiten vaker opnamen in hun artikelen dan anderen. Duitse renners werden overwegend in gelijke mate behandeld door de Nederlandse en Vlaamse kranten, namelijk in ongeveer 20% van het totaal aantal benoemde renners per dagblad. Het Algemeen Dagblad en Het Gazet van Antwerpen zijn de enige twee kranten die hier duidelijk van afwijken. Het AD noemt vaker Duitse renners (32%), terwijl het Gazet van Antwerpen met 17% juist een stuk lager scoorde op dit punt. Een soortgelijke tendens is waarneembaar bij de portrettering van Deense renners. Het merendeel van de kranten besteedde in 11% tot 15% van het aantal genoemde renners aandacht aan deze nationaliteit. Het Gazet van Antwerpen scoorde hier echter een stuk hoger met 24%. De Morgen noteerde hier het laagste percentage met net 9% op haar totaal van 159 behandelde renners.

De Italiaanse en Spaanse renners kunnen gezamenlijk worden behandeld, omdat deze qua uitkomsten niet veel van elkaar verschilden. Bij het gebruik van de coureurs met deze beide nationaliteiten scoorde de Standaard met 5% bijzonder laag. Bij het behandelen van Italiaanse renners verschilden de overige kranten niet opmerkelijk ten opzichte van elkaar. Bij het opnemen van Spaanse renners in de berichtgeving scoorde alleen Het Laatste Nieuws erg hoog (22%). Overigens zijn de kleine verschillen wat betreft deze twee nationaliteiten eenvoudig te verklaren. Dueñas en Beltrán waren de enige twee Spanjaarden die veelvuldig in het nieuws stonden tijdens beide Tour de Frances. Voor de Italiaanse renners gold dat Piepoli en Ricco de aandacht voornamelijk op zich vestigden.

Andere opmerkelijke verschillen tussen de acht kranten zijn waarneembaar bij het portretteren van renners die afkomstig waren uit Kazachstan. Feitelijk zijn er maar twee renners uit dit land geweest die tijdens de beide Tour de Frances veelvuldig in het nieuws kwamen vanwege dopinggebruik (Fofonov en Vinokourov), maar Het Gazet van Antwerpen besteedde in ruim 30% van haar 29 behandelde renners aandacht aan hen. De andere Nederlandse en Vlaamse kranten volgden deze tendens niet, aangezien zij hier allen tussen de 7% en 8% lieten noteren.

De laatste opmerkelijk uitkomsten in bovenstaande tabel zijn te vinden bij renners van Amerikaanse en Belgische afkomst. Waar de Standaard nauwelijks aandacht besteedde aan renners uit Italië en Spanje is dit bij coureurs uit de Verenigde Staten het compleet omgekeerde. Als enige krant kiest de Standaard procentueel gezien vaak voor renners met deze komaf, namelijk in 15% van haar gevallen. Belgische renners werden nauwelijks in de drie Nederlandse kranten genoemd. De Volkskrant koos in tien gevallen voor een renner met deze nationaliteit, wat nog geen 5% op het totaal aantal behandelde renners betekende. De Morgen scoorde het hoogst binnen deze

nationaliteit met 8%. De overige landen werden dermate weinig genoemd dat de uitkomsten in één rij bij elkaar zijn gevoegd.

Afrondend kan gesteld worden dat kranten binnen dit onderzoek, in de jaren 2007 en 2008, duidelijke voorkeuren wat betreft de te portretteren nationaliteiten laten zien. Bij het bespreken van de rijtotalen is vastgesteld dat Duitse, Deense, Spaanse en Italiaanse renners het meest behandeld werden in de verschillende kranten. Onderling verschilden de kranten op deze punten ook in sommige gevallen met elkaar, getuige de (extreem) hoge percentages van enkele kranten bij enkele specifieke landen.

7.1.3. Verschillen tussen Nederland en België

In de vergelijking tussen de beide landen blijkt als eerste dat in de Nederlandse kranten vaker over Duitse renners werd bericht dan in de Vlaamse dagbladen. Van de 500 renners die in de Telegraaf, de Volkskrant en het AD werden behandeld kwam 28% uit Duitsland. In de Vlaamse kranten lag dit aandeel beduidend lager met 22% van de renners. Wat betreft renners die afkomstig waren uit Denemarken en Italië ontliepen de percentages in beide landen elkaar niet veel. In Nederland werd in 15% van de gevallen voor renners met deze twee nationaliteiten gekozen, in België lagen de uitkomsten met respectievelijk 13% en 12% niet veel lager. Renners die afkomstig waren uit Spanje en Kazachstan werden in de Vlaamse kranten vaker gekozen als onderwerp in een berichtgeving. Voor Spaanse renners lag dit aandeel op 15% van het totaal, voor Kazachse renners betekende dit een percentage van 10%. In de Nederlandse kranten reikten deze waarden niet verder dan respectievelijk 10% en 8%. Eenzelfde tendens was waarneembaar bij renners uit de Verenigde Staten. Renners met deze nationaliteit kwamen in 9% van de gevallen binnen de Vlaamse kranten voor, in de Nederlandse dagbladen bleef dit percentage iets achter (8%). Verder kan opgemerkt worden dat renners met de Nederlandse en Belgische nationaliteit vaker in eigen land werden meegenomen in berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France. Belgische coureurs werden in eigen land in 6% van het totaal aantal renners behandeld. In Nederland werden Boonen, Museeuw en Merckx slechts in 3% van de gevallen genoemd, wat de helft van het Belgische percentage betekende.

Uit deze gegevens kan geconcludeerd worden dat er enkele opmerkelijke verschillen waarneembaar zijn, wat betreft de nationaliteiten van de behandelde renners. In de Nederlandse kranten werd er, ten opzichte van de zuiderburen, procentueel gezien vaker over Duitsers, Italianen, en renners uit Nederland bericht. De voorkeur in de Vlaamse kranten lag bij renners die afkomstig waren uit Spanje, Kazachstan, de Verenigde Staten en België. De overige nationaliteiten werden op dermate kleine schaal behandeld in de beide landen dat hier geen zinvolle conclusies aan te

verbinden zijn. Feitelijk vertellen deze uitkomsten dat er in de beide landen van dit onderzoek voor bepaalde dopingzaken expliciet werd gekozen. Het vaker voorkomen van Duitse en Italiaanse renners geeft aan dat de perikelen rond de oude Telekom formatie en Ricco door de Nederlandse kranten als hoger werden ingeschaald. De Vlaamse kranten richtten hun pijlen juist vaker op de dopingzaken die Dueñas, Beltrán, Contador, Vinokourov, Landis en Armstrong in een kwaad daglicht zette, waardoor deze nationaliteiten uiteindelijk vaker werden vertegenwoordigd in de Belgische dagbladen.

7.2. Benadrukken nationaliteiten

Een van de pijlers van dit onderzoek is gericht op nationale verwijzingen en typeringen. In de voorgaande paragraaf is aangegeven welke nationaliteiten van renners veelvuldig werden behandeld in de diverse Vlaamse en Nederlandse kranten. Door deze uitkomsten werd het mogelijk om vast te stellen dat enkele kranten expliciet voor een bepaalde dopingzaak kozen in hun berichtgeving. De volgende vraag is welke kranten in hun berichtgeving een hoge mate van aandacht besteedden aan de nationale verwijzingen, en dus daadwerkelijk ook de afkomst van een renner benoemden. Om een antwoord te kunnen geven op deze vraag is allereerst een tabel opgesteld waarin per nationaliteit is aangegeven hoe vaak de renners uit een bepaald land daadwerkelijk een nationale verwijzing toebedeeld kregen. Na deze resultaten zal door middel van tabel 19 inzichtelijk worden gemaakt welke kranten zich voornamelijk tot doel stelden om nationaliteiten van renners te benoemen. Als laatste zullen deze gegevens, zoals bij de eerdere resultaten, worden vergeleken tussen de Vlaamse en Nederlandse dagbladen.

Tabel 18. Vermelding van herkomst bij de behandelde nationaliteiten

	Herkomst renners										
	Spa	Dui	Ita	Bel	NL	VS	Kaz	Den	Overig	Geen	Totaal
Ja	44,6%	27,7%	34,9%	23,1%	40,0%	28,6%	39,5%	34,6%	57,7%	,0%	33,8%
Nee	55,4%	72,3%	65,1%	76,9%	60,0%	71,4%	60,5%	65,4%	42,3%	,0%	61,5%
N.v.t.	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100%	4,7%
Totaal	112 (100%)	231 (100%)	126 (100%)	39 (100%)	10 (100%)	77 (100%)	81 (100%)	130 (100%)	71 (100%)	43 (100%)	920 (100%)

In de bovenstaande tabel valt terug te vinden welke nationaliteiten in de diverse kranten uit dit onderzoek zijn genoemd. Op de rijen valt achter "Ja" en "Nee" terug te vinden hoe vaak de renners uit een specifiek land (g)een daadwerkelijke nationale verwijzingen verkregen. In de onderste totaal kolom is wederom aangegeven hoe vaak de nationaliteit in totaliteit werd behandeld. Hier geldt tevens dat de weinig voorkomende nationaliteiten onder het kopje 'overig' zijn weergegeven.

Aangezien de kolomtotalen in de voorgaande paragraaf al zijn behandeld, zal er in deze sectie alleen aandacht worden gegeven aan de onderlinge verschillen bij het gebruik van nationale typeringen. In de rijtotalen valt te zien dat bij 34% van de behandelde renners daadwerkelijk een nationale verwijzing werd opgemerkt in de artikelen. In 62% van de gevallen werd alleen de naam van de renner genoemd. In 5% van de 920 onderzoekseenheden werden geen afzonderlijke renners, maar teams genoemd in de berichtgeving.

In de 311 gevonden verwijzingen zijn er drie landen die procentueel gezien het meest te maken kregen met een vermelding van de nationaliteit bij de desbetreffende renner(s). Bij de behandelde renners die afkomstig waren uit Spanje werd in 45% van de gevallen expliciet hen afkomst gemeld. Vooral bij de betrapte renner Dueñas werd veelvuldig aangegeven dat hij van Spaanse komaf was. Dit is op zich niet opmerkelijk, omdat het hier een vrij onbekende renner van de Barloworld formatie betrof. In de berichtgeving rond de Kazachse renners Vinokourov en Fofonov gold dat in vier op de tien keer hun herkomst werd vermeld. Bij Nederlandse renners viel ook een percentage van 40% waar te nemen. Het geringe aantal renners (10) maakt het echter onmogelijk om hier algemene geldende uitspraken over te doen. Opmerkelijk is verder dat de 'overige' groep het hoogst scoorde wat betreft de nadruk op de nationaliteit van een renner. Deze tendens is niet geheel opmerkelijk, omdat veel renners uit deze categorie redelijk onbekend waren. Om de lezer enige (geografische) houvast te geven werd in dergelijke gevallen duidelijk vermeld waar de renner vandaan kwam.

Als laatste valt het lage percentage bij de nationale verwijzingen in de richting van Belgische renners op. Dit lijkt echter eenvoudig te verklaren, aangezien in de Nederlandse kranten hier wel gebruik van werd gemaakt, terwijl in de Vlaamse kranten hier nauwelijks aandacht aan werd besteed. Dit is ook niet opmerkelijk, omdat verondersteld mag worden dat de Vlaamse lezers de afkomst van nationale helden als Boonen, Merckx en Museeuw niet verduidelijkt hoeven te hebben. Tevens kan de (negatieve) aandacht van dopingperikelen rond deze personen er juist voor hebben gezorgd dat men juist de afkomst niet heeft genoemd. Een soort van schaamtegevoel waarbij de eigen helden ineens het boetekleed aan moeten trekken.

7.2.1. Verschillen tussen kranten

De vorige resultaten hebben inzichtelijk gemaakt welke nationaliteiten vaker te maken kregen met nationale verwijzingen dan anderen. De vraag die resteert, is welke kranten uit dit onderzoek vaker voor aanduidingen met betrekking tot de nationaliteit van een renner kozen. In tabel 19 valt te zien hoe vaak de acht verschillende kranten een nationale verwijzing gebruikten, of alleen de renner bij naam benoemden. Ook voor deze tabel geldt dat op de kolommen de kranten uit dit onderzoek zijn

ondergebracht, en dat het wel/niet voorkomen van een verwijzing in de rijen terug is te vinden. De kolomtotalen geven aan hoeveel renners er in de afzonderlijke dagbladen in totaal zijn behandeld, terwijl de rijtotalen aangeven hoe vaak de afkomst van een renner (niet) werd genoemd. Omdat de kolom en rijtotalen al eerder zijn geanalyseerd zal er in deze sectie alleen worden gekeken naar de verschillen tussen kranten. Dit geldt ook voor de vergelijking tussen beide landen.

Tabel 19. Benadrukken van nationaliteiten, per krant bekeken.

Afkomst renner genoemd?	Kranten								
	Telegraaf	AD	Volkskrant	HLN	Standaard	GVA	Morgen	Nieuwsblad	Totaal
Ja	36,0%	54,7%	32,7%	17,6%	29,5%	31,0%	25,2%	37,7%	33,8%
Nee	56,8%	40,7%	65,9%	77,5%	62,3%	62,1%	71,1%	56,5%	61,5%
N.v.t.	7,2%	4,7%	1,4%	4,9%	8,2%	6,9%	3,8%	5,8%	4,7%
Totaal	139 (100%)	150 (100%)	211 (100%)	102 (100%)	61 (100%)	29 (100%)	159 (100%)	69 (100%)	920 (100%)

De eerste krant die opmerkelijke waarden laat zien in de bovenstaande tabel is het Algemeen Dagblad. In totaal heeft deze krant in de beide jaargangen van dit onderzoek 150 keer een renner behandeld die, tijdens of na de Tour de France, in verband werd gebracht met doping. Opmerkelijk is dat van deze 150 renners er bij 55% van hen de afkomst expliciet bij werd vermeld. Het AD is dus de enige krant die boven de 50% scoort op deze waarde, en dus vaker een renner voorzag van een toevoeging, in plaats van alleen zijn naam te noemen.

Het Nieuwsblad en de Telegraaf besteedden, op het totaal van hen berichtgeving bezien, in ongeveer gelijke mate aandacht aan de nationaliteit van een renner. In Het Nieuwsblad was in 38% van het aantal behandelde renners een nationale verwijzingen terug te vinden. Het percentage in de Telegraaf lag met 36% iets lager. Ook de Volkskrant, Het Gazet van Antwerpen en de Standaard volgden deze tendens. Het percentage berichtgevingen in deze kranten die opgesierd werden met op de afkomst van een renner duidende verwijzingen lag tussen de 33% en 30%.

De Morgen en Het Laatste Nieuws zijn de enige twee kranten die lage waarden in de eerste rij laten zien. In de Morgen werd bij slechts 25% van de renners een verwijzing naar land van herkomst toegevoegd. Bij Het Laatste Nieuws was dit percentage met 18% het laagst van allemaal. Vooral Het Laatste Nieuws gaf in zijn berichtgeving dus weinig specifieke aandacht aan de nationaliteit van de renner. In het merendeel van de gevallen werd alleen de naam van de (vermeende) 'zondaar' genoemd.

Afrondend kan uit deze paragraaf geconcludeerd worden dat het Algemeen Dagblad als enige bijzonder veel gebruik maakt van nationale verwijzingen. De Telegraaf, Volkskrant, Standaard en het Gazet van Antwerpen besteedden op het totaal door hen behandelde renners ongeveer in

één op de drie gevallen specifiek aandacht aan de herkomst van de coureurs. De Morgen en het Laatste Nieuws weken van deze uitkomsten behoorlijk af. Waar de eerdergenoemde kranten in minimaal 30% van de gevallen voor een nationale verwijzingen kozen, was dit in De Morgen slechts in één op de vier keer terug te vinden. Het Laatste Nieuws mag de meest afwijkende krant worden genoemd. Deze krant koos slechts in 18% van de door hen behandelde renners voor het benoemen van de nationaliteit. Dit betekende in minder dan één op de vijf renners het gebruik van een typering.

7.2.2. *Verschillen tussen Nederland en België*

Bij de vraag of nationale verwijzingen een rol speelden, binnen de verschillende berichtgevingen in dit onderzoek, is er gekeken of er met behulp van onderstaande gegevens opmerkelijke uitkomsten in de beide landen waarneembaar waren. Tabel 20 dient op dezelfde wijze geïnterpreteerd te worden als in eerder paragrafen, waarin de Nederlandse en Vlaamse kranten ook tegenover elkaar zijn gezet.

De rijtotalen in tabel 20 laten zien dat er in de 177 berichtgevingen van de gezamenlijke Nederlandse kranten 500 keer een renner werd behandeld. In de 138 artikelen van de Vlaamse kranten was dit 420 keer.

Tabel 20. Benadrukken van nationaliteiten in Nederlandse en Belgische kranten

Afkoms renner genoemd?	Herkoms kranten		
	Nederland	België	Totaal
Ja	40,0%	26,4%	33,8%
Nee	55,8%	68,4%	61,5%
N.v.t.	4,2%	5,2%	4,7%
Totaal	500 (100%)	420 (100%)	920 (100%)

De resultaten met betrekking tot de verschillen in het gebruik van verwijzingen binnen de diverse kranten gaven in een eerder stadium al aan dat één Nederlandse krant (AD) vaak gebruik maakte van nationale aanduidingen. De waarden van de Telegraaf en Volkskrant lagen tevens nog iets hoger dan de Vlaamse kranten die procentueel gezien het vaakst de afkomst van een renner benoemden. Met deze uitkomsten voorhanden is het daarom niet opmerkelijk om te zien dat er in de Nederlandse kranten beduidend meer gebruik is gemaakt van nationale verwijzingen. Bij de in totaal 500 behandelde renners werd er in 40% van de gevallen een woord of zinsdeel gebruikt die de afkomst van de renner deed aangeven. Dit komt neer op een percentage van 40% op het totaal aantal in Nederland behandelde renners, wat zeker in vergelijking met de Vlaamse kranten een enorm hoog

percentage is. In de Vlaamse dagbladen werd namelijk in slechts 26% van het totaal aantal behandelde renners met typeringen gerefereerd naar de nationaliteit van hen.

Afrondend kan uit de bovenstaande gegevens worden afgeleid dat nationale verwijzingen in alle kranten binnen dit onderzoek terug zijn te vinden. Er zijn echter wel grote verschillen waarneembaar tussen de diverse titels wat betreft het gebruik van deze nationale typeringen. Uit de gegevens van de Nederlandse kranten bleek uiteindelijk dat op grotere schaal de afkomst van de renner expliciet werd gemeld. De Vlaamse kranten volstonden vaak met alleen het benoemen van de in het artikel voorkomende renner(s). Er moet echter wel opgemerkt worden dat de uitschieters van het Algemeen Dagblad, de Morgen en het Laatste Nieuws deze uitkomsten in grote mate hebben beïnvloed, getuige het feit dat de andere Vlaamse en Nederlandse kranten uit dit onderzoek overwegend gelijke waarden lieten noteren, en in veel minder grote mate elkaar ontlieden qua uitkomsten.

7.3. Nationalistische stereotypen

De laatste paragraaf rond het thema nationalisme staat in het teken van nationale stereotypen. Zoals in de deelvragen rond dit onderwerp terug valt te lezen, was de verwachting aanwezig dat in sommige gevallen renners hiermee geconfronteerd zouden worden. Het spreekt voor zich dat het te ver zou gaan om te veronderstellen dat nationalistisch getinte stereotypen in zeer hoge mate zouden voorkomen. De meeste berichtgevingen waren enkel opgesteld om de lezer (kort) te informeren over betrapte renners. Ook binnen deze paragraaf is er voor alle 920 behandelde renners bekeken of zij een nationale stereotypering kregen toebedeeld in de acht kranten. De eerste resultaten laten zien hoe vaak bepaalde stereotypen voorkwamen. Hierna zullen de verschillen tussen de kranten onderling, en in de beide landen worden behandeld. Als laatste is er gekeken of de gevonden verwijzingen positief of negatief van aard waren, en in de richting van welke nationaliteit deze werden geuit.

7.3.1. Voorkomen nationale stereotypen

Onderstaande tabel 21 laat gecodeerd zien welke stereotypen er uiteindelijk bij de renners zijn gevonden. De rijtotalen laten wederom zien hoe vaak deze typeringen uiteindelijk afzonderlijk voorkwamen, waarbij dit voorkomen ook procentueel af is gezet op het totaal aantal gevonden renners. Bij iedere behandelde renner is immers gekeken of er sprake was van het gebruik van een stereotype. De kolomtotalen laten uitkomsten zien die eerder behandeld zijn, namelijk het totaal aantal behandelde renners per krant. Deze zullen vanzelfsprekend niet weer worden uitgediept. Verder valt op de kolommen, onder de acht kranten, te lezen hoe vaak stereotypen voorkwamen

binnen iedere krant. Omdat sommige stereotypen zeer weinig voorkwamen is ervoor gekozen om deze te groeperen. Voor alle gegroepeerde uitkomsten geldt dat hiervoor is gekozen op basis van nationaliteit. Bijgevoegde legenda laat zien waar de codes van de gegroepeerde stereotypen voor staan. Stereotypen met een totaalpercentage van <1% zijn niet behandeld in de onderstaande resultaten. Voor de volledigheid zijn deze echter wel in tabel 21 opgenomen.

Tabel 21. Gebruikte stereotypen in de Nederlandse en Belgische kranten

Stereotype	Kranten								
	Telegraaf	AD	Volkskrant	HLN	Standaard	GVA	Morgen	Nieuwsblad	Totaal
DWID	3,6%	6,7%	5,2%	2,0%	4,9%	3,4%	3,1%	4,3%	4,3%
FMD & FV	3,6%	5,3%	3,8%	5,9%	3,3%	3,4%	6,9%	2,9%	4,7%
GB	,7%	1,3%	1,4%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,7%
DMS & SGV & NS	4,3%	1,3%	3,8%	6,9%	,0%	,0%	2,5%	,0%	2,9%
DMI & IGV	3,6%	,0%	1,4%	2,0%	,0%	,0%	1,3%	,0%	1,3%
DTE	,7%	,0%	1,9%	2,0%	,0%	,0%	1,9%	1,4%	1,2%
NAB & NN	2,9%	3,3%	,5%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,4%	1,2%
CB	,7%	,0%	,5%	2,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,4%
RL	2,9%	,7%	,9%	2,9%	6,6%	3,4%	5,0%	2,9%	2,7%
HA	,0%	,0%	,0%	,0%	1,6%	,0%	,0%	,0%	,1%
Geen	77,0%	81,3%	80,6%	76,5%	83,6%	89,7%	79,2%	87,0%	80,4%
Totaal	139 (100%)	150 (100%)	211 (100%)	102 (100%)	61 (100%)	29 (100%)	159 (100%)	69 (100%)	920 (100%)

Legenda:

Code	Stereotype per land
DWID	Duitse wielersport is verweven met dopinggebruik
FMD & FV	Franse meedogenloze dopingjagers & Franse vriendjespolitiek
GB	Goedmoedige Britten
SGV , DMS & NS	Spanjaarden grijpen veelvuldig naar doping, Dopingmentaliteit is cultuur in Spanje & Nationalistische Spanjaarden
IGV & DMI	Italianen grijpen veelvuldig naar doping & Dopingmentaliteit is cultuur in Italië
DTE	Dopinggebruik in andere landen gaat ten koste van prestaties in eigen land
NAB & NN	Nederland als anti doping bolwerk & Naïeve houding Nederlanders
CB	Calimero-gedrag Belgen
RL	Representatie van het land
HA	Hautaine Amerikanen
Geen	Geen stereotype aanwezig

In totaal zijn er bij de 920 behandelde renners 15 vormen van nationale stereotypen teruggevonden. Deze zijn uiteindelijk ondergebracht in tien vormen van 'nationaal getinte typering'. Tevens is er een groep aangemaakt waarvoor kon worden gekozen als er geen sprake was van een stereotype nationalistisch oordeel in de richting van een renner. Voor deze laatste groep werd verreweg het vaakst gekozen, namelijk in 80% van de gevallen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat in gemiddeld

één op de vijf berichtgevingen sprake was van het gebruik van een nationaal stereotype. Als er alleen naar de cijfers wordt gekeken dan impliceert deze uitkomst dat stereotypen, procentueel gezien, weinig voorkwamen in de diverse dagbladen uit dit onderzoek. Op voorhand werd echter verondersteld dat nationalistisch getinte stereotypen in nog lagere mate zouden voorkomen in de diverse berichtgevingen. Wat dat betreft was deze (relatief) hoge score op deze variabele een eerste opmerkelijke uitkomst.

Het eerstgenoemde stereotype in bovenstaande tabel wijst in de richting van het Duitse wielrennen. In 4% van het totaal aantal behandelde renners werd er door de kranten uit dit onderzoek gesuggereerd dat het Duitse wielrennen verweven was met dopinggebruik. Het opbiechten van dopingzonden door enkele voormalige Telekom renners bleek een voedingsbodem waarin deze typering veelvuldig werd gebruikt. Verder waren de positieve testen van Schumacher en Sinkewitz, en de rol van Ullrich in operacion Fuentes, voor enkele kranten ook het startsein om de integriteit van het Duitse wielrennen in twijfel te trekken.

Het geschetste beeld dat Fransen meedogenloze dopingjagers waren kon in de diverse krantenberichten twee kanten opwerken. Enerzijds werd dit stereotype als een positieve eigenschap van de Franse wielerronde, wielerbonden en overheden gezien. De tendens bij een positief gebruik was dat de 'zondaars' op de blaren moesten zitten, en dat de Fransen er alles aan was gelegen om dopinggebruik uit hun paradepaardje, de ronde van Frankrijk, te weren. Anderzijds werd deze aanduiding ook in negatieve contexten geplaatst. De manier waarop renners als Ricco, Moreni en Vinokourov werden afgevoerd door de Franse politie was volgens sommige kranten ronduit schandalig. Op dergelijke momenten werd getwijfeld aan de manier waarop de overheden uit dit land ingrepen om de dopingproblematiek een halt toe te roepen. Tevens werd gesuggereerd dat de Tour de France bol stond van de Franse vriendjespolitiek. Het ontbreken van Franse zondaars in de jaren 2007 en 2008 werd als bijzonder toevallig benoemd. In totaal viel dit gecombineerde stereotype in 5% van het totaal aantal renners terug te vinden in de Nederlandse en Vlaamse kranten.

Het vierde stereotype is opgesteld aan de hand van drie subcategorieën. De positieve testen van Dueñas, Beltrán en Mayo, en de beschuldigingen aan het adres van Contador zorgde voor drie negatieve stereotype in de richting van Spaanse renners. In totaal werd hier in 3% van de gevallen gebruik van gemaakt in de Nederlandse en Vlaamse kranten. Eenzelfde tendens werd zichtbaar bij de Italiaanse renners. Hier waren het voornamelijk Ricco en Piepoli die ervoor zorgden dat de Italiaanse renners over één kam werden geschoren. De stelling dat Italianen veelvuldig naar doping grepen, en dat er in dit land een ware dopingcultuur heerste, werd bij 1% van de renners teruggevonden.

In de Vlaamse en Nederlandse kranten werd verder enkele keren gerefereerd naar de

negatieve consequenties voor de prestaties van eigen renners, naar aanleiding van dopinggevallen bij renners uit andere landen. De algemene tendens in deze stereotype verwijzingen lag in het feit dat door dergelijk bedrog weinig succes te behalen was door renners uit eigen land. Deze verwijzingen bedroegen ruim 1% op het totaal aantal behandelde renners. Indirect zorgden deze aantijgingen in de richting van zogenaamde 'dopinglanden' er ook voor dat er benadrukt werd dat in Nederland een antidoping cultuur heerste. De uitsluiting van Rasmussen was bijvoorbeeld nog voordat hij daadwerkelijk op een verboden middel was betrapt. Dergelijke voorzorgsmaatregelen werden gezien als directe consequenties hiervan. Hier tegenover stond dat in het Nieuwsblad werd gesteld dat de Nederlanders naïef waren toen zij Rasmussen, en zijn 'whereabouts' geloofden. Dit gecombineerde stereotype werd in exact dezelfde hoeveelheden teruggevonden als voorgaande typering.

In 3% van de in totaal 920 gevonden renners werden de coureurs getypeerd als de nationale representatie van hun geboorteland. Vinokourov en Boonen waren de voornaamste twee renners die dit predicaat opgespeld kregen. Op het moment dat 'Vino' werd betrapt werd Kazachstan als het ware ook in zijn geheel veroordeeld. Verder deed de uitsluiting van Boonen vooral in de Belgische kranten veel stof opwaaien. In dergelijke artikelen werd de uitsluiting van deze Belgische renner tegenover andere zondaars en beschuldigde renners gezet, waarna er werd afgevraagd waarom deze straf alleen voor Belgisch grootste renner werd toegepast.

7.3.2. Verschillen tussen kranten

Het eerste stereotype uit tabel 21 kwam in 7% van de in het AD behandelde aantal renners voor. Ook in de Volkskrant werden Duitse renners vaak als onderdeel van een Duitse dopingcultuur neergezet, namelijk in 5% van de gevallen. Het Laatste Nieuws maakte het minste gebruik van deze verwijzing, namelijk in 2% op het totaal aantal renners. De overige kranten lieten waarden tussen de 3% en 4% op hun totaal aantekenen.

Wat betreft de waarden in de richting van de meedogenloze Franse dopingjagers is eenzelfde tendens qua uitkomsten waarneembaar, alleen besteedden hier naast het AD twee andere kranten veel aandacht aan. De Morgen gebruikte dit stereotype bij 6% van de renners. Het Laatste Nieuws en Algemeen Dagblad kwamen beiden op 5% uit. De overige kranten laten wederom waarden tussen de 3% en 4% zien bij het gebruik van dit stereotype.

Stereotypen rond het 'grijpen' van doping in Spanje en Italië werd voornamelijk in 3 kranten behandeld, te weten: Het Laatste Nieuws, De Telegraaf en de Volkskrant. Dat dopinggebruik in andere landen ten koste ging van de prestaties in eigen land was in 5 kranten terug te vinden. In 2% van het totaal aantal behandelde renners werd dit stereotype aan renners toebedeeld in de Volkskrant, Het Laatste Nieuws, en de Morgen. Het Nieuwsblad en de Telegraaf reikten niet verder

dan 1% op hun totaal. Het stereotype dat veronderstelde dat Nederland gezien moet worden als een antidoping bolwerk was alleen in de drie Nederlandse kranten terug te vinden. Procentueel gezien scoorden het Algemeen Dagblad en de Telegraaf hier beiden even hoog op (3%).

Opmerkelijke uitkomsten zijn er te melden bij de renners die als representant van hen land werden gezien. De Standaard kwam weinig aan bod in de voorgaande resultaten, maar bij het gebruik van dit stereotype scoorde deze krant het hoogst, namelijk 7%. De Morgen steekt er met 5% op het totaal aantal renners ook bovenuit. De overige kranten, met uitzondering van het Algemeen Dagblad en de Volkskrant, gaven overwegend dezelfde aandacht aan deze typering, namelijk in 3% van de gevallen.

Het ontbreken van een stereotype kwam in grofweg 80% van het aantal behandelde renners voor. Twee kranten scoorden hier iets lager op (De Telegraaf en Het Laatste Nieuws), wat aangeeft dat zij verhoudingsgewijs meer aandacht voor nationalistisch georiënteerde stereotypen inruimden. Het Gazet van Antwerpen (90%) en het Nieuwsblad (87%) namen de minste stereotypen in hun berichtgeving op.

7.3.3. Verschillen tussen Nederland en België

Zoals in de voorgaande paragrafen gebruikelijk was, is er binnen deze sectie ook voor gekozen om de Nederlandse en Vlaamse kranten per land te vergelijken. Op deze wijze is inzichtelijk gemaakt welke stereotypen, verhoudingsgewijs, het meeste voorkwamen in de beide landen. Voor tabel 22 geldt dat de interpretatie op dezelfde manier dient te geschieden als in de eerdere secties waarin de Nederlandse en Vlaamse kranten zijn vergeleken. In de linker kolom zijn de gecombineerde stereotypen aangegeven, die hetzelfde zijn gecodeerd als in de voorgaande tabel uit dit thema. De rijtotalen laten zien dat er in de Nederlandse kranten 500 renners zijn benoemd, en dat binnen de Vlaamse kranten er 420 voorkwamen. De kolomtotalen zijn hetzelfde gebleven als in de paragraaf waarin het voorkomen van deze stereotypen is besproken. Deze zullen ook niet verder worden besproken.

Tabel 22. Verschil in gebruik van nationale stereotypen in Nederlandse en Belgische kranten.

Stereotype	Herkomst kranten		
	Nederland	België	Totaal
DWID	5,2%	3,3%	4,3%
FMD & FV	4,2%	5,2%	4,7%
GB	1,2%	,0%	,7%
DMS, SGV & NS	3,2%	2,6%	2,9%
DMI & IGV	1,8%	1,0%	1,3%
DTE	1,0%	1,4%	1,2%
NAB & NN	2,0%	,2%	1,2%
CB	,4%	,5%	,4%
RL	1,4%	4,3%	2,7%
HA	,0%	,2%	,1%
Geen	79,8%	81,2%	80,4%
Totaal	500 (100%)	420 (100%)	920 (100%)

Uit de gegevens van tabel 22 blijkt allereerst dat het eerste stereotype, waarin verondersteld werd dat de Duitse wielersport verweven was met dopinggebruik, in de Nederlandse kranten vaker werd behandeld. Op het totaal van 500 renners werd in de Nederlandse kranten in 5% van de gevallen een renner dit stereotype toebedeeld. De waarden in de Vlaamse kranten lagen wat dit betreft met 3% iets lager.

Het gecombineerde Franse stereotype werd in beide landen ongeveer evenveel gebruikt. In Nederlandse kranten lag het percentage op 4%. In de Vlaamse kranten lag deze een procent hoger. Voor de beschuldigingen in de richting van Italiaanse en Spaanse renners gold dat deze ook in overwegend dezelfde mate in de beide landen werden teruggevonden. Het overkoepelende Spaanse stereotype kwam in zowel Nederland als België in 3% van het totaal aantal besproken renners voor. De twee stereotypen in de richting van Italiaanse coureurs werden in respectievelijk 2% en 1% van de gevallen teruggevonden.

Opvallend is verder dat de representatie van Nederland als antidoping bolwerk alleen in de Nederlandse kranten terug viel te vinden. Dat deze stelling niet werd gedeeld in de Vlaamse kranten blijkt eens te meer uit het stereotype dat eenmaal in een Vlaamse krant is te vinden, namelijk die van naïeve Nederlanders. In het Nieuwsblad viel te lezen dat de Nederlandse Rabobank ploeg zich laks en naïef had opgesteld, en Rasmussen in de eerste plaats nooit had mogen laten starten. Waar in Nederlandse kranten deze actie door de teamleiding van Rabobank werd gezien als een positieve uitwas van een streng antidoping beleid, werd dit in België compleet anders geïnterpreteerd.

Calimero-gedrag van Belgische zijde kwam in de beide landen nauwelijks voor (<1%). Opmerkelijk is echter dat dit kritische stereotype ook in de Vlaamse kranten werd geplaatst. Hierbij moet wel worden opgetekend dat dit in ingezonden brieven naar voren werd gebracht. Enkele lezers waren de 'goedpraterij' rond de dopingzaak van Tom Boonen zat, en stelden dat de Belgische

dagbladen niet langer door moesten gaan met het goedpraten van zijn zonden, omdat andere renners ook wel eens zouden pakken.

Het grote aantal stereotypen met betrekking tot de representatie van een land, in de Vlaamse dagbladen, komt hier ook indirect uit voort. Museeuw, Merckx en Boonen werden in enkele berichten als de representatie van België neergezet. Verder werd in beide landen Alexander Vinokourov vaak als representant van Kazachstan geportretteerd. Uit de percentages, 5% op het totaal aantal behandelde renners in België, en 2% in de Nederlandse kranten, viel waar te nemen dat Vlaamse kranten vaker renners met dit stereotype verbonden. Afsluitend kan in tabel 22 gevonden worden dat in beide landen aan ongeveer 80% van het aantal behandelde renners geen stereotype werd verbonden.

Zoals in de inleiding van deze paragraaf als is aangegeven zijn de percentages, ondanks het groeperen naar nationaliteit, vrij laag gebleven. Toch is ervoor gekozen om deze gegevens te rapporteren, en wel om twee redenen. Allereerst besloeg dit onderdeel een belangrijk deel van het onderzoek rond nationalisme. Hiermee hangt het tweede punt samen, omdat de verwachting in een eerder stadium al aanwezig was dat deze uitkomsten laag zouden zijn. Dat er bij 180 behandelde renners toch gebruik werd gemaakt van een nationalistisch stereotype was op zich al opmerkelijk. Als deze beperkt waren gebleven tot 2 á 3 stereotypen, dan waren de uitkomsten (significant) hoger uitgevallen. De uiteindelijke keuze is geweest om hiertoe niet over te gaan, omdat de stereotypen zich hier simpelweg niet voor leenden. Nog verder groeperen had ten koste gegaan van de inhoud en zichtbaarheid van deze typering. Uit de gegevens kan worden geconcludeerd dat nationalistisch getinte stereotypen voornamelijk in de richting van Spaanse, Italiaanse en Duitse renners werden geuit.

8. Resultaten: Ethiek en morele oordelen

De laatste resultaten in dit onderzoek gaan over ethische kwesties en morele oordelen. In de onderzoeksvragen is naar voren gekomen dat er in deze paragraaf aan twee zaken aandacht besteed zal worden.

Allereerst is de vraag op welke manier de kranten uit dit onderzoek een moreel oordeel in hun berichtgeving 'verpakken'. Wordt er aangegeven dat dopinggebruik het imago van de wielersport schaadt, economische schade achterlaat, of dat doping eigenlijk toch vrijgegeven moet worden, omdat immers iedereen het gebruikt? Verder zal er in het tweede deel gekeken worden naar de morele oordelen in de richting van individuele renners. Worden zij gezien als valsspelers, zondaars en verraders, of worden er verzachtende omstandigheden aangevoerd voor de betrapte en beschuldigde renners?

Deze ethische kwesties zullen op dezelfde manier worden gerapporteerd als eerder in dit onderzoek. Allereerst zal er binnen de beide onderwerpen gekeken worden hoe vaak de verschillende oordelen voorkwamen. Hierna zullen de verschillen tussen kranten worden bekeken, waarna er afgesloten zal worden met een vergelijking van de uitkomsten in beide landen, aan de hand van gegroepeerde krantengegevens. Bij de morele oordelen in de berichtgeving dient in ogenschouw te worden genomen dat er weer met artikelen, en dus 315 onderzoekseenheden is gewerkt, terwijl bij de ethische kwesties rond renners met de 920 behandelde coureurs uit deze berichtgeving zijn geanalyseerd.

8.1. Moreel oordeel berichtgeving

In onderstaande tabel valt, in de linker kolommen, gecodeerd te zien welke morele oordelen in de 315 berichtgevingen uit dit onderzoek uiteindelijk zijn teruggevonden. De betekenis van deze codes is terug te vinden in de bijgevoegde legenda. Bij het bespreken van de resultaten zal begonnen worden met de rijtotalen. Op deze manier wordt inzichtelijk gemaakt welke ethische oordelen het meest voorkwamen in de onderzochte berichtgeving, en op welke schaal dit gebeurde.

Legenda:

Codeercode	Moreel oordeel binnen berichtgeving
DSW	Dopinggebruik schaadt de wielersport
ACC	Acceptatie. Dopinggebruik lijkt niet te weren uit de wielersport
DAW	Dopinggebruik dient afgezworen te worden
DSA	Dopinggevallen laten (economische) schade achter
DWM	Doping moet vrijgegeven worden binnen de wielersport, omdat iedereen het gebruikt.
DBPN	Doping beïnvloedt de prestaties van een renner niet
Geen	Geen moreel oordeel binnen berichtgeving aanwezig

Tabel 23. Moreel oordeel in de berichtgeving van Nederlandse en Belgische dagbladen

Oordeel bericht	Kranten								
	Telegraaf	AD	Volkskrant	HLN	Standaard	GVA	Morgen	Nieuwsblad	Totaal
DSW	36,0%	12,7%	20,3%	13,2%	10,5%	18,8%	23,8%	13,0%	19,7%
ACC	10,0%	4,8%	10,9%	13,2%	10,5%	6,2%	4,8%	8,7%	8,6%
DAW	26,0%	17,5%	21,9%	23,7%	26,3%	37,5%	28,6%	21,7%	23,8%
DSA	14,0%	22,2%	25,0%	18,4%	21,1%	,0%	11,9%	17,4%	18,1%
DWM	,0%	,0%	3,1%	2,6%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,0%
DBPN	2,0%	3,2%	,0%	,0%	,0%	,0%	4,8%	,0%	1,6%
Geen	12,0%	39,7%	18,8%	28,9%	31,6%	37,5%	26,2%	39,1%	27,3%
Totaal	50 (100%)	63 (100%)	64 (100%)	38 (100%)	19 (100%)	61 (100%)	42 (100%)	23 (100%)	315 (100%)

8.1.1. Voorkomen van morele oordelen in krantenberichten

Het eerste morele oordeel dat veelvuldig in krantenberichten werd teruggevonden is die van schade aan de wielersport. De dagbladen kozen voor een dergelijk oordeel om aan te geven dat dopinggebruik de geloofwaardigheid van de wielersport in het geding bracht, waardoor de sport met een imagoschade te maken kreeg. In totaal werd een dergelijk standpunt in 20% van het totaal aantal van 315 artikelen teruggevonden.

Ten tweede viel er in sommige berichten een soort van verzuchting en acceptatie rond de dopingproblematiek van het wielrennen waar te nemen. De algemene opinie in dergelijke artikelen impliceerde dat het wielrennen al decennia lang met doping verweven was, en dat dit nooit zal veranderen. Renners zouden altijd doping blijven gebruiken om op een hoger niveau te acteren, waardoor dit probleem altijd blijft bestaan. Een dergelijke houding viel in ongeveer één op de tien berichten terug te vinden. 'Dopinggebruik dient afgezworen te worden' was een derde stelling die in krantenberichten werd teruggevonden. Een dergelijk moreel oordeel impliceerde dat actie tegen dopinggebruik in de Tour de France gewenst was, om zo de valsspelers eruit te filteren. De fanatieke Franse dopingjacht werd hier niet als een meedogenloze onderneming gezien, maar alle steun gegeven. Een dergelijk oordeel viel in 24% van de berichtgeving terug te vinden.

In ruim 18% van de artikelen lag de nadruk op de (economische) consequenties die doping gebruikende renners achterlieten. Een goede illustratie bij dit morele oordeel kwam voort uit de vele berichten omtrent de Duitse Gerolsteiner ploeg. In enkele berichten werd ingegaan op de consequenties voor werknemers van deze wielersport. Door dopinggebruik van Kohl en Schumacher kwamen zij op straat te staan, omdat er geen nieuwe sponsor werd gevonden. Ook Milram en T-Mobile trokken de stekker uit hun teams na de aanhoudende dopingperikelen rond deze teams. Verder werden televisie-uitzendingen in Duitsland gestaakt, en werden wielerrondes afgelast

vanwege terugtrekkende sponsoren.

De laatste twee ethische oordelen in krantenberichten kwamen in geringe mate voor. Allereerst was er de stelling in kranten waar te nemen om dopinggebruik vrij te geven. In de meeste gevallen werd hiertoe overgegaan als er tevens een ethische claim in de richting van andere landen waarneembaar was. Als 'zij' doping gebruiken, dan kunnen 'onze' renners nooit winnen, was de algemene tendens. De beste oplossing in een dergelijk geval zou het algeheel vrijgeven van stimulerende middelen zijn. Een dergelijk oordeel viel slechts in 1% van de gevallen terug te vinden in de berichtgeving uit dit onderzoek. Verder werd in 2% van het totaal aantal berichten gesteld dat doping de prestaties van renners niet bevorderde, en dat de problematiek rond dit thema op niets was gebaseerd. Enkele artikelen stelden dat doping alleen een weerslag had op de mentale gedachtegang van een renner, waardoor deze uiteindelijk beter zou gaan presteren. In 27% van de 315 berichten ontbrak een moreel oordeel. Dergelijke artikelen gaven alleen aan wie betrappt was, wanneer, waarop, en de eventuele strafmaat voor deze renner.

8.1.2. Verschillen tussen kranten

In tabel 23 valt op de kolommen, onder de kranten, waar te nemen in hoeveel procent van het totaal aantal berichten een krant voor een bepaald moreel oordeel heeft gekozen. Bij het morele oordeel 'dopinggebruik schaadt de wielersport' valt op dat de Telegraaf en de Morgen verreweg het vaakst deze morele boodschap in hun berichtgeving opnamen. Voor de Telegraaf gold dat in 36% van het totaal aantal artikelen uit deze krant aandacht werd gegeven aan deze boodschap. Voor de Morgen lag dit percentage op 24%. Het laagst scoorden vier andere kranten. Het AD, Laatste Nieuws en Nieuwsblad besteedden allen in 13% van het totaal aantal krantenberichten aandacht aan dit morele oordeel in een berichtgeving, terwijl de Standaard met 11% het laagst scoorde.

Het morele oordeel rond acceptatie van de dopingcultuur in de Tour de France kwam in dit onderzoek het vaakst voor in Het Laatste Nieuws. In de berichtgeving van deze krant werd in 13% van de gevallen gekozen voor een dergelijke uitgangspositie. Ook de Volkskrant, Standaard en Telegraaf scoorden hoog op het gebruik van deze ethische claim. In de twee eerstgenoemde kranten lag het percentage op 11%. De Telegraaf scoorde 1 procent lager. Het AD en de Morgen scoorden wat betreft het gebruik van dit morele oordeel het laagst (5%).

Het propaganderen dat dopinggebruik afgezworen diende te worden kwam in het merendeel van de kranten in gelijke mate voor. Buiten het Gazet van Antwerpen en Algemeen Dagblad lieten alle dagbladen tussen de 20% en 30% van het totaal aantal artikelen in het teken van dit onderwerp staan. Alleen 'het Gazet' scoorde met 38% ruim boven dit gemiddelde, terwijl het AD met 18% op het totaal het minste overging tot het publiceren van een dergelijk oordeel.

De morele oordelen in berichtgeving rond de schade die dopinggebruik achterliet laat een duidelijke driedeling zien. De Volkskrant, het Algemeen Dagblad en de Standaard ruimden het vaakst plek in om een dergelijk oordeel te vellen. De Volkskrant scoorde op dit punt het hoogst, aangezien een kwart van de berichtgevingen in dit dagblad dit ethische oordeel in zich droeg. Bij het AD en de Standaard lag dit percentage op respectievelijk 22% en 21%. In navolging van de 'top drie' zijn er vier kranten die allen tussen de 10% en 20% scoorden. Deze vier kranten lieten de volgende waarden noteren: Het Laatste Nieuws (18%), Het Nieuwsblad (17%), de Telegraaf (14%) en de Morgen (12%). Opvallend is dat het Gazet van Antwerpen geen enkele keer berichtte over dopinggebruik in de Tour de France, aan de hand van dit morele oordeel.

Het ontbreken van een algeheel moreel oordeel kwam het meest voor in de berichtgeving van het Algemeen Dagblad, Nieuwsblad en Gazet van Antwerpen. De eerste twee kranten lieten waarden van 39% aantekenen, terwijl het Gazet 1% lager scoorde. Het vaakst waren morele oordelen in de Telegraaf, Volkskrant en Morgen terug te vinden. In respectievelijk 12%, 19%, en 26% van de gevallen kozen deze kranten ervoor om geen morele boodschap in een berichtgeving te verwerken.

8.1.3. Verschillen tussen Nederland en België

Aan het eind van deze paragraaf zijn wederom de gegevens uit de drie Nederlandse en vijf Vlaamse kranten vergeleken. Onderstaande tabel 24 laat deze uitkomsten zien. De rij en kolomtotalen zijn in eerdere stadia al besproken, en worden daarom in deze sectie niet meer behandeld. De gecodeerde morele oordelen wijken niet af van die in de eerder getoonde legenda.

Tabel 24. Verschil in gebruik van morele oordelen in de Nederlandse en Vlaamse kranten

Oordeel berichtgeving	Herkomst kranten		
	Nederland	België	Totaal
DSW	22,0%	16,7%	19,7%
ACC	8,5%	8,7%	8,6%
DAW	21,5%	26,8%	23,8%
DSA	20,9%	14,5%	18,1%
DWM	1,1%	,7%	1,0%
DBPN	1,7%	1,4%	1,6%
Geen	24,3%	31,2%	27,3%
Totaal	177 (100%)	138 (100%)	315 (100%)

Het eerste morele oordeel, waarin gesteld werd dat dopinggebruik de wielersport schade toebracht, kwam volgens de bovenstaande tabel het vaakst voor in de Nederlandse berichtgeving. Van de in totaal 177 artikelen aan Nederlandse zijde, werd 22% voorzien van een dergelijke ethische boodschap. Voor de Vlaamse kranten gold dat zij in 17% van de gevallen kozen voor een dergelijk

moreel oordeel in hun berichtgeving.

Acceptatie van de dopingperikelen in de Tour de France, en het daarbij horende dopinggebruik, werd in beide landen ongeveer even vaak opgenomen in de berichtgeving (9%). Het derde morele oordeel, welke aangaf dat dopinggebruik keihard aangepakt diende te worden, kwam het vaakst voor in de kranten van onze zuiderburen. In 27% van het totaal aantal berichten gaven zij een dergelijk oordeel weer in het artikel. Voor de Nederlandse kranten lag dit percentage met 22% iets lager. Morele oordelen die duiden op schade die voortvloeide door dopinggebruik kwamen het meest voor in de Nederlandse kranten, namelijk in 21% van het aantal artikelen aan Nederlandse zijde, en in 15% van de 138 berichten in de Vlaamse kranten. De twee laatste morele oordelen kwamen dermate weinig voor in de beide landen, dat het vanzelfsprekend is dat de uitkomsten hiervan nauwelijks verschillen lieten zien. Het ontbreken van een moreel oordeel in de berichtgeving kwam in de Belgische kranten vaker voor. In de Nederlandse kranten lag het percentage op 24%. Voor de Belgische kranten gold dat in één op de drie berichten geen moreel oordeel werd geveld.

8.2. Moreel oordeel in richting van renners

De laatste resultaten in dit onderzoek hebben betrekking op de morele oordelen, die in de diverse kranten werden geuit in de richting van op doping betrapte, of aan doping gerelateerde renners. Onderstaande tabel 25 laat zien welke ethische claims de 920 gevonden renners toebedeeld kregen in de Nederlandse en Belgische dagbladen.

Tabel 25. Gebruik van morele oordelen richting renners, in de Nederlandse en Belgische kranten

Oordeel	Kranten								
	Telegraaf	AD	Volkscrant	HLN	Standaard	GVA	Morgen	Nieuwsblad	Totaal
Valsspeler	23,0%	8,7%	13,3%	1,0%	1,6%	17,2%	13,2%	5,8%	11,4%
Zondaar	8,6%	11,3%	21,3%	34,3%	21,3%	31,0%	24,5%	44,9%	21,8%
Zoals verwacht schuldig	3,6%	,7%	2,8%	2,0%	4,9%	,0%	3,8%	1,4%	2,6%
Mogelijke onschuld renner	5,0%	10,0%	7,1%	2,0%	11,5%	17,2%	3,8%	7,2%	6,7%
Renner ten onrechte aangepakt	4,3%	5,3%	2,4%	7,8%	,0%	,0%	6,3%	2,9%	4,2%
Dubieuze rol renner	14,4%	12,7%	9,0%	21,6%	11,5%	6,9%	23,3%	20,3%	15,2%
Voormalig zondaar	5,0%	7,3%	11,4%	9,8%	,0%	,0%	3,8%	7,2%	6,8%
Overig	6,5%	10,0%	7,1%	9,8%	11,5%	10,3%	6,9%	1,4%	7,7%
Geen	29,5%	34,0%	25,6%	11,8%	37,7%	17,2%	14,5%	8,7%	23,4%
Totaal	139 (100%)	150 (100%)	211 (100%)	102 (100%)	61 (100%)	29 (100%)	159 (100%)	69 (100%)	920 (100%)

De uitkomsten uit tabel 25 zullen op dezelfde manier worden geanalyseerd als voorgaande tabellen. Eerst zullen de rijtotalen worden behandeld, waardoor inzichtelijk wordt hoe vaak een specifiek moreel oordeel, in de richting van een renner, voorkwam in dit onderzoek. Na deze uitkomsten zullen de verschillen tussen de kranten onderling worden besproken. Uiteindelijk zal er afgesloten worden met de gevonden verschillen in de Nederlandse en Vlaamse kranten, en zoals in alle vorige hoofdstukken een resumé van deze paragraaf. Als laatste dient opgemerkt te worden dat in tabel 25 ook een 'overig' groep is gecreëerd. In totaal werden negen morele oordelen op dermate kleine schaal toegepast, dat hieruit nauwelijks conclusies konden worden getrokken.

8.2.1. Voorkomen van morele oordelen richting renners

Een hoog percentage op het rijtotaal is in tabel 25 terug te vinden bij het predicaat "valsspeler". Dit eerste morele oordeel viel uiteindelijk 11% van de renners ten deel. Het meest voorkomende morele oordeel, met een ethische claim in de richting van renners, was die van zondaar. In 22% van het totaal aantal behandelde renners werd een dergelijk oordeel geveld. In 3% van de gevallen berichtte een dagblad vanuit de overtuiging dat een renner 'zoals verwacht' schuldig was bevonden. Dergelijke ethische oordelen waren terug te vinden in de berichtgeving op het moment dat een renner daadwerkelijk werd veroordeeld, of op het moment dat zijn b-staal inderdaad positief bleek te zijn.

Dat renners niet alleen op ethische gronden werden aangevallen in de diverse krantenberichten werd al eerder duidelijk. In navolging hiervan werd bij 7% van de renners openlijk getwijfeld aan de gronden waarop deze personen waren aangepakt in de Tour de France. Zo waren er renners die veelvuldig met doping in verband werden gebracht in de diverse dagbladen, maar die nooit daadwerkelijk waren betrappt op dopinggebruik. Ullrich, Rasmussen en Landis zijn namen die in veel gevallen met dopingperikelen in verband werden gebracht, maar een daadwerkelijk veroordeling vond (in deze jaren) nooit plaats. In 4% van de renners gingen de Nederlandse en Vlaamse kranten zelfs zover om te stellen dat een renner ten onrechte was aangepakt in de strijd tegen doping. Zo werd Contador bijval gegeven door diens medisch attest onder de loep te nemen, waardoor duidelijk werd dat hij voor zijn astmatische aanvallen een op de dopinglijst voorkomende stof tot zich nam. Voorbeelden uit het directe verleden toonden aan dat dergelijke onjuiste aanklachten aan het adres van renners al eerder voorkwamen in de Tour de France. De Galdeano werd aangehaald als renner die in het verleden al onterecht werd aangepakt door de Franse justitie.

Een ander veelvuldig voorkomend moreel oordeel beschuldigde renners van een dubieuze rol aangaande dopingperikelen in de Tour de France. Hier gold wederom dat Landis, Contador, Armstrong, Ullrich en Rasmussen in ruime mate dit oordeel toegewezen kregen. Van de in totaal 920 behandelde renners verkreeg 15% een dergelijk ethisch oordeel.

In 7% van de gevallen werden renners neergezet als voormalige zondaars. Deze veroordeling kwam voornamelijk terug bij de ex- Telekom renners. Verder werd in artikelen rond de voormalige renners Zoetemelk, Simpson, Pantani, Museeuw, Merckx, et cetera. aangegeven dat zij in het verleden gezwicht waren voor verboden middelen. Deze aantijging zorgde ervoor dat renners die (eerder) gestraft waren wederom werden herinnerd aan een besmeurd verleden.

Zoals eerder gemeld zijn negen morele oordelen, die niet vaak werden geuit in de richting van renners, samengevoegd in de 'overige' categorie. In deze groep waren echter ook (grote) verschillen waarneembaar in het voorkomen van ethische oordelen. In een kwart van de gevallen impliceerde het oordeel uit deze groep dat de renner zich schuldig maakte aan onsportief gedrag. 18% van deze renners werd als berouwvol omschreven. Riis, Zabel en Aldag zijn voorbeelden van renners die in enkele artikelen zo werden neergezet, nadat zij in een emotioneel relaas hun dopinggebruik uit eerdere jaren opbiechtten. Een ander oordeel dat enigszins verzachtend van aard was stelde dat renners in sommige gevallen werden gedwongen. De 8% dat dit morele oordeel voorkwam werd deze het vaakst in verband gebracht met David Millar. De predicaten durfal, slimme renner en verrader kwamen dermate weinig voor dat deze zelfs binnen deze restgroep nauwelijks waarde vertegenwoordigden.

Als laatste werd er in 23% van het totaal aantal behandelde renner geen moreel of ethisch oordeel gegeven in het artikel. Korte nieuwsberichten rond de veroordeling van renners kenden over het algemeen geen dergelijke aantijgingen. Het merendeel van de beschuldigingen en oordelen die renners verkregen waren in algemene opiniërende artikelen terug te vinden.

8.2.2. Verschillen tussen kranten

Het neerzetten van een renner als zijnde valsspeler werd in de Telegraaf veruit het meest teruggevonden. In totaal werd deze verwijzing bij 23% van de in totaal 139 renners gebruikt in deze krant. Ook het Gazet van Antwerpen scoorde hoog bij het gebruik van deze ethische claim in de richting van renners, namelijk in ruim 17% van de gevallen. Het Algemeen Dagblad (9%), Nieuwsblad (6%) en de Standaard (2%) kozen in veel mindere mate voor deze typering.

Het predicaat zondaar werd veelvuldig gebruikt in het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws en Gazet van Antwerpen. In bijna de helft van het aantal behandelde renners koos eerstgenoemde krant ervoor om deze morele claim te gebruiken. De beide andere kranten kozen in respectievelijk 34% en 31% van het totaal aantal behandelde renners voor deze verwijzing. Aangezien de Telegraaf renners veelvuldig als valsspeler neerzette, scoorde deze krant laag bij het gebruik van dit morele oordeel. In slechts 9% van de 139 renners werd deze verwijzing gebruikt. Ook het AD scoorde met 11%, in vergelijking met de andere kranten, laag op deze variabele.

De Standaard oordeelde het vaakst dat een renner zoals verwacht schuldig was bevonden, namelijk in 5% van het aantal behandelde renners in deze krant. De Telegraaf en de Morgen lieten hier beiden 4% aantekenen. Het AD en Nieuwsblad scoorde beiden laag met een percentage van 1%. Het Gazet van Antwerpen ging geen enkele keer over tot een dergelijk uitgangspunt bij de bespreking van een aan doping gerelateerde coureur.

De mogelijke onschuld van renners is een ander moreel oordeel die als positief gekenmerkt kan worden. In drie kranten werd veelvuldig de renner in bescherming genomen, door te wijzen op de mogelijke tekortkomingen, onjuistheden, en andere verzachtende omstandigheden in het dopingonderzoek. Het Gazet van Antwerpen koos in 17% van de behandelde renners voor een dergelijk oordeel. De Standaard en het AD volgden met respectievelijk 12% en 10% op het totaal. De Telegraaf (5%), de Morgen (4%) en Het Laatste Nieuws (2%) scoorden beduidend lager in het gebruik van dit oordeel. Een ander moreel oordeel dat veel raakvlakken met bovenstaande vertoonde, stelde dat renners ten onrechte werden aangepakt. Hier valt op dat de kranten die bij de mogelijke onschuld laag scoorden, vaker voor deze aanpak kozen. De Morgen en Het Laatste Nieuws scoren hier met respectievelijk 8% en 6% het hoogst. De Telegraaf is met 4% de vierde krant in rij.

Bij de stelling dat een renner een dubieuze rol vervulde viel een driedeling waar te nemen. De drie kranten die het vaakst voor een dergelijke ethische claim kozen waren de Morgen, het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws. Allen kozen in één op de vijf behandelde renners ervoor om hen dit oordeel toe te kennen. De Telegraaf, het Algemeen Dagblad en de Standaard scoorden allen een percentage rond de 10%. Het Gazet van Antwerpen en de Volkskrant waren de enige twee kranten die < 10% lieten aantekenen.

Het predicaat voormalig zondaar werd in de Volkskrant en Het Laatste Nieuws het meest bij het portretteren van een renner teruggevonden. In de Volkskrant gold dit in 11% van het aantal behandelde renners, terwijl Het Laatste Nieuws hier 10% liet aantekenen. De Standaard en het Gazet van Antwerpen zijn de enige twee kranten die geen enkele keer voor een dergelijk oordeel kozen.

De morele oordelen die in de 'overige' groep werden ondergebracht lieten grote verschillen tussen de kranten onderling zien. In het Algemeen Dagblad werd 5% van het totaal aantal besproken renners neergezet als onsportieve renner. In de Vlaamse krant 'de Standaard' werd vaker aangevoerd dat renners werden gedwongen om mee te gaan in (georganiseerd) dopinggebruik. In deze krant viel ook in 5% van de gevallen een dergelijk beschermend moreel oordeel terug te vinden. Het afschilderen van coureurs als dom werd alleen in de Morgen en het Gazet van Antwerpen teruggevonden (beide 3%). Als laatste viel in twee kranten terug te vinden dat gebruikende renners verraders waren.

Het ontbreken van een moreel oordeel in de richting van een renner kwam het meest voor in de Standaard. Deze krant berichtte in 38% van het totaal aantal behandelde renners zonder een dergelijke toevoeging. Ook het AD liet met 34% dergelijke aantijgingen vaak achterwege. Het Nieuwsblad, Laatste Nieuws en de Morgen ruimden het vaakst plek in om een moreel oordeel op te nemen bij het bespreken van een renner. In respectievelijk 9%, 12% en 15% van de gevallen ontbrak er in deze kranten een morele toevoeging bij een renner.

8.2.3. *Verschillen tussen Nederland en België*

In onderstaande tabel 26 zijn de morele oordelen uit de Nederlandse en Vlaamse kranten weergegeven. De beide rijtotalen zijn in eerdere secties behandeld, en zullen daarom niet verder uit worden gediëpt. Op de rijen valt onder ieder land waar te nemen hoe vaak een moreel oordeel voorkwam. Als gevolg van datareductie zijn de weinig voorkomende morele oordelen wederom bijeen gebracht in de 'overige' categorie.

Tabel 26. Verschil in gebruik van morele oordelen in Nederlandse en Belgische kranten

Moreel oordeel	Nederland	België	Totaal
Valsspeler	14,6%	7,6%	11,4%
Zondaar	14,8%	30,2%	21,8%
Zoals verwacht schuldig	2,4%	2,9%	2,6%
Mogelijke onschuld renner	7,4%	6,0%	6,7%
Renner ten onrechte aangepakt	3,8%	4,8%	4,2%
Dubieuze rol renner	11,6%	19,5%	15,2%
Voormalig zondaar	8,4%	5,0%	6,8%
Overige	7,8%	8,0%	7,7%
Geen	29,2%	16,4%	23,4%
Totaal	500 (100%)	420 (100%)	920 (100%)

De eerste verschillen tussen de Nederlandse en Vlaamse kranten laten zien dat de verwijzing 'valsspeler' veel vaker in Nederland voorkwam. In de Nederlandse dagbladen viel 15% van de renners een dergelijke aantijging ten deel. In de Vlaamse kranten werd in 8% van de gevallen melding gemaakt van een vals spelende renner.

Waar de Nederlandse kranten veelvuldig voor het predicaat valsspeler kozen, was de tendens dat in de Vlaamse kranten het morele oordeel 'zondaar' populair was. In 30% van de 420 keer dat een renner werd behandeld werd hem deze aantijging toebedeeld. In Nederland lag dit percentage met 15% veel lager. Deze ontwikkeling bevestigt de aanname dat de diverse kranten uit de beide landen op linguïstisch gebied ieder een voorkeur hadden om een renner een specifiek oordeel toe te kennen.

Met het benadrukken van de mogelijke onschuld van een renner kozen de Vlaamse kranten in 6% van de gevallen ervoor een renner in bescherming te nemen. Met 7% scoorden de Nederlandse kranten hier nauwelijks hoger. Een omgekeerde tendens is waarneembaar wanneer bij renners werd aangegeven dat zij ten onrechte waren aangepakt. Voor dit morele oordeel kozen de Vlaamse Dagbladen iets meer, namelijk in 5% van de gevallen, tegenover 4% voor de Nederlandse kranten. Verder werd een renner vaker als dubieus neergezet in de Vlaamse dagbladen, dan in de drie Nederlandse kranten. 12% van de 500 renners werd in de Telegraaf, het AD, en de Volkskrant op deze manier omschreven, terwijl de vijf kranten uit België dit in 20% van de 420 renners deden. In 8% van het totaal aantal behandelde renners kozen de Nederlandse kranten ervoor om de renner 'voormalig zondaar' te noemen. Dit percentage lag in de gegroepeerde Vlaamse kranten op 5%.

De volgende morele oordelen werden in de overige groep teruggevonden: onsportief gedrag, slimme renner, durfal, doping hoort bij wielrenner, renner komt er genadig vanaf, renner werd gedwongen, berouw renner, domheid van renner om te gebruiken, en verrader. De laatste vier morele oordelen kwamen verhoudingsgewijs iets vaker voor in de Vlaamse kranten. De andere ethische claims werden meer in de Nederlandse kranten gebruikt. Overigens dient hierbij wederom aangetekend te worden dat de significantie van deze afzonderlijke morele oordelen vrij laag was, omdat deze op zeer kleine schaal voorkwamen. Datareductie was de enige manier om deze toch te benoemen, maar daarbij diende deze claims in een overkoepelende groep bijeen gebracht te worden.

Als laatste valt waar te nemen dat de Belgische dagbladen veel vaker een moreel oordeel bij renners gebruikten. In slechts 16% van het totaal behandelde aantal renners werd geen moreel oordeel gebruikt. In de Nederlandse kranten werd in bijna 1/3 van de gevallen geen moreel oordeel toegevoegd.

8.3. Moreel oordeel richting Nederlandse en Belgische renners

Als laatste is er in deze paragraaf gekeken naar de morele oordelen die de behandelde Vlaamse en Nederlanders verkregen in de diverse berichtgevingen. Voor de Vlaamse renners gold dat zij in totaal 39 keer werden aangehaald naar aanleiding van dopinggebruik in de Tour de France. In 54% van deze 39 keer verkreeg de renner van Belgische komaf geen moreel oordeel. Voor de 10 behandelde Nederlandse (ex) renners gold dat zij in 40% van de gevallen geen moreel oordeel toebedeeld kregen. Deze beide percentages zijn hoog, zeker als wordt gekeken naar de overige nationaliteiten uit dit onderzoek. Deze bevatten in slechts 22% van de gevallen geen morele toevoeging.

De zes morele oordelen die de Nederlandse renners in dit onderzoek daadwerkelijk verkregen waren als volgt: 1x zondaar, 1x renner werd gedwongen, 2x dubieuze rol renner en 2x

voormalig zondaar. De (voormalige) zondaar was in alle gevallen Zoetemelk. De renner die werd gedwongen was Koerts, terwijl Zoetemelk en Blijlevens ook als dubieuze renners werden gezien.

Bij de morele oordelen die in de richting van Vlaamse renners werden geuit valt op dat deze oordelen voornamelijk beschermend van aard waren. 4x werd de mogelijke onschuld van een Vlaamse renner benadrukt, 2x het berouw naar aanleiding van dopinggebruik, 2x dat een dopinggebruik van alle tijden en nationaliteiten was, en dat renners daarin wel mee moesten, 1x ten onrechte aangepakte Vlaamse renner, 1x een slimme renner en 4x goedpraten door te stellen dat het lang geleden gebeurd was (voormalig zondaar). Deze cijfers tonen eens te meer aan dat de harde morele oordelen voornamelijk in de richting van buitenlandse renners werd geuit. De 19 onsportieve renners waren voor 100% van buitenlandse komaf. Van de 105 valsspelers was <1% een Belg, en geen enkele renner van Nederlandse afkomst. Verraders en domme renners werden ook enkel in het buitenland gevonden.

Natuurlijk is het belangrijk om stil te staan bij het feit dat de meeste betrapte renners niet van Nederlandse en Vlaamse komaf waren. Echter, de keren dat een Vlaamse of Nederlandse renner werd genoemd vanwege (voormalig) dopinggebruik, werd hierin vaak geen hard moreel oordeel in aangenomen. Verzachtende omstandigheden werden gezocht om nationale helden bijval te geven. De echte zondaars, verraders, domme en onsportieve renners kwamen zeker niet uit de eigen achtertuin.

Uit deze paragraaf kan het volgende worden opgemaakt: De Nederlandse en Belgische kranten uit dit onderzoek maakten gebruik van morele oordelen in de richting van renners. Zondaar, valsspeler, en het in twijfel trekken van de integriteit van een renner bleken populaire toevoegingen. In dit onderzoek verkregen slechts 215 van de 920 behandelde renners geen moreel oordeel. Tevens dient aangetekend te worden dat de verschillende kranten diverse voorkeuren hadden aangaande de gebruikte oordelen. Over het algemeen kozen de Belgische kranten vaker voor het gebruik van een moreel oordeel, dan de Nederlandse equivalenten. Renners uit Nederland en België kregen weinig te maken met negatieve morele oordelen. De algemene tendens was dat voor deze 'eigen' renners verzachtende omstandigheden werden aangevoerd. In tegenstelling tot de morele oordelen in de berichtgeving werden er in deze paragraaf wel (grote) verschillen waargenomen tussen de Nederlandse en Vlaamse kranten. Mogelijke verklaringen werden in de linguïstiek gevonden, waardoor er in de beide landen voorkeuren wat betreft de te gebruiken morele oordelen bestonden.

9. Conclusies

In hoofdstuk 3 van dit verslag is uiteen gezet welke hoofdvraag de leidraad vormde voor dit onderzoek. Deze luidde als volgt: “Welk beeld wordt, in de onderzochte kranten uit de beide landen, geschetst rond het gebruik van doping in de Tour de France”? Aan de hand van de volgende vier thema's: selectieproces van nieuws, framing, nationalisme en ethiek, is hier onderzoek naar gedaan. In de hoofdstukken rond deze vier onderwerpen zijn verschillende deelvragen opgesteld om antwoorden op bovenstaande hoofdvraag te verkrijgen. In de komende secties zullen deze bij de rapportage van ieder thema worden getoond, waarna er aan de hand van de resultaten conclusies aan kunnen worden verbonden. Aan het eind van dit hoofdstuk is een aparte paragraaf ingeruimd waarin de hoofdvraag uiteindelijk zal worden beantwoord. Dit antwoord komt vanzelfsprekend voort uit de antwoorden op de deelvragen, die in een eerder stadium zijn behandeld.

9.1. *Selectieproces van nieuws*

De eerste conclusie in deze paragraaf zal in het teken staan van de uitkomsten op het gebied van drempelwaarden. In dit onderzoek is verondersteld dat er altijd een directe aanleiding moet zijn voor iets daadwerkelijk nieuwswaardig wordt. In de berichtgeving is daarom gekeken wat aanleiding gaf tot publicatie hiervan. Ten tweede is er gekeken welke kranten uit zichzelf veel aandacht besteden aan wielrennen, en in hoeverre deze waarden veranderden naar aanleiding van de drempelwaarde doping. Om deze vraag te kunnen beantwoorden is onderzocht op welke schaal berichtgeving rond de Tour de France, en wielrennen in het algemeen voorkwam, en in hoeverre deze in combinatie met het zoekcriteria 'doping' veranderde. Als laatste is er naar het (strategische) moment van berichten over dopingperikelen in, en rond de Tour de France gekeken.

Vraag I: *“Welke drempelwaarde wordt in de diverse berichtgevingen rond doping en de Tour de France overschreden, waardoor het bericht voor de verschillende kranten uiteindelijk nieuwswaardig is geworden?”*

De uitkomsten rond het voorkomen van drempelwaarden lieten negen mogelijke aanleidingen voor berichtgeving zien. Daarnaast bestond de kans dat er geen aanwijsbare verklaring voor een artikel over dopinggebruik in de Tour de France was. De resultaten toonden aan dat twee nieuwswaarden de overhand hadden in artikelen, namelijk het moment dat een renner werd betrapt, of als deze werd beschuldigd van dopinggebruik. Tevens werd er in de aanloop naar de Tour de France ook veelvuldig zonder daadwerkelijke aanleiding aandacht besteed aan dopinggerelateerde zaken in de ronde van Frankrijk.

Bij het analyseren van het gebruik van drempelwaarden in de verschillende kranten viel een opmerkelijke tendens waar te nemen, namelijk dat de in de dagbladen bepaalde voorkeuren bestonden om te berichten over doping in de Tour de France. De analyse toonde eerder dat het Nieuwsblad het vaakst overging tot berichten op het moment dat een renner werd betrapt. Het Algemeen Dagblad scoorde hoog op het moment dat renners werden beschuldigd, Het Laatste Nieuws en de Standaard als een renner zelf bekende en de Volkskrant als er nieuwe ontwikkelingen in een bestaande dopingzaak te melden waren. Deze uitkomsten impliceren dat dagbladen bepaalde nieuwswaarden prefereren boven anderen, en naar aanleiding van deze voorkeuren ook de artikelen invulling geven.

De vergelijking tussen de Nederlandse en Vlaamse kranten liet echter een ander beeld zien. De analyse toonde aan dat het gebruik van nieuwswaarden in de beide landen uit dit onderzoek over het algemeen niet veel verschilde. In vergelijking met de voorgaande conclusie lijkt deze uitkomst opmerkelijk, maar hier is een gegronde verklaring voor te geven. De gegroepeerde uitkomsten zorgden ervoor dat de voorkeuren van een individuele krant werden rechtgetrokken door de andere dagbladen binnen dit land. Ter illustratie kan de drempelwaarde 'nieuwe ontwikkelingen in bestaande zaak' worden aangevoerd. In de Nederlandse kranten scoorde de Volkskrant hoog op het gebruik van deze nieuwswaarde, maar de Telegraaf en het AD volgden deze tendens niet. De gegroepeerde gegevens toonden verder aan dat de Vlaamse kranten vaker zonder daadwerkelijke nieuwswaarde overgingen tot berichten, dan de drie Nederlandse dagbladen.

Bij de voorkomende drempelwaarden is tevens gekeken of deze negatief of positief gekleurd waren. De resultaten toonden eerder dat de kleuring van drempelwaarden automatisch samenhang vertoonde met de diverse onderwerpen. Zo werden berichten rond betrapte, beschuldigde en veroordeelde renners altijd als negatief aangemerkt. In de resultaten is vermeld dat drie kranten uit dit onderzoek vaker positieve berichtgeving rond doping in de Tour de France lieten voorkomen dan anderen. Het minder vaak berichten over een bij uitstek negatief getinte nieuwswaarden is hier een mogelijke verklaring voor. De analyse liet verder geen opmerkelijke verschillen tussen beide landen zien.

Vraag II "Welke kranten besteden uit zichzelf veel aandacht aan de wielersport, en veranderen deze waarden, in de verschillende kranten uit dit onderzoek, na het voorvallen van de nieuwswaarde doping?"

De aandacht voor wielersport in kranten betekende het tweede deel van de onderzoeksresultaten in dit verslag. Aan de hand van trefwoorden is er gekeken hoe vaak de diverse dagbladen aandacht gaven aan wielrennen. Daarnaast is onderzocht of deze aandacht veranderde bij de toevoeging van

de nieuwswaarde doping. De resultaten lieten een beeld zien, waarin naar voren kwam dat in twee Vlaamse kranten (Het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws) veruit de meeste berichtgeving rond het wielrennen in zijn algemeenheid werd besproken. Over de Tour de France werd in de drie Nederlandse kranten verreweg het meest bericht in de jaren 2007 en 2008. Bij de toevoeging van het zoekcriteria doping veranderden deze uitkomsten in grote mate. Voor de dopinggerelateerde berichtgeving is gekeken in hoeverre deze deel uitmaakten van het totaal aantal berichten rond hetzelfde onderwerp in dezelfde krant. De uiteindelijke uitkomsten hiervan gaven aan dat de Vlaamse krant de Morgen hier op het hoogst scoorde. Op het punt van reguliere berichtgeving scoorde deze krant qua aantallen nooit hoog, maar in combinatie met doping werden, procentueel gezien, de meeste berichten teruggevonden in dit dagblad. Ook de Volkskrant liet een hoog aantal berichtgevingen zien dat aan doping gerelateerd was. Voor deze krant gold hetzelfde als bij de Morgen, namelijk dat bij het overschrijden van de drempelwaarde doping de sport ineens interessant voor verslaggeving werd. In het Nieuwsblad en het Algemeen Dagblad werden de laagste aantallen aan doping gerelateerde artikelen gevonden.

De eerste hypothese in dit onderzoek stelt dat het overschrijden van een drempelwaarde (doping) automatisch zorgt voor meer berichtgevingen in de verschillende kranten rond dit onderwerp. Dit geldt ook voor de kranten die normaal niet voorop lopen bij berichtgeving rond wielrennen en de Tour de France. Uit de bovenstaande analyse blijkt dat deze ontwikkeling inderdaad waarneembaar is. Juist de kranten die weinig aandacht besteedden aan de wielersport, kozen er wel voor om te berichten zodra er dopingperikelen zich voordeden. Dat betekent dat de eerste hypothese uit dit onderzoek bevestigd is.

Vraag III: " Op welke (strategische) momenten worden berichten rond dopingperikelen in de Tour de France door kranten naar buiten gebracht, en spelen ideologische standpunten in de nieuwsagentschappen hierbij een rol"?

De eerste resultaten bij deze derde deelvraag behandelden de spreiding van de in totaal 315 krantenberichten. De uitkomsten toonden aan dat het merendeel van de berichtgeving zich in de directe periode rond de Tour de France afspeelde. In de beide jaren van dit onderzoek waren hier echter twee uitzonderingen op. In mei 2007 en oktober 2008 nam de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France een vlucht, wat veroorzaakt werd door bekentenissen van renners. Verder viel op dat in 2007 beduidend meer berichten rond dit onderwerp werden gepubliceerd dan in 2008. De verklaring hiervoor ligt in het feit dat de voor de Nederlandse Rabobank formatie rijdende Michael Rasmussen in 2007 uit de Tour werd verwijderd. Samen met de zaak Vinokourov nam het aantal artikelen in zowel de Nederlandse als Vlaamse kranten een enorme

vlucht dat jaar. De algemene was dat de berichtgeving inderdaad geconcentreerd was ten tijde van de Ronde van Frankrijk. Slechts het voorkomen van grootschalige incidenten zorgde dat hier vanaf geweken werd door de diverse dagbladen.

Het (strategische) moment waarop kranten berichtten rond dopingperikelen in de Tour de France kende acht mogelijke uitkomsten. Uit de resultaten kan geconcludeerd worden dat twee tijdstippen populair waren om nieuws naar buiten te brengen, namelijk direct na een positieve test van een renner, en op het moment dat er ontwikkelingen in de jacht tegen doping waren te melden. Verder werd duidelijk dat een relatief laag aantal berichten werd gepubliceerd op het moment dat een renner werd veroordeeld voor dopinggebruik.

De verschillen tussen kranten onderling kende eenzelfde tendens als die bij de eerder behandelde drempelwaarden. Ook hier gold dat de diverse dagbladen bepaalde voorkeuren lieten zien qua tijdstip van berichten. Ter illustratie kan aangevoerd worden dat het *Gazet van Antwerpen* in veel van haar artikelen ervoor koos om deze naar buiten te brengen, op het moment dat een renner werd betrapt. In *Het Laatste Nieuws* werd dit moment juist weinig gekozen. Omgekeerd berichtte 'het *Gazet*' geen enkele keer over dopingperikelen in de Tour in de aanloop naar een andere wielervedst. Het *Laatste Nieuws* ging op dit strategische moment echter veelvuldig over tot berichtgeving. In tabel 7 zijn de voorkeuren qua 'momentum' van alle kranten terug te vinden. Ook hier dient aangetekend te worden dat het veelvuldig gebruiken van specifieke drempelwaarden in bepaalde kranten, de keuze voor strategische momenten hebben beïnvloed. Het spreekt voor zich dat de kranten die veelvuldig over betrapte renners publiceerden, dit qua tijdstip direct na de uitkomst van diens positieve test deden.

De vergelijking van de Nederlandse en Vlaamse kranten liet zowel overeenkomsten als kleine verschillen zien, wat betreft het strategisch moment van berichten. Zo werd in de Nederlandse kranten iets vaker overgegaan tot berichtgeving op het moment dat er nieuwe ontwikkelingen te melden waren in een al bestaande dopingzaak, terwijl in de Vlaamse kranten in de aanloop naar andere wielervedst vaker aandacht werd besteed aan dopingperikelen uit de Tour de France. Afrondend kan hier dezelfde conclusie worden getrokken als bij het voorkomen van nieuwswaarden. De afzonderlijke kranten lieten verschillende waarden zien wat betreft de keuze voor het moment van berichten. Ideologische standpunten kunnen hier ten grondslag aan liggen. Door het groeperen van deze gegevens, naar de afkomst van kranten, zijn de grote verschillen echter verdwenen.

De drie belangrijkste bevindingen uit dit thema luiden als volgt: In de Nederlandse en Vlaamse kranten bestonden verschillende voorkeuren wat betreft de drempelwaarde, die aanleiding gaf tot berichtgeving over doping in de Tour de France. Bij de vergelijking tussen Nederlandse en Belgische

kranten werden deze verschillen grotendeels teniet gedaan. In dit onderzoek waren er kranten die uit zichzelf veel aandacht inruimden voor de wielersport. Anderen gingen hier pas toe over nadat de drempelwaarde doping voorviel. De meeste berichtgeving vond plaats rond de directe periode van de Tour. Verder bleken de kranten twee voorkeuren te hebben voor het moment waarop een bericht werd opgesteld, namelijk direct na een positieve test, en als er ontwikkelingen in de jacht tegen doping te melden waren.

9.2. Framing

De tweede pijler in dit onderzoek stond in het teken van de aanwezige nieuws frames in de diverse Nederlandse en Vlaamse krantenberichten. In totaal zijn er voor dit thema vier deelvragen opgesteld die verschillende aspecten van framing belichten. Allereerst is onderzocht welke nieuws frames daadwerkelijk voorkwamen in de Nederlandse en Vlaamse dagbladen. Naar aanleiding van deze eerste uitkomsten is er gekeken of de diverse dagbladen uit dit onderzoek vaker kozen voor het gebruik van één van de opgestelde nieuws frames. Als laatste zijn twee van deze frames verder uitgediept, waarbij er is gekeken hoe hier in de diverse Nederlandse en Vlaamse dagbladen invulling aan werd gegeven.

Vraag I: *“Welke van de vijf (door Semetko en Valkenburg) onderscheidde frames komen voor in de berichtgevingen rond doping in de Tour de France?”*

Met behulp van de factoranalyse is binnen deze paragraaf gekeken of de vooraf opgestelde 18 frame-gerelateerde vragen daadwerkelijk invulling gaven aan de op voorhand vijf gecreëerde nieuws frames.

De uitkomsten van de factoranalyse lieten zien dat enkele deelvragen bij andere frames thuishoorden, waardoor de invulling van één nieuws frame uiteindelijk veranderde. Zo werd bij het Human Interest Frame de toevoeging “Human” verwijderd, aangezien de vragen meer over algemene doping gerelateerde interesses in de berichtgevingen gingen. Verder is het nationalisme frame een eigen construct welke door Semetko en Valkenburg (2000) niet is gebruikt. De overige frame aanduidingen dienden na het uitvoeren van de factoranalyse niet te worden aangepast. In de 315 berichten is uiteindelijk gekeken naar het voorkomen van het conflict, interesse, moraliteit, consequentie en nationalisme frame.

Vraag II: *“Maken bepaalde kranten veelvuldig gebruik van specifieke frames bij hun berichtgevingen rond de Tour de France, en door middel van welke varianten gebeurt dit overwegend?”*

Voor de acht kranten uit dit onderzoek is bekeken in hoeverre zij gebruik maakten van bepaalde frames bij het samenstellen van hun artikelen over dopinggebruik in de Tour de France. In deze resultaten werd duidelijk dat de Standaard en het Gazet van Antwerpen consequent de laagste uitkomsten lieten aantekenen qua frame gebruik. De andere zes kranten uit dit onderzoek bleken ieder hun voorkeuren te hebben. Zo was waar te nemen dat het Nieuwsblad en de Morgen veel gebruik maakten van het moraliteit frame. De Telegraaf en de Volkskrant vulden de berichtgeving voornamelijk aan de hand van het nationalisme frame. Uit de behandelde resultaten viel op te merken dat voornamelijk de Volkskrant, de Morgen en het Nieuwsblad op alle vijf de nieuws frames vaak hoog scoorden qua gebruik. Het Algemeen Dagblad, de Telegraaf en het Laatste Nieuws lagen qua waarden hier tussenin. Hieruit werd geconcludeerd dat alle kranten gebruik maakten van de vijf opgestelde frames. De mate waarin dit gebeurde verschilde echter per krant, en per onderwerp.

In deze paragraaf werd afgesloten met het vergelijken van de Nederlandse en Belgische gegevens. Op vier van de vijf nieuws frames scoorden de Nederlandse kranten gemiddeld het hoogst qua gebruik. Deze tendens was niet opmerkelijk, aangezien het Gazet van Antwerpen en de Standaard de uitkomsten voor de Belgische kranten omlaag haalden. Bij de Nederlandse kranten was er echter geen één dagblad die consequent laag scoorde op het gebruik van de verschillende frames. Bovenstaande ontwikkeling lag dan ook in de lijn der verwachtingen.

Vraag III: "Als er sprake is van een conflict frame binnen een berichtgeving in dit onderzoek: Op welke manier wordt het gebruik van dit frame ingevuld en hoe uit dit zich in deze berichten?"

Om te achterhalen hoe het conflict frame in de berichtgeving werd gerepresenteerd, is er gekeken welke nieuwswaarden veel, of juist weinig, gebruik maakten van dit frame. Het voorkomen van een bepaalde drempelwaarde zorgde immers voor een berichtgeving. Deze kon in worden gekleurd door middel van de onderscheidde nieuws frames, waarvan een mogelijke invulling door middel van het conflict frame er één was. Uit de resultaten van deze paragraaf bleek dat bepaalde nieuwswaarden inderdaad vaker gebruik maakten van het aan conflict gerelateerde frame, dan anderen. Artikelen zonder specifieke nieuwswaarde herbergden de minste aspecten van dit frame in zich, terwijl artikelen over het opdoeken van wielerteams / ronden en uitzendingen het vaakst alle facetten van het conflict frame in de berichtgeving opnamen. Wanneer de vragen worden bekeken die aanwijzingen gaven voor dit frame, dan is deze tendens niet opmerkelijk. Onenigheid, sympathie, woede en gevolgen waren kernwoorden in deze deelvragen. De artikelen rond het opdoeken van wielerteams gingen in veel gevallen over de gevolgen voor het team, de woede bij medewerkers die door deze ontwikkeling op straat kwamen te staan, en de woede die hier uit voort kwam. Vanuit dit standpunt is het te verklaren dat berichtgeving rond bijvoorbeeld de veroordeling van een renner

weinig conflict in zich herbergde, aangezien die de fase van onenigheid en woede al voorbij waren. In dergelijke gevallen ging het alleen nog om de consequentie (de daadwerkelijke strafmaat) voor de renner.

Vraag IV: "Als er sprake is van een consequentie frame in een berichtgeving: Welke consequenties worden verbonden aan (vermeend) dopinggebruik in de Tour de France?"

Als laatste is er in dit hoofdstuk naar de voorkomende aspecten van het consequentie frame in de diverse artikelen gekeken. Bij het voorkomen van alle renners in de berichtgeving werd gekeken welke gevolgen zij toegewezen kregen als gevolg van (vermeend) dopinggebruik in de Tour de France. In de uiteindelijke resultaten vielen zeven soorten gevolgen voor renners terug te vinden. Bij het merendeel van de behandelde renners werd geen daadwerkelijk gevolg van dopinggebruik genoemd. De keren dat dit wel gebeurde waren het inleveren van gewonnen truien in de Tour, schorsingen en ontslag de meest populaire consequenties die werden genoemd. Voor de verschillende dagbladen is tevens nagegaan welke gevolgen zij het vaakst gebruikten bij de behandelde renners. Uit deze gegevens kwam naar voren dat in het AD het vaakst over schorsing werd gerapporteerd. Op het totaal aantal per krant behandelde renners besteedde het Gazet van Antwerpen verreweg de meeste aandacht aan het opdoeken van wielerteams/ronden en uitzendingen, en ontslag van renners. In de Volkskrant was het inleveren van gewonnen truien een hot item, terwijl het Laatste Nieuws het meest de aandacht legde op de uitsluiting van renners in wielerronden. Uit deze laatste resultaten kan geconcludeerd worden dat de diverse kranten allemaal hun eigen voorkeur hadden qua behandelde consequenties ten aanzien van dopinggebruik in de Tour de France.

Uit deze paragraaf kunnen in het kort vier bevindingen worden opgemaakt. In de Nederlandse en Belgische kranten kwamen vijf verschillende nieuws frames voor. De Nederlandse kranten scoorden op dit punt qua gebruik significant hoger. Vooral de Vlaamse kranten 'het Gazet van Antwerpen' en 'de Standaard' lieten lage waarden aantekenen ten aanzien van het gebruik van nieuws frames. Het conflict frame werd het vaakst toegepast bij onderwerpen die onenigheid, woede en gevolgen van dopinggebruik lieten zien, zoals het opdoeken van wielerteams. De genoemde consequenties in de kranten, als gevolg van dopinggebruik in de Tour de France, verschilden tussen de kranten onderling in grote mate.

9.3. Nationalisme

In deze paragraaf, die in het teken staat van de conclusie rond nationalistische verwijzingen en stereotypen in de berichtgeving, zijn twee deelvragen opgenomen. De eerste deelvraag bestond uit twee delen. Allereerst zijn nationale sentimenten in krantenartikelen onderzocht, en wel door te kijken naar de behandelde nationaliteiten in de diverse krantenberichten. Tevens is er bij de voorkomende nationaliteiten onderzocht of deze expliciet werden benadrukt in de verschillende dagbladen uit dit onderzoek. Het tweede deel van deze deelvraag was er op geënt om te onderzoeken welke kranten het meeste gebruik maakten van deze nationale verwijzingen.

De tweede deelvraag stond in het teken van nationale stereotypen. In de acht kranten uit dit onderzoek is gekeken of er in de diverse artikelen, en richting de voorkomende renners, sprake was van nationalistisch getinte vooroordelen. De tweede hypothese uit dit onderzoek hoort bij deze deelvraag. Deze stelt dat berichtgeving rond de Tour de France nationalistisch geframed is, en wel door het gebruik van op afkomst wijzende toevoegingen, en door het gebruik van stereotypen in berichtgeving. In deze paragraaf zullen eerst de beide deelvragen beantwoord worden, waarna deze hypothese zal worden getoetst.

Vraag I: "Spelen nationale sentimenten een rol in de berichtgeving, en kunnen deze berichten getypeerd worden als nationalistisch getint?"

In de eerste plaats is gekeken naar de komaf van de renners in de berichtgeving rond doping(gebruik) in de Tour de France. Opmerkelijk was de constatering dat de verschillende kranten bepaalde voorkeuren leken te hebben op dit punt. Ter illustratie kan worden aangevoerd dat het Algemeen Dagblad opmerkelijk veel Duitse renners behandelde, terwijl de Standaard als een van de weinige kranten veel aandacht besteedde aan Amerikaanse renners. Zo leek iedere krant een bepaalde focus te plaatsen aangaande de te behandelen nationaliteiten in hun artikelen. Bij alle behandelde nationaliteiten is tevens gekeken of hier in de berichtgeving de nadruk op werd gelegd. Renners uit twee landen kregen het meest te maken met het gebruik van deze toevoegingen. Deze landen waren Spanje en Kazachstan.

In de acht kranten uit dit onderzoek is verder onderzocht in hoeverre zij individueel, en per land, de nadruk legden op de nationaliteit van renners. Opmerkelijke uitkomst was het hoge percentage dat het Algemeen Dagblad hier liet aantekenen. Deze Nederlandse krant voegde in meer dan de helft van de gevallen een nationalistische aanduiding toe. Bij Het Laatste Nieuws lag dit percentage juist heel laag. Tussen de kranten onderling bestonden grote verschillen in het gebruik van toevoegingen die de afkomst van de renner aangaven. Uiteindelijk kan geconcludeerd worden

dat in de Nederlandse kranten in grotere mate gebruik werd gemaakt van nationale verwijzingen. Dat betekent dat hypothese 2 die stelt dat berichtgeving rond de Tour de France nationalistisch geframed is, en wel door het gebruik van op afkomst wijzende toevoegingen, en door het gebruik van stereotypen in berichtgeving, behouden kan blijven. Er bestonden echter wel (grote) verschillen in de mate waarin de individuele dagbladen, en beide landen, hier aandacht aan besteedden.

Vraag II: "Zijn in de berichten rond dopinggebruik in de Tour de France zekere stereotype oordelen en aantijgingen terug te vinden?"

De tweede hypothese stelt dat in zowel de Nederlandse als Belgische berichtgeving renners door middel van stereotypen, die een bepaalde afkomst of nationaliteit weergeven, worden afgebeeld. Om deze hypothese te kunnen onderzoeken is er bij de 920 behandelde renners uit dit onderzoek gekeken of zij een nationalistisch getinte aantijging toebedeeld kregen. In totaal werden er in de diverse dagbladen tien gegroepeerde stereotypen gevonden. Tevens verkregen 740 renners geen nationaal stereotype. Van de acht dagbladen uit dit onderzoek maakten de Telegraaf, de Morgen en Het Laatste Nieuws het meeste gebruik van nationaal getinte stereotypen. De verschillen met andere kranten waren echter niet extreem groot. Alleen het Gazet van Antwerpen liet een opmerkelijk lage score noteren. Aantijgingen waren voornamelijk aan het adres van Duitse, Spaanse en Italiaanse renners te vinden. Tevens werden Tom Boonen en Alexandr Vinokourov ook veelvuldig als representant van eigen land neergezet. Dit betekent dat hypothese twee op dit punt behouden kan blijven, aangezien de Nederlandse en Vlaamse kranten inderdaad renners op basis van nationale stereotypen behandelden.

Uit bovenstaande kan het volgende worden geconcludeerd: De diverse kranten lieten verschillen ten aanzien van de meest besproken nationaliteiten zien. Er was geen eenduidige focus in de acht kranten voor één/enkele nationaliteit(en). Het gebruik van nationale verwijzingen lag in Nederland significant hoger. Vooral het Algemeen Dagblad stak ver boven de andere kranten uit op dit punt. Zoals de hypothese veronderstelde, werden in de dagbladen uit beide landen inderdaad vormen van nationale verwijzingen en stereotypen teruggevonden.

9.4. Ethiek

Binnen het onderwerp ethiek is naar drie specifieke onderwerpen gekeken. Allereerst zijn er onderzoeksresultaten gepresenteerd rond de morele boodschap uit de gehele berichtgeving. Hierbij is gekeken welke ethisch getinte oordelen de diverse kranten in dit onderzoek velden over dopingperikelen in de Tour de France. Tevens is er individueel naar de behandelde renners in deze berichtgeving onderzoek gedaan. Hierbij lag ook de nadruk op de wijze waarop zij neergezet werden

in de diverse artikelen, en welke morele oordelen hierbij werden gebruikt. Als laatste is er onderzocht of renners uit België en Nederland 'verzachtende' morele oordelen toegewezen kregen.

Vraag I: *"Is er in de verschillende krantenberichten sprake van een duidelijk waarneembaar moreel oordeel?"*

Deze eerste deelvraag binnen het thema ethiek kan bevestigend worden beantwoord. Uit de onderzoeksresultaten rond het voorkomen van morele oordelen in krantenberichten kwam naar voren dat in 86 van de 315 berichten geen algeheel moreel oordeel werd geveld. In de overige 229 artikelen uit dit onderzoek werd op zes verschillende manieren door de kranten moreel geoordeeld over doping gerelateerde gebeurtenissen in de Tour de France. De analyse toonde aan dat de acht kranten uit dit onderzoek drie specifieke morele oordelen vaak opnamen in hun artikelen, te weten: Dopinggebruik schaadt de wielersport, dopinggebruik in de Tour de France dient afgezworen te worden, en dopinggevallen laten (economische) schade achter.

Het ontbreken van een dergelijk algeheel moreel oordeel kwam het vaakst voor in drie kranten uit dit onderzoek, namelijk in het Algemeen Dagblad, Het Nieuwsblad en het Gazet van Antwerpen. De Telegraaf, Volkskrant en de Morgen verpakten het vaakst een ethisch oordeel in hun berichtgeving. Verder is opmerkelijk te noemen dat de uitkomsten aantoonde dat de diverse kranten specifieke voorkeuren hadden op het gebied van de opgenomen morele oordelen in de berichten. Ter illustratie: Het oordeel "dopinggebruik laat (economische) schade achter" werd veelvuldig teruggevonden in dit onderzoek, maar het Gazet van Antwerpen koos ervoor om geen enkele keer een dergelijk oordeel op te nemen binnen haar berichtgeving. De dagbladen in dit onderzoek kiezen dus voor het gebruik van ethische oordelen in hun artikelen, maar laten onderling (grote) verschillen zien wat betreft de moreel getinte onderwerpen die werden gekozen.

In de laatste sectie van de eerste paragraaf zijn de drie Nederlandse en vijf Vlaamse kranten op basis van afkomst vergeleken. Op deze wijze kon er een uitspraak worden gedaan over het verschil in voorkomen van morele oordelen tussen de beide landen. De voorgaande tendens werd ook hier zichtbaar, waarbij aangetekend moet worden dat de Vlaamse kranten minder vaak een moreel oordeel in hun berichtgeving opnamen, dan de Nederlandse dagbladen. Verder toonden de resultaten dat er in de beide landen in wisselende mate aandacht aan bepaalde morele oordelen werd besteed. Zo werd de (economische) schade als gevolg van dopinggebruik in de Tour de France vaker in Nederlandse kranten als oordeel opgevoerd, terwijl de Vlaamse kranten er vaker voor kozen om te oordelen dat dopinggebruik in deze ronde afgezworen diende te worden.

Afrondend kan bovenstaande deelvraag als volgt worden beantwoord: In de 315 geanalyseerde krantenberichten uit dit onderzoek is duidelijk sprake van het gebruik van morele

oordelen. Van hieruit kan geconcludeerd worden dat de acht kranten bepaalde voorkeuren qua morele boodschappen bezitten, en ervoor kiezen om specifieke morele onderwerpen vaker te behandelen dan anderen. Een soortgelijke tendens viel ook waar te nemen in de vergelijking tussen de Nederlandse en Vlaamse kranten.

Vraag II: *“Valt er in de krantenberichten een moreel oordeel in de richting van de betrapte of beschuldigde renners waar te nemen, en hoe uit deze zich in de verschillende kranten?”*

Bij het gebruik van morele oordelen in de richting van renners zijn in dit onderzoek uiteindelijk negen mogelijke claims uit de diverse dagbladen onderscheiden. Het is niet opmerkelijk dat dit aantal vele malen hoger ligt dan bij de morele oordelen in de berichtgeving zelf, aangezien er gemiddeld drie renners per artikel voorkwamen, waardoor er op dit punt veel meer onderzoekseenheden moesten worden behandeld. Hieruit vloeide voort dat er inderdaad gebruik werd gemaakt van meer en verschillende soorten ethische claims in de richting van renners. Zondaar, dubieuze rol renner en valsspeler bleken de vaakst voorkomende ethische oordelen in de richting van renners.

Tussen de acht kranten in dit onderzoek waren verschillen waarneembaar op het gebied van gebruikte morele oordelen. Gesteld kan worden dat kranten op dit punt ook bepaalde voorkeuren hadden op basis van de gebruikte typering in de richting van renners. Als er gekeken wordt naar de drie al eerder genoemde meest voorkomende typering, dan valt op dat de kranten stuk voor stuk één van die oordelen het meest gebruikten. Zo maakte de Vlaamse krant ‘Het Nieuwsblad’ zelden gebruik van de typering valsspeler, maar koos het veelvuldig voor het oordeel zondaar. De Telegraaf laat een omgekeerde tendens zien. Het predicaat zondaar werd in deze krant nauwelijks teruggevonden, terwijl dit dagblad het meest gebruik maakte van het morele oordeel valsspeler.

De uitkomsten uit de vergelijking van de Nederlandse en Vlaamse kranten deed vermoeden dat bepaalde morele oordelen meer gangbaar waren in het ene land, dan in het andere. Als voorbeeld kan wederom het verschil qua gebruik van de morele oordelen ‘zondaar’ en ‘valsspeler’ worden genomen. De Nederlandse kranten scoorden hoger op het gebruik van valsspeler, terwijl de Vlaamse kranten veel meer gebruik maakten van het andere oordeel. De andere morele oordelen die veelvuldig voorkwamen laten eenzelfde beeld zien. Verder kan geconcludeerd worden dat morele oordelen in de richting van renners juist vaker te vinden waren in de Vlaamse kranten.

De derde hypothese uit het onderzoek luidt als volgt: In krantenartikelen die betrekking hebben op de Tour de France zullen aan doping gerelateerde sporters worden (ver)/(be)oordeeld aan de hand van morele en ethische standaarden. Bovenstaande conclusie toont aan dat het merendeel van de renners inderdaad een moreel oordeel verkreeg. De analyse toont echter verder aan dat deze ontwikkeling niet voor alle renners gold, en dat tussen de beide landen verschillen

waarneembaar waren op dit punt. In de Belgische kranten werd immers vaker in de richting van een renner een moreel oordeel geveld, dan in de Nederlandse kranten. Als gevolg hiervan dient in de hypothese een nuance aangebracht te worden, namelijk dat renners over het algemeen een moreel oordeel verkrijgen, maar dat dit niet in alle gevallen hoeft te gelden.

Vraag III: *" Worden op doping betrapte renners in eigen land moreel veroordeeld voor dit vergrijp, of worden ze door de eigen pers beschermd?"*

Allereerst moet aangetekend worden dat zowel de Nederlandse als Vlaamse renners geen hoofdrol vervulden in de dopingperikelen die de Tour de France in de jaren 2007 en 2008 kende. Deze ontwikkeling zorgde ervoor dat Nederlandse en Vlaamse renners nauwelijks in de berichtgeving werden genoemd. Opmerkelijk is echter wel dat de uitkomsten aantoonde dat zowel de Nederlandse als Vlaamse kranten zich veel vaker van een moreel oordeel onthielden als het om een 'eigen' renner ging. Tevens bestond de mogelijkheid dat morele oordelen niet negatief van aard waren, maar juist de renner in bescherming namen. Het aanvoeren van verzachtende omstandigheden viel zowel terug te vinden bij de behandelde Belgische als Nederlandse renners in dit onderzoek. Uiteindelijk kan geconcludeerd worden dat zowel de Belgische als Nederlandse renners vaker de hand boven het hoofd werd gehouden dan de 'collega zondaars' uit andere landen. Deze resultaten zorgen ervoor dat de vierde hypothese uit het onderzoek verworpen dient te worden. Deze stelt namelijk dat binnen de Vlaamse kranten een genuanceerder beeld rond dopinggebruik in de Tour de France terug te vinden is, ten opzichte van de Nederlandse kranten. De morele oordelen in de richting van renners uit 'eigen land' toonden echter aan dat deze tendens in beide landen terug te vinden was.

Afrondend kan uit deze paragraaf het volgende worden opgemaakt: Morele oordelen werden teruggevonden in zowel de Vlaamse als Nederlandse krantenberichten. Ethische oordelen in de richting van renners waren daarentegen nog vaker zichtbaar aanwezig. In de beide landen van dit onderzoek vielen specifieke voorkeuren voor morele oordelen ten aanzien van renners terug te vinden. Zo werd in België vaak gebruik gemaakt van het predicaat zondaar, terwijl in Nederland de typering valsspeler populair was. Deze verschillen kunnen echter ook op taalkundige voorkeuren in de beide landen duiden. Morele oordelen in de richting van renners uit eigen land waren voornamelijk afwezig, of bevatte een beschermende factor. Renners uit andere landen werden vaker van harde morele typering en stereotypen voorzien.

9.5. Onderzoek

De hoofdvraag die ten grondslag lag aan dit onderzoek luidde als volgt: "Welk beeld wordt, in de onderzochte kranten uit beide landen, geschetst rond het gebruik van doping in de Tour de France?" Aan de hand van de resultaten en conclusies uit de vier behandelde thema's zal er in deze paragraaf antwoord worden gegeven op deze centrale onderzoeksvraag.

De eerste resultaten toonden aan dat specifieke nieuwswaarden aanleiding gaven tot berichtgeving. Opmerkelijk was dat de acht kranten uit dit onderzoek op dit punt een grote diversiteit in uitkomsten lieten zien, waardoor er geen algeheel, en voor alle kranten geldend beeld viel te ontwaren. Verder werden de drempelwaarden in dit onderzoek overwegend negatief belicht. Er waren echter ook artikelen die een positief beeld toonden. De Morgen en de Volkskrant toonden veel interesse voor dopinggerelateerde onderwerpen in de wielersport. Voor Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad gold qua beeldvorming het tegenovergestelde. Het moment waarop kranten overgingen tot publicatie rond dit onderwerp was voornamelijk in en rond de Tour de France. Het moment dat een renner werd betrappt, en als er nieuwe ontwikkelingen in een bestaande dopingzaak waren te melden, waren het populairst.

Om invulling te geven aan de berichtgeving rond dit onderwerp maakten de Nederlandse en Belgische kranten gebruik van nieuws frames. In totaal werden er vijf vormen teruggevonden in dit onderzoek. Het Gazet van Antwerpen en de Standaard maakten het minst gebruik van deze frames. De overige dagbladen hadden bepaalde voorkeuren, maar lieten verder geen grote verschillen aantekenen. Door de lage waarden van de beide Belgische kranten scoorden de Nederlandse kranten beduidend hoger qua frame gebruik. Het conflict en consequentie frame zorgden voor een bepaalde sturing in het gecreëerde beeld van het artikel. Woede, onenigheid en het benoemen van verschillende strafmaten zorgden in deze gevallen voor de inkleuring van het bericht.

Het derde item dat de beeldvorming van berichtgeving kon bepalen waren nationale sentimenten. Allereerst viel op dat de kranten ook hier geen eenduidig beeld lieten aantekenen. De behandelde nationaliteiten verschilden tussen de kranten onderling. Eenzelfde tendens was waarneembaar bij het gebruik van nationale verwijzingen. Zo verkoos het AD deze veelvuldig, terwijl Het Laatste Nieuws deze nauwelijks gebruikte. Tevens werden nationaal getinte stereotypen teruggevonden in de diverse artikelen. Deze richtte zich voornamelijk op Spaanse, Italiaanse en Duitse renners. Als laatste werd er in de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France gebruik gemaakt van morele en ethische oordelen. Deze oordelen bepaalden in grote mate de beeldvorming voor de lezer. Allereerst werd er in de berichten zelf een moreel oordeel verweven. De resultaten toonden aan dat de Vlaamse kranten meer gebruik maakten van deze claims dan de

Nederlandse dagbladen. Verder was een opmerkelijke uitkomst dat renners uit Nederland en België de hand boven het hoofd werden gehouden. Beschuldigingen waren voornamelijk in de richting van buitenlandse renners. Enerzijds niet opmerkelijk, omdat bijna alle betrapte renners niet uit Nederland en België afkomstig waren. Anderzijds werden voormalig betrapte renners uit eigen land in bescherming genomen.

Het uiteindelijke antwoord op de hoofdvraag kan met behulp van de samengevatte uitkomsten als volgt worden geformuleerd: Het beeld dat door de diverse kranten rond dopinggebruik in de Tour werd gecreëerd kent vier belangrijke thema's. Het eerste onderwerp waren de nieuwswaarden, die aanleiding gaven voor berichtgeving. Een eenduidig gebruik van drempelwaarden viel niet terug te vinden, maar zonder één van de specifieke aanleidingen publiceerden weinig dagbladen over dopingperikelen in de Tour. Het eerste beeld gaf derhalve aan dat kranten altijd een aanleiding nodig hadden om te berichten. Het tweede thema richtte zich op het gebruik van nieuws frames in de acht kranten. Met behulp van deze frames waren kranten in staat om dopinggebruik in de Tour de France op een specifieke manier te belichten. Ook hier gold dat kranten hun voorkeuren voor bepaalde nieuws frames hadden, of dat zij hier nauwelijks gebruik van maakten. Het tweede aspect rond de beeldvorming wordt daarom gekenmerkt door de opmerkelijke verschillende invalshoeken die door kranten werden gebruikt. Ten derde vielen er nationalistische getinte verwijzingen en stereotypen terug te vinden in de diverse kranten. Het algehele beeld hierbij was dat dopinggebruik werd teruggevoerd naar het land van herkomst van de renner, en dat hier in sommige gevallen nationale stereotypen aan werden verbonden. Net zoals bij de vorige thema's lieten de kranten hier onderling verschillende uitkomsten aantekenen. Als laatste werd de beeldvorming in de berichtgeving gekleurd door morele en ethische oordelen. Een algeheel en in alle kranten voorkomend beeld was dat de renners uit eigen land op dit punt in bescherming werden genomen. In de beide landen bleken verder voorkeuren te bestaan wat betreft het gebruik van ethische claims.

Uiteindelijk kan geconcludeerd worden dat dopinggebruik in de Nederlandse en Vlaamse kranten werd afgekeurd. Het gebruik van drempelwaarden, nieuws frames, nationalistische sentimenten en morele oordelen gaven de Nederlandse en Vlaamse dagbladen de mogelijkheid om hierbinnen nuances aan te brengen, of juist de nadruk op te leggen. Het blijft moeilijk om voor 'de onderzochte kranten' een algeheel oordeel te vellen, omdat de resultaten aangaven dat de kranten onderling (grote) verschillen lieten aantekenen wat betreft de resultaten in de vier thema's.

10. Discussie

In dit laatste hoofdstuk zullen de verkregen resultaten en conclusies worden geëvalueerd. De uiteindelijke vraag is wat dit onderzoek aan kennis heeft opgeleverd. Het antwoord op deze vraag zal plaatsvinden door de resultaten en conclusies uit dit onderzoek te verbinden met de eerder gebruikte theorieën. Daarbij zal gelet worden op de (on)verwachte uitkomsten die voortkwamen uit dit onderzoek en de interpretatie hiervan.

10.1. Selectieproces van nieuws

De eerste doelstelling in dit onderzoek richtte zich op het onderzoeken van de voorkomende nieuwswaarden, in de berichtgeving die in het teken stonden van doping(gebruik) en de Tour de France. Om hier inzicht in te verkrijgen werden in totaal tien drempelwaarden opgesteld. Uit de resultaten kwam naar voren dat het moment waarop een renner werd betrapt, en beschuldigingen in de richting van een renner, de twee meest voorkomende drempelwaarden waren. Opmerkelijk was echter de derde uitkomst, namelijk dat er geen aanwijsbare nieuwswaarde in de berichtgeving terug te vinden was. De twee meest voorkomende drempelwaarden zijn in overeenstemming met met de eerder behandelde theoretische uitgangspunten van Galtung en Ruge (1965) en Harcup en O'Neill (2001). In eerdere werken van beide auteurs werd verondersteld dat een onderwerp pas nieuwswaardig werd als het niet alledaags was, en dat nieuws bij uitstek negatief van aard diende te zijn. De resultaten uit dit onderzoek laten echter duidelijk zien dat er niet altijd een negatieve tendens zichtbaar was in berichtgeving rond dopinggebruik en de Tour de France. Bepaalde nieuwswaarden bleken namelijk bij uitstek positief belicht te worden door de diverse Nederlandse en Vlaamse dagbladen, zoals de comeback van renners, de strijd van de wielerbonden tegen doping, en in bijna de helft van de gevallen ook in de berichtgeving zonder specifieke nieuwswaarde. Een ontwikkeling die niet in overeenstemming lijkt te zijn met de argumenten van bovengenoemde auteurs.

Binnen het thema van de nieuwsagenda is verder gekeken naar de invulling van krantenberichten rond de wielersport. Iyengar (1991) en Shaw en McCombs (1999) lieten in eerdere onderzoeken zien dat kranten de macht hebben om zelf te beslissen op welke manier zij berichtgeving inkleuren, en welke aspecten in het nieuws meer aandacht verkrijgen. Om deze stelling voor het wielernieuws te onderzoeken is voor alle kranten onderzocht in hoeverre zij aandacht aan de wielersport gaven, en in welke mate dit veranderde bij het voorkomen van de drempelwaarde doping. De uitkomsten in deze paragraaf toonden aan dat er kranten waren die het voorkomen van doping consequent vaker belichtten dan andere dagbladen. De bovengenoemde theorie, die

impliceerde dat kranten zelf kiezen voor het benadrukken van bepaalde nieuwsaspecten, lijkt met de resultaten uit dit onderzoek aan verdere draagvlak te hebben gewonnen. Opmerkelijk was echter dat de zogenaamde sensatiekranten niet per definitie meer aandacht gaven aan dopingperikelen in de wielersport.

Het derde, en laatste, onderdeel uit het eerste resultatenhoofdstuk stond in het teken van het moment van berichten. De vraag was op welke tijdstippen de dagbladen overgingen tot het publiceren van dopinggerelateerde ontwikkelingen in de Tour de France. De eerder behandelde theorie van Cohen (1963) impliceerde dat de pers niet in staat is om het publiek op te leggen wat ze moeten denken, maar dat zij wel kunnen bepalen waarover de massa nadenkt. De uitkomsten uit dit onderzoek suggereren echter dat deze door Cohen opgestelde theorie misschien als achterhaald kan worden beschouwd. De almacht van de media lijkt opgevolgd te zijn door het invloedrijke publiek. In de inleiding van dit onderzoek is aangegeven dat de Tour de France een miljoenen publiek weet te bereiken. In de aanloop naar, en in de directe periode van de ronde zelf, waren verreweg de meeste berichten rond dit onderwerp terug te vinden. Een groot aantal wielersfanaten in Nederland en België volgen Le Tour in de vier weken die zij duurt op de voet. De dagbladen kunnen niets anders dan zich schikken in dit lot, en berichten over (dopinggerelateerde) ontwikkelingen in deze wielerskoers. Zonder een dergelijk draagvlak onder het publiek zal een krant er niet voor kiezen om een onderwerp zo uitvoerig te belichten. De strategische momenten waarop kranten artikelen publiceerden over doping en de Tour de France laten eenzelfde beeld zien. Het publiek verwacht dat zij de belangrijkste ontwikkelingen in dopinggerelateerde ontwikkelingen te zien krijgen. De (strategische) momenten waarop de Nederlandse en Vlaamse kranten het vaakst berichtten waren op het moment dat er ontwikkelingen in de jacht tegen doping te melden waren, en direct na de positieve test van renners. Ook hier wordt de stelling bevestigd dat de dagbladen de volgers gelijk bedienen van belangrijke gebeurtenissen uit de Tour de France. Het publiek verwachtte nieuws rond haar interessegebied, welke dankbaar werd geserveerd door de diverse kranten.

10.2. Framing

De eerste doelstelling in het framing hoofdstuk lag in het onderzoeken van het voorkomen en gebruik van nieuws frames in de acht verschillende kranten. In het als leidraad gebruikte werk van Semetko en Valkenburg (2000) werden vijf verschillende soorten nieuws frames onderscheiden. Met enkele aanpassingen zijn vier hiervan als uitgangspunt genomen in het verdere onderzoek naar de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France. Verder werd een vijfde frame zelf geconstrueerd. In een eerder stadium van dit verslag werd een theoretische benadering van de Vreese (2001) behandeld. Deze auteur stelde dat bepaalde nieuws frames in kranten specifiek de

nadruk verkrijgen boven anderen. Uit de resultaten van dit onderzoek viel voor de Nederlandse en Belgische krantengegevens inderdaad een dergelijke tendens waar te nemen. Zo verkregen het consequentie en interesse frame beduidend meer aandacht in de 315 berichten dan het conflict frame. Er dient echter stil te worden gestaan bij de verschillen die de acht kranten onderling lieten aantekenen op het gebruik van de diverse frames. De vooraf als kwaliteitskrant bestempelde dagbladen kozen in dit onderzoek gemiddeld gezien het vaakst voor het gebruik van een conflict frame in de berichtgeving. Voor de Morgen en de Volkskrant ging deze stelling op, maar de Vlaamse kwaliteitskrant 'de Standaard' liet een geheel ander beeld zien. In deze krant werd namelijk zeer weinig gebruik van frames gemaakt bij berichtgeving rond de Tour de France. Het lijkt daarom niet houdbaar om te concluderen dat bepaalde frames in populaire of kwaliteitskranten de overhand verkregen. Een oorzaak ligt in het feit dat de dagbladen per onderwerp anders gebruik kunnen maken van de beschikbare frames, waardoor een gegeneraliseerd beeld onmogelijk wordt gemaakt. De resultaten uit dit onderzoek zijn immers alleen gevonden in sport gerelateerde berichtgeving, en specifiek in berichtgeving naar aanleiding van de Tour de France.

In het vervolg van dit hoofdstuk werd aan twee specifieke frames verdere aandacht besteed. Allereerst is er gekeken hoe het conflict frame binnen de berichtgevingen van dit onderzoek vorm werd gegeven. De uitkomsten in deze paragraaf vonden veel raakvlakken met eerder behandelde inzichten van De Vreese (2005). Volgens deze auteur lag de nadruk in dit nieuws frame op conflicten tussen individuen, groepen en instituties. Aan de hand van de eerder in dit onderzoek behandelde drempelwaarden werd een vergelijkbare tendens zichtbaar. Bij ontwikkelingen in de jacht tegen doping stonden renners en wielerveden tegenover elkaar. En op het moment dat een renner werd beschuldigd was dit zijn woord tegen die van tourdirecties, ploegbazen, sponsors en andere critici. Slechts bij enkele (positieve) nieuwswaarden werden weinig tot geen aspecten van het conflict frame teruggevonden. In het eerder onderscheidde consequentie frame lag de nadruk alleen op de economische gevolgen die een gebeurtenis als gevolg kon hebben. In dit onderzoek is ervoor gekozen om de nadruk op het economische aspect te beperken, en te kijken naar de algemene consequenties van dopinggebruik in de Tour de Frances van 2007 en 2008. In de berichtgeving varieerde deze gevolgen van schorsing, ontslag, uitsluiting in wielerronden, tot geldboetes. Discussie lijkt in deze twee laatste paragrafen niet aan de orde. Het theoretische construct van andere auteurs dat werd gebruikt liet weinig aan de verbeelding over, en dergelijke conflicten en consequenties werden ook daadwerkelijk in dit onderzoek teruggevonden. Andere uitkomsten zouden hierbij ook niet voor de hand liggen.

10.3. Nationalisme

Het theoretische hoofdstuk rond nationalisme werd geïntroduceerd door middel van de 'Global Village' benadering van McLuhan (1962). Deze theorie veronderstelt dat de wereld steeds meer met elkaar verweven raakt. Het uiteindelijke eindpunt in dit proces is de wereld als één groot dorp. Dit impliceert verder dat nationale sentimenten en kenmerken tot een minimum gereduceerd worden, aangezien deze opgaan in een groter geheel. In dit onderzoek is echter aangetoond dat bij een dergelijke benadering kanttekeningen geplaatst kunnen worden. In het theoretische werk van Kinket en Verkuyten (1997) werd kenbaar gemaakt dat sociale identificatie een belangrijke rol speelt in het proces van betekenisgeving. Het publiek beziet zichzelf altijd in relatie tot anderen. Het gebruik van nationale verwijzingen in de diverse berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France liet een soortgelijk beeld zien. In bepaalde kranten werden specifieke nationaliteiten vaker expliciet aangemerkt dan anderen. Deze ontwikkeling sluit aan bij de benadering van de Vos (1995) die stelde dat identiteit door mensen wordt gebruikt om te definiëren binnen welke groep zij behoren. Een nationale verwijzing wordt in dergelijke gevallen altijd als "wij" versus "zij" opgevoerd. In de resultaten is eerder aangegeven dat de behandelde nationaliteiten in grote mate beïnvloed werden door de gebruikende renners zelf. Een natie die weinig betrapte en beschuldigde renners kende, zoals Frankrijk, werd hierdoor minder vaak opgenomen in het nieuws. Tussen de diverse dagbladen werden echter opmerkelijke verschillen gevonden die niet uit bovenstaande verklaard konden worden. Het verschil tussen het AD en Het Laatste Nieuws, qua gebruik van nationale verwijzingen, was bijvoorbeeld enorm. Volgens Tervo (2001) is sport bij uitstek een ideale gelegenheid om een nationalistisch beeld te construeren. De vraag is of een dergelijke tendens, in de verschillende kranten, alleen voor de Tour de France valt waar te nemen. Of dat deze zich in andere sporten ook laat terugvinden. Eenzelfde nationalistisch beeld valt terug te vinden rond de in berichtgeving gecreëerde stereotypen. Zoals Kinket en Verkuyten al aangaven werd er naar aanleiding van dopingperikelen door kranten ervoor gekozen om een bepaalde positionering aan te nemen, in de richting van deze renners. De diverse dagbladen konden door middel van dergelijke stereotype aantijgingen een beeld construeren dat het publiek werd voorgeschoteld.

10.4. Ethiek

De laatste pijler van dit onderzoek stond in het teken van ethische boodschappen en morele oordelen. In 'Feeling Good and Doing Better' van Murray (1984) werd gesteld dat er in veel gevallen een ethische claim terug te vinden zou zijn in de (sport)berichtgeving. In de berichtgeving rond dopinggebruik in de Tour de France is met het oog op deze theorie op twee zaken gelet, namelijk het

morele oordeel dat de individuele renners toegewezen kregen, en het overall morele oordeel in de berichtgeving zelf. Uit de resultaten van dit hoofdstuk viel op te merken dat in de artikelen zelf in de meeste gevallen een moreel oordeel werd geveld. Er waren echter ook verschillende berichten waarin geen oordeel werd gevonden. In de richting van renners werd het predicaat zondaar het meest gebruikt, maar ook hier werd veelvuldig geen enkel teken van een ethische claim teruggevonden. Tevens werd vanuit Murray zijn theoretische benadering verondersteld dat de gebruikende renner altijd geconfronteerd zou worden met een moreel oordeel. De resultaten lieten echter zien dat in enkele gevallen renners in bescherming werden genomen, en zelfs verzachtende omstandigheden kregen aangevoerd. In de laatste paragraaf is kort gekeken naar de morele oordelen die de Nederlandse en Vlaamse renners verkregen. De uitkomsten hiervan vertoonden overeenkomsten met eerder behandelde theorieën. Uit het werk van Wenner (1998) werd in een eerder stadium opgetekend dat berichtgeving rond 'eigen' sporters anders vorm werd gegeven dan bij buitenlandse renners. In het geval van de Vlaamse renners in dit onderzoek kwam bijvoorbeeld naar voren dat zij in weinig gevallen daadwerkelijk te maken kregen met een negatief ethisch oordeel. Vaker werd er geprobeerd om factoren aan te voeren die een milde stemming zouden veroorzaken. Dit terwijl Spaanse en Italiaanse renners bij voorbaat als verdacht werden beschouwd, omdat in deze landen zogenaamd een dopingcultuur zou heersen. De conclusie hier is dat ethische oordelen vaker in de richting van buitenlanders golden. Ethische typering die een renner in bescherming namen werden voor de 'eigen renners' gebruikt.

10.5. Verder onderzoek

Uit de bovenstaande gegevens zijn conclusies getrokken die aanleiding kunnen geven tot vervolg onderzoek. Allereerst verdient de stelling 'negatieve gebeurtenis = nieuws' nadere bestudering. In dit onderzoek zijn met behulp van de resultaten vraagtekens geplaatst bij een dergelijk uitgangspunt. Anderzijds moet aangemerkt worden dat de mogelijkheid bestaat dat berichtgeving rond sport, en in het bijzonder de Tour de France, voor afwijkende resultaten zorgt. Eenzelfde punt van kritiek kan geuit worden in de veronderstelde almacht van de media. De vraag is of het heden ten dage niet de lezers zijn die bepalen wat belangrijk en nieuwswaardig is, en vooral uitmaken hoe het nieuws hen wordt gepresenteerd? Als laatste geven de uitkomsten rond het thema van nationalisme verdere stof tot nadenken. Ook hier geldt dat de mogelijkheid aanwezig is dat een dergelijk onderwerp vaker wordt behandeld bij sport gerelateerde berichtgeving. Anderzijds is de vraag of er geen algemeen heersend beeld in algemene berichtgeving waarneembaar is die de nadruk op lokaliteit legt. In een wereld die gekenmerkt wordt door globaliseringstendensen zou dit als opmerkelijk kunnen worden beschouwd.

Literatuurlijst

- Bottenburg, van, M. & Schuyt, K. 1996. *De Maatschappelijke betekenis van sport*. Onderzoek NOC-NSF. Arnhem: NOS-NSF.
- Bottenburg, van, M. . 2001. *Global Games*. Illinois: University of Illinois Press.
- Berelson, B. 1952. *Content Analysis in Communication Research*. Illinois: The Free Press
- Cashmore, E. 2005. *Making sense of sports*. London: Routledge.
- Cohen, B.C. 1963. *The Press and Foreign Policy*. Princeton: Princeton University Press.
- Dauncey, H. & Hare, G. 2003. The Tour de France: a pre-modern contest in a post-modern context. In: *International Journal of the History of Sport*. 20 (2). 1-29.
- De Boer, C. & Brennecke, S. 2003. *Media en publiek. Theorieën over media-impact*. Amsterdam: uitgeverij Boom.
- De Vos, G.A. & Romanucci-Ross, L. 1995. *Ethnic Identity: Creation, Conflict, and Accommodation*. Lanham: AltaMira press.
- De Vreese, C., Peter, J. & Semetko, H. 2001. Framing Politics at the Launch of the Euro: A Cross-National Comparative Study of Frames in the News. In: *Political Communication*, 18. 107–122.
- De Vreese, C. 2005. News framing: Theory and typology. In: *Information Design Journal + Document Design*. 13 (1). 51-62.
- Earnest, C., Arribas, C. & Lucia, A. 2003. The Tour de France: a physiological review. In: *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*. 13 (5). 275-283.
- Entman, R. 1993. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. In: *Journal of Communication*. 43 (4). 51-58.
- George, A. 1959. 'Quantitative and qualitative approaches to content analysis'. In: Krippendorff, K. & Bock, M.A. 2009. *The Content Analysis Reader*. London: Sage Publications Inc.
- Gruneau, R. 1989. 'Making spectacle: A case Study in Televised Sport Production'. In: Wenner, L. (red.) 1998. *Media, Sports and Society*. Washington: Sage

- Hansen, A. et al. (red.) 1998. *Mass Communication Research Methods*. New York: New York University Press.
- Harcup, T. & O'Neill, D. 2001. What is news? Galtung and Ruge revisited. In: *Journalism studies*. 2 (2). 261-280.
- Hetherington, A. 1985. *News, Newspapers and Television*. London: Macmillan.
- Huberts, L. & Kleinnijenhuis, J. (red.) 1994. *Methoden van Invloedsanalyse*. Amsterdam: Boom.
- Iyengar, S. 1991. *Is anyone responsible? How television frames political issues*. Chicago: University of Chicago press.
- Kinket, B. & Verkuyten, M. 1997. Levels of ethnic self-identification and social context. In: *Social psychology quarterly*. 60 (4) 338-354.
- Knoppers, A. & Elling, A. 2004. "We do not engage in promotional journalism". Discursive Strategies Used by Sport Journalists to Describe the Selection process. In: *International review for the sociology of sport*. 39 (1) 57-73.
- Kracauer, S. 1952. The challenge of qualitative content analysis. In: *Public Opinion Quarterly*. 16. 631-642.
- Krippendorff, K. 1980. *Content Analysis. An Introduction to Its Methodology*. London: Sage.
- Krippendorff, K. & Bock, M.A. 2009. *The Content Analysis Reader*. London: Sage Publications Inc.
- Lucia, A. Earnest, C. & Arribas, C. 2003. The Tour de France: a psychological review. In: *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*. 13 (5) 275-283.
- MacNeill, M. 1995. 'Olympic power plays: Televisual labour and the social use of technology by CTV during the 1988 Winter Olympic ice hockey games. In: *The Journal of International Communication*. 2 (1) 42-65.
- McLuhan, M. 1962. *The Gutenberg Galaxy: The making of typographic man*. Toronto: University of Toronto press.
- Murray, T., Gaylin, W. & Macklin, R. 1984. *Feeling Good and Doing Better. Ethics and Nontherapeutic Drugs Use*. Clifton: Humana press.

- Neuman, W.R., Just, M.R. & Crigler, A.N. 1992. *Common knowledge: News and the construction of political meaning*. Chicago: University of Chicago Press.
- Schafraad, P., Wester, F. & Scheepers, P. 2006. New data sources for 'old' newspaper research: developing guidelines for data collection. In: *Communications. The European Journal of Communication Research*. 31 (4) 455-467.
- Schirato, T. 2007. *Understanding Sports Culture*. London: Sage.
- Semetko, H.A. & Valkenburg, P.M. 2000. Framing European Politics: A content analysis of Press and Television News. *Journal of communication* spring 2000. 93-109.
- Shaw, D.L., McCombs, M., Weaver, D.H. & Hamm, B.J. 1999. Individuals, groups, and agenda melding: A theory of social dissonance. In: *International Journal of Public Opinion Research*. 11 (1) 2-24.
- Shaw, D.L. & McCombs, M.E. 1972. The Agenda-setting function of mass media. In: *Public opinion quarterly*. 36 (2) 176-187.
- Stoddart, B. 1994. 'Sport, television, interpretation, and practice reconsidered: Televised golf and analytical orthodoxies '. In: *Journal of Sport & Social Issues*. 18 (1) 76-88.
- Stone, P. J., Dumphy, D. C. Smith, M. S. & Ogilvie, D. M. 1966. *The General Inquirer: A Computer Approach to Content Analysis*. Cambridge: MIT Press.
- Tervo, M. 2001. Nationalism, Sports and Gender in Finnish Sports Journalism in the Early Twentieth Century. In: *Gender, Place and Culture*. 8 (4) 357-373.
- Wenner, L. (red.) 1989. *Media, Sports & Society*. Washington: Sage.
- Wenner, L. (red.) 1998. *Mediasport*. London: Routledge.
- Wester, F. 1995. *Strategieën voor Kwalitatief onderzoek*. Muiderberg: Coutinho.
- Wester, F., Pleijter, A. & Renckstorf, K. 2004. Exploring newspapers ' portrayals: A logic for interpretive content analysis. In: *Communications. The European Journal of Communication Research*. 29 (4) 455-467.
- Wester, F., Pleijter, A. & Hijmans, E. 2006. Instrument en codeerformulier; Wetenschap in de krant. In: *Inhoudsanalyse 2006*. Fred Wester (red.)

Bijlage I: Codeboek

Waarnemingsinstrument voor berichtgevingen rond dopinggebruik en de Tour de France.

Het instrument valt onder te verdelen in drie delen. Allereerst worden algemene kenmerken van de verschillende berichtgevingen in dit onderzoek gevraagd. Deze zogenaamde identificatievariabelen zijn globaal van aard, en kunnen ingevuld worden zonder het daadwerkelijk doornemen van de verschillende artikelen. Het tweede onderdeel heeft betrekking op de nieuwswaarde en aanwezige frames in de berichtgevingen rond dopinggebruik en de Tour de France. Hierbij ligt de nadruk op het onderzoeken van de gehele artikelen. Om deze vragen te kunnen beantwoorden dient het artikel globaal te zijn gelezen. Als laatste zijn er nog enkele vragen geformuleerd rond de deelonderwerpen 'nationalisme' en 'ethiek'. Deze vormen een aparte groep, omdat deze deelvragen toegespitst zijn op de renners en teams die daadwerkelijk in de verschillende berichtgevingen worden genoemd. Om deze vragen te kunnen beantwoorden dient er eerst opgemerkt te worden welke renners en wielervederformaties daadwerkelijk te onderscheiden zijn in het bericht.

1. Berichtkenmerken

Identificatie van artikel

I. Uit welke krant is het bericht afkomstig?

Codeercode	Titel Krant
1	De Telegraaf
2	Algemeen Dagblad
3	De Volkskrant
4	Het Laatste Nieuws
5	De Standaard
6	Gazet van Antwerpen
7	De Morgen
8	Het Nieuwsblad

II. Welk nummer heeft de berichtgeving?

Nummer van de berichtgeving ligt tussen 1 – 316. Eventueel aangevuld met toevoeging.

Let op: De mogelijkheid bestaat dat een berichtgevingnummer meerdere malen is ingevoerd. Dit is geen invoerfout, maar komt door het voorkomen van meerdere renners, teams, nationaliteiten, ethische boodschappen, et cetera, in de verschillende berichten. Het nummer van de berichtgeving zal in deze gevallen een toevoeging krijgen. Zo kan het voorkomen dat berichtgeving nummer 17 uit 17, 17a, 17b en 17c bestaat, omdat er bijvoorbeeld een viertal renners in dit bericht wordt genoemd. Om de resultaten in dit onderzoek niet foutief te beïnvloeden is ervoor gekozen om de berichtkenmerken, vragen rond nieuwswaarde en framing in deze gevallen leeg te houden. Anders zouden deze meerdere malen meetellen in de uiteindelijke onderzoeksresultaten, terwijl deze niet zullen veranderen bij meerdere berichtkenmerken. Wanneer er sprake is van een tweede renner,

dan dient de codeur bij sectie 4, vraag X, verder te gaan met invoeren. De eerdere vragen dienen overgeslagen te worden!

III. Op welke datum is het bericht gepubliceerd?

Datum van de berichtgeving ligt tussen 1 – 31.

IV. In welke maand is het bericht gepubliceerd?

Codeercode	Maand
1	Januari
2	Februari
3	Maart
4	April
5	Mei
6	Juni
7	Juli
8	Augustus
9	September
10	Oktober
11	November
12	December

V. Uit welk jaar is het bericht afkomstig?

Codeercode	Jaar
1	2007
2	2008

2. Nieuwswaarde

VI. Welke drempelwaarde wordt in het bericht overschreden, waardoor het bericht uiteindelijk nieuwswaardig is geworden?

Let op: Een drempelwaarde is de aanleiding voor een nieuwsbericht, die gevonden kan worden in het uiteindelijke gepubliceerde krantenbericht. In de theorie is eerder aangegeven dat onverwachte elementen een verhoogde kans hebben om in het nieuws opgenomen te worden. Er is dus onderscheid te maken naar uiteindelijke onderwerpen die te ontwaren zijn in de verschillende verslagen. Voorbeelden van algemene drempelwaarden zijn schandalen, drama, verrassingen of crimineel gedrag. Binnen dit onderzoek is ervoor gekozen om uit alle mogelijke drempelwaarden slechts één kenmerkend geval te kiezen. Het is dus van belang om de hele strekking van het verhaal te lezen, en hieruit de gebeurtenis met de meeste invloed in het bericht te benoemen.

Codeercode	Drempelwaarde
1	Renner betraapt op doping
2	Beschuldiging dopinggebruik in de richting van renner
3	Renner bekent zelf schuld zonder daadwerkelijk positieve test
4	UCI / ASO rapporteert over dopingperikelen
5	Nieuwe ontwikkelingen in al bestaande dopingzaak
6	Veroordeling van renner
7	Comeback eerder betrapte renner
8	Verdwijnen wielersformaties, tv-uitzendingen, wielerronden naar aanleiding dopingperikelen
9	Strijd tegen doping door wielerbond(en)
10	Geen nieuws waarde. Algemeen opiniërend stuk rond dopinggebruik in de Tour de France

VII. Hoe zijn deze berichtgevingen gekleurd?

Codeercode	Kleuring berichtgevingen
1	Positief
2	Negatief

Let op: De 'kleuring' van de drempelwaarde kan op twee manieren voorkomen in de verschillende berichten binnen dit onderzoek. Positieve drempelwaarden beslaan berichtgevingen die rapporteren over successen in de jacht tegen doping, mogelijke nieuwe opsporingsmethoden, minder renners die betraapt worden, en andere positieve geluiden in de antidoping jacht. Negatieve berichten rapporteren over betrapte renners, ploegen en ploegleiders die aangegeven hebben dat zij hebben gefraudeerd, schorsingen van renners, en directe negatieve consequenties naar aanleiding van dopinggebruik in de Tour de France, zoals het verdwijnen van Tv- uitzendingen, wielerrondes en het opdoeken van wielerteams.

VIII. Op welk moment is de berichtgeving geplaatst?

Let op: Net als bij de vraag rond de drempelwaarde geldt dat hier slechts één antwoord gekozen kan worden. Het moment waarop het bericht in de verschillende dagbladen opgenomen wordt correspondeert indirect met de al eerder gevonden drempelwaarde. Deze twee waarden kunnen dan ook niet los van elkaar worden gezien. Verder is het van belang om keuzeoptie 1 en 4 niet met elkaar te verwarren. De eerste keuze impliceert dat een renner betraapt is op een verboden middel, maar dat deze nog niet veroordeeld is. Pas als de contra-expertise ook positief blijkt te zijn wordt er voor optie vier gekozen.

Codeercode	Moment van berichtgeving
1	Direct na uitkomst eerste positieve test
2	In aanloop naar Tour de France wordt eerder voorval opnieuw aangehaald
3	In aanloop naar andere wielervedstrijd worden voorvallen uit de Tour de France ter illustratie aangehaald
4	Na daadwerkelijke veroordeling renner (na b-staal)
5	Op het moment dat renner zelf ontboezemende uitspraak doet
6	Op het moment dat voortbestaan team, wielerronde en uitzendingen rond wielrennen, in geding komen, ten einde (dreigt te raken) / is, of waarin teambelang een rol speelt
7	Ontwikkelingen in jacht tegen doping
8	Anders

3. Framing

Welke frames komen voor in de diverse berichtgevingen?

Binnen dit onderzoek is gekeken naar de manier waarop berichten rond dopinggebruik en de Tour de France vorm zijn gegeven. Zoals in de eerdere theorie is gemeld wordt iedere berichtgeving door journalisten op een bepaalde manier geportretteerd. Deze manier van belichten wordt kortweg 'framing' genoemd. Om de verschillende frames in de diverse berichten binnen dit onderzoek te ontwaren is ervoor gekozen om eerder onderzoek van Semetko en Valkenburg (2001) als leidraad te gebruiken. In eerder onderzoek hebben zij twintig vragen, met betrekking tot nieuwsberichten, opgesteld die met ja en nee beantwoord moesten worden. Via deze vragen kan achterhaald worden welke frames daadwerkelijk worden gebruikt binnen de diverse kranten. Om ieder frame te kunnen onderscheiden dient ieder onderwerp minimaal drie vragen te hebben die met ja beantwoord kunnen worden. Binnen dit onderzoek zal er gekeken worden naar de manier waarop dopinggebruik en de Tour de France binnen berichten worden belicht. De oorspronkelijke vragen van Semetko en Valkenburg zijn hierop aangepast om deze specifieke onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Net als bij de vragen rond de nieuwswaarde geldt dat het onderwerp framing ook betrekking heeft op de gehele berichtgevingen rond dopinggebruik en de Tour de France.

De codeerinstruaties bij het beantwoorden van de vragen over de in totaal vijf onderscheidde vormen van frames is als volgt opgesteld:

Codeercode	Deelvraag van toepassing op berichtgeving
1	Ja
2	Nee

Human Interest Frame

- I. Benadert de berichtgeving de zaak vanuit een humaan perspectief/gezicht, of wordt er een menselijk voorbeeld gegeven?
- II. Komt er door de berichtgeving een bepaalde belichting van de zaak naar voren, zoals gevoel van woede, empathie, sympathie of medelijden?
- III. Gaat de berichtgeving in op de persoonlijke levens van de actoren?
- IV. Valt er in de berichtgeving terug te lezen hoe de renner/teams geraakt worden door dit probleem?

Conflict Frame

- I. Wordt er in de verslaggeving bericht over onenigheid tussen partijen, individuen, groepen of instituties?
- II. Verwijt binnen de berichtgeving een groep, individu, partij, institutie een ander iets?
- III. Wordt er in de berichtgeving naar twee kanten van het verhaal gekeken?
- IV. Wordt er in het bericht gesproken over winnaars en verliezers?

Moraliteit Frame

- I. Bevat het artikel woorden/zinsdelen die een morele boodschap impliceren?
- II. Wordt er binnen de berichtgeving geïnsinueerd hoe een renner zich wel dient te gedragen / voorbeeldfunctie te vervullen?
- III. Wordt de Fair Play boodschap binnen sport aangehaald?

(Economic) Consequentie frame

- I. Wordt er op in de berichtgeving over mogelijke consequenties (op financieel vlak) gesproken?
- II. Wordt er in de berichtgevingen gerefereerd aan consequenties waartegen wel/geen actie moet worden ondernomen?
- III. Worden er gevolgen genoemd voor de aan doping gerelateerde renner?
- IV. Worden er gevolgen genoemd voor de teams waarin doping wordt gevonden?
- V. Worden er gevolgen genoemd voor de wielersport in het algemeen?

Nationalisme frame

- I. Wordt er in het bericht expliciet aandacht gegeven aan de nationaliteit van de beschuldigde of betrapte renner / team?
- II. Wordt in de berichtgeving de nadruk gelegd op de verschillen tussen beschuldigde/betrapte renners, op basis van nationaliteit
- III. Wordt er in de berichtgeving gebruik gemaakt van nationale stereotypen?

Let op: Bij het begrip nationale stereotypen wordt bedoeld op de toevoegingen die binnen de diverse krantenberichten worden gemaakt in de richting van nationaliteiten. Niet te vertrouwen Italianen, Kazakken die allemaal cera gebruiken, of huichelachtige Belgen die de eigen renners weigeren te

veroordelen. Dergelijke passages die een extra typering in de richting van een volk of natie aanduiden worden hier geacht om te benoemen.

4. Nationalisme

De laatste twee onderwerpen die binnen dit onderzoek zijn onderzocht hebben betrekking op nationalisme en ethiek. De deelvragen die rond deze beide thema's zijn opgesteld hebben betrekking op de renners en wielersformaties die in de verschillende berichtgevingen rond dopinggebruik en de Tour de France zijn genoemd. Anders dan bij de voorgaande vragen zijn er binnen deze vragen meerdere antwoordmogelijkheden. Binnen de verschillende berichten wordt er in veel gevallen voor gekozen om meerdere renners en teams te behandelen. In dit proces is het voor de codeur van belang om deze verschillende actoren te onderkennen en op te nemen in het codeerproces. Verder is het van belang om, in het geval van meerdere antwoorden, de drempelwaarden en nieuwsframes slechts eenmaal in te voeren. Bij de overige invoerregels wordt er melding gemaakt van 'missing values'.

IX. Welke renner(s) wordt(en) genoemd in het artikel?

Dit is een open vraag waarin de codeur zelf in moet vullen welke renner(s) in het artikel worden behandeld. Let op: Bij deze vraag zijn meerdere antwoorden mogelijk. Indien er meerdere renners genoemd worden dient de volgende procedure in acht te worden genomen: Bij de eerst genoemde renner dienen alle vragen ingevuld te worden. Vanaf renner nummer twee kan volstaan worden met het beginnen in het codeerschema vanaf deze vraag!

X. Welke deelnemende wielerteams worden genoemd in het artikel?

Deze vraag is ook ongecodeerd. Naast de hierboven genoemde renners wordt er in verslagen rond dopinggebruik in de Tour de France ook vaak gerefereerd naar deelnemende wielersformaties. Alle wielersformaties dienen genoemd te worden als deze voorkomen in de geselecteerde artikelen. Hetzelfde geldt voor personen die (in)direct verbonden zijn met deze wielerteams. Hierbij kan gedacht worden aan voormalig renners die inmiddels de taak van ploegbaas vervullen. Zo kan het zijn dat Bjarne Riis wordt aangehaald, naar aanleiding van dopingperikelen rond eigen persoon, of rond het team waar hij baas van is.

XI. Behoren deze benoemde personen tot de zogenaamde elite binnen de Tour de France?

Allereerst dient de codeur in ogenschouw te nemen welke criteria zijn opgesteld rond het begrip 'elite renners'. Binnen dit onderzoek is ervoor gekozen om de laatste zeven winnaars dit kenmerk toe te schrijven. Verder zijn alle ritwinnaars in 2007 en 2008 meegenomen binnen deze selectiecriteria. Een afbakening op basis van het eindklassement is overwogen, maar stuitte op enkele problemen. Betrapte renners, die uit de ronde van Frankrijk zijn verwijderd gedurende deze jaargangen, zouden immers niet mee worden gerekend. Als laatste zijn de winnaars van de gele, groene en bolletjestrui ook als elite renner bestempeld. Met uitzondering van een enkel geval wonnen deze allen ook een etappe in deze jaargangen, wat de keuze voor ritwinnaars verder positief onderschrijft.

Elite renner	Nummer
Bjarne Riis	1
Jan Ullrich	2
Marco Pantani	3
Lance Armstrong	4
Óscar Pereiro Sio	5
Alberto Contador	6
Carlos Sastre	7
Fabian Cancellara	8
Robbie McEwen	9
Gert Steegmans	10
Thor Hushovd	11
Filippo Pozzato	12
Tom Boonen	13
Linus Gerdemann	14
Michael Rasmussen	15
Juan Mauricio Soler	16
Cédric Vasseur	17
Robert Hunter	18

Elite renner	Nummer
Alexandre Vinokourov	19
Daniele Bennati	20
Sandy Casar	21
Levi Leipheimer	22
Alejandro Valverde	23
Samuel Dumoulin	24
Stefan Schumacher	25
Mark Cavendish	26
Riccardo Riccò	27
Luis León Sánchez	28
Leonardo Piepoli	29
Kurt-Asle Arvesen	30
Oscar Freire	31
Simon Gerrans	32
Marcus Burghardt	33
Sylvain Chavanel	34
Bernhard Kohl	35

Let op: Bovenstaande eliterenners is een nummer meegegeven, dit is echter geen codeernummer! Mocht één, of meerdere, renners uit bovenstaande tabel voorkomen in de berichtgeving, dan dient deze vraag met "ja" beantwoordt te worden. Komt de renner niet voor in de verslaggeving, dan is het antwoord "nee". Als er geen renner wordt genoemd dient er voor optie 3 te worden gekozen.

Codeercode	Behoort renner tot eliterenners?
1	Ja
2	Nee
3	Geen renner genoemd

XII. Wat is de nationaliteit van de benoemde renner(s)?

Let op: bij deze vraag zijn meerdere antwoorden mogelijk! Zie vraag X. voor de te volgen procedure. Alle nationaliteiten van renners die in 2007 en 2008 hebben deelgenomen zijn opgenomen in de volgende tabel. De voormalige winnaars van de Tour de France die bij de eliterenners voorkwamen, behoorden ook allen tot een van de hieronder genoemde nationaliteiten.

Afkomst renner	Codeernummer	Afkomst renner	Codeernummer
Spanje	1	Noorwegen	16
Frankrijk	2	Oekraïne	17
Duitsland	3	Wit-Rusland	18
Italië	4	Zweden	19
België	5	Brazilië	20
Nederland	6	Denemarken	21
Australië	7	Litouwen	22
Rusland	8	Nieuw-Zeeland	23
Verenigde Staten	9	Portugal	24
Verenigd Koninkrijk	10	Slovenië	25
Kazachstan	11	Zuid-Afrika	26
Zwitserland	12	Kenia*	27
Colombia	13	Tsjechië	28
Oostenrijk	14	Polen	29
Luxemburg	15	Canada	30
		Finland	31

*Chris Froome bezit zowel de Britse als Keniaase nationaliteit. Hij wordt echter beschouwd als eerste Keniaase renner deel te hebben genomen aan de Tour de France, en is in deze ook als Keniaan meegenomen in het onderzoek.

XIII. Wat is de nationaliteit van de benoemde wielerteams?

Van alle deelnemende wielerploegen zijn de officiële afkomst onderzocht. Deze zijn in de volgende tabel terug te vinden. Hier geldt dat de meeste ploegbazen oud renners zijn die dezelfde nationaliteiten hebben. Slechts in enkele gevallen gaat dit niet op, maar de nationaliteiten van deze personen komen wel allemaal terug in het opgestelde codeerschema.

Afkomst wielerploeg	Ploegen	Codeernummer
Spanje	Caisse d'Epargne, Euskaltel – Euskadi, Saunier Duval	1
Frankrijk	Credit Agricole, La Française des Jeux, Cofidis, Ag2r Prévoyance/ La Mondiale, Bouygues Télécom, Agritubel	2
Duitsland	Team T-Mobile, Team Milram, Team Gerolsteiner	3
Italië	Liquigas, Lampre	4
België	Quick-Step, Predictor/Silence-Lotto	5
Nederland	Rabobank	6
Denemarken	Team CSC, Team CSC-Saxo Bank	7
Verenigde Staten	Discovery Channel, Team Columbia, Team Garmin-Chipotle, High Road.	8
Luxemburg*	Geen	9
Verenigd Koninkrijk	Team Barloworld	10
Geen team genoemd	Geen	11
Kazachstan	Astana	12
Zwitserland	Phonak	13
Zweden	Unibet	14

*Officieel reed de Astana ploeg in 2008 niet meer onder de vlag van Kazachstan, maar voor Luxemburg. In de Vlaamse en Nederlandse kranten werd de ploeg echter consequent als Kazachs bestempeld. Daarom is ervoor gekozen om deze nationaliteit aan te houden.

XIV. Wordt de afkomst van de renner specifiek in de berichtgeving gemeld?

Bij deze, en de volgende, vraag dient de codeur te kijken naar toevoegingen die wijzen op een bepaalde afkomst. In veel gevallen zullen deze passages niet verder rijken dan "de Italiaanse renner", of "de van Belgische komaf zijnde Tom Boonen". Indien er in de berichtgeving geen renner wordt vermeld dient voor optie 3 te worden gekozen.

Codeercode	Wordt de afkomst van de renner genoemd?
1	Ja
2	Nee
3	Niet van toepassing

XV. Wordt de afkomst van de wielerploeg specifiek gemeld in de berichtgeving?

Deze vraag dient op dezelfde manier benaderd en beantwoord te worden als de voorgaande. ".
Indien er in de berichtgeving geen team wordt vermeld dient wederom voor optie 3 te worden gekozen.

Codeercode	Wordt de afkomst van de wielerploeg genoemd?
1	Ja
2	Nee
3	Niet van toepassing

XVI. Op welke manier wordt er gebruik gemaakt van stereotyperingen in de verschillende berichtgevingen?

In de voorgaande vragen stond de nationaliteit van de diverse renners en wielerteams centraal. De mogelijkheid bestaat echter ook dat er op een minder directe manier naar bepaalde plaatsen van afkomst wordt gerefereerd. Voorbeelden kunnen gevonden worden in bepaalde eigenschappen die specifieke bevolkingsgroepen worden toegedicht. Worden renners uit de Kazachse Astana ploeg bij voorbaat afgeschilderd als notoire dopingzondaars, of zijn het altijd de 'gladde' Italianen die met argusogen bekeken worden bij een splijtende demarrage. In de volgende tabel zijn enkele stereotyperingen ondergebracht waaruit de codeur kan kiezen. Vanzelfsprekend is er ook de optie aanwezig dat deze niet terug te vinden zijn.

Codeercode	Gebruikte stereotype
1	Duitse wielersport is inherent aan dopinggebruik
2	Franse meedogenloze dopingjagers
3	Goedmoedige Britten
4	Spanjaarden grijpen veelvuldig naar doping
5	Italianen grijpen veelvuldig naar doping
6	Mentaliteit in Spanje speelt dopinggebruik in de kaart/ dopingcultuur
7	Mentaliteit in Italië speelt dopinggebruik in de kaart / dopingcultuur
8	Nationalistische Spanjaarden
9	Geen nationalistisch stereotype aanwezig
10	Dopinggebruik andere landen gaat ten koste van eigen succes
11	Nederland als antidoping bolwerk
12	Calimero-gedrag Belgen
13	Representatie van het land
14	Franse vriendjespolitiek
15	Hautaine houding Amerikanen
16	Naïeve Nederlanders

XVII. Zijn deze gebruikte stereotypen, in de richting van nationaliteiten, positief of negatief?

De gebruikte stereotypen binnen kranten zullen altijd een bepaalde lading met zich meedragen. In de berichtgevingen rond dopinggebruik in de Tour de France kunnen zich twee mogelijke scenario's voordoen. Allereerst zijn er stereotypen die een veroordeling in zich herbergen. Denk hierbij aan betrapte renners, waarbij de nationaliteit automatisch wordt verondersteld 'slecht' te zijn. Mocht er sprake zijn van een negatieve claim in de richting van een bepaalde natie, dan is deze stereotype negatief van aard. Positieve bijdrage kunnen gevonden worden in de antidoping strijd van de verschillende wielerbonden tegen gebruikers, en worden gebruikt om bepaalde naties op te hemelen. De kans bestaat dat kranten in eigen land de renners op een voetstuk plaatsen, en juist benadrukken dat deze 'eigen fietsende helden' geen doping nodig hebben. Tevens bestaat de mogelijkheid dat bepaalde kranten makkelijker een negatieve of positieve stereotype gebruiken bij het afbeelden van bepaalde landen. 'Niet te vertrouwen Italianen' versus 'Eerlijke Nederlanders' zijn stereotypen die tegenover elkaar komen te staan. De twee mogelijke antwoorden binnen deze vraag zijn in de volgende tabel weergegeven.

Codeercode	Welke eigenschap bevat de gebruikte stereotypen
1	Positief
2	Negatief
3	Niet van toepassing

XVIII. *Richten de stereotypen zich op renners uit eigen land, of wijzen ze in de richting van buitenlandse renners?*

Let op: Binnen dit onderzoek zijn zowel Nederlandse als Vlaamse kranten opgenomen. De codeur dient niet te vergeten dat binnenlandse renners in dit geval twee kanten uit kan werken! Binnen Nederlandse kranten geldt dit voor Nederlandse renners, en in de Vlaamse kranten voor Belgische renners. Mocht in een Vlaamse krant een stereotype worden geschetst rond een Nederlandse renner, dan is dit er een die zich richt op een buitenlandse renner. Hetzelfde geldt voor Belgische renners in Nederlandse kranten. De volgende codeermogelijkheden zijn opgesteld:

Codeercode	Richting van stereotype
1	België - Binnenland
2	Nederland - Binnenland
3	Buitenland
4	Niet van toepassing

5. Ethiek

XIX. *Welk algemeen moreel oordeel valt er terug te vinden in de berichtgevingen?*

Net als bij het thema nationalisme dienen de vragen rond ethische kwesties op twee manieren bekeken te worden. In deze eerste vraag wordt er van de codeur gevraagd om deze morele oordelen binnen berichtgevingen te ontwaren. De analyse-eenheid beslaat hier dus het gehele artikel. In de vraag hierna wordt er pas gevraagd om de ethische claim in de richting van renners te ontwaren.

Codeercode	Moreel oordeel in berichtgeving
1	Dopinggebruik schaadt wielersport
2	Acceptatie, doping valt niet te weren
3	Dopinggebruik dient afgezworen te worden
4	Doping gebruikende renners laten economische/emotionele schade achter
5	Doping als wondermiddel, welke eigenlijk vrijgegeven moet worden
6	Doping bevordert prestaties renners niet
7	Geen moreel oordeel aanwezig

XX. Welk moreel oordeel wordt er in de richting van de betrapte/beschuldigde renners en teams geformuleerd?

Codeercode	Moreel oordeel richting renner/team
1	Onsportief gedrag
2	Valsspeler
3	Zondaar
4	Slimme renner
5	Durfal /waaghals
6	Zoals verwacht schuldig
7	Renner werd gedwongen
8	Hoort bij het wielrennen
9	Mogelijke onschuld renner
10	Berouw renner
11	Renner komt er genadig vanaf
12	Domheid renner om te gebruiken
13	Geen moreel oordeel in richting van de renner
14	Renner ten onrechte aangepakt
15	Dubieuze rol renner
16	Voormalig zondaar
17	Verrader

XXI. Welke (juridische) strafmaat wordt er in het artikel genoemd voor de veroordeelde renner?

Let op: Strafmaat kan in dit onderzoek naar berichtgevingen rond dopinggebruik in de Tour de France worden gezien als de uiteindelijke consequentie wegens misstanden van de renner.

Codeercode	Genoemde strafmaat renner/team
1	Schorsing
2	Ontslagen door team
3	Inleveren Tour de France truien
4	Uitsluiting in bepaalde wielerronde
5	Geen strafmaat genoemd
6	Geldboete
7	Ploeg houdt (mogelijk) op te bestaan